

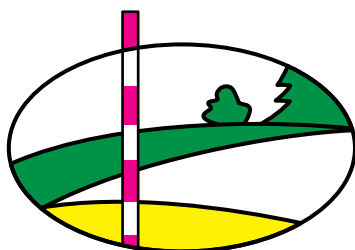


MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY

56

červen 2006

POZEMKOVÉ ÚPRAVY



Pozemkové úpravy



MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

- Ústřední pozemkový úřad

Těšnov 17 Tel.: 221 811 111
117 05 Praha 1 Fax: 224 810 478
E-mail: info@mze.cz, www.mze.cz

Červen 2006

č. 56

ISSN 1214-5815

Obsah:

Str.

1. **Jubilanti - Ing. Zdeněk Černý, Ing. Ctibor Sýkora**
2. **Několik poznámek k zákonu o pozemkových úpravách**
Ing. Kamil Kaulich, Mze ČR – ÚPÚ
3. **Problém stanovení bonity půdy pro pozemkové úpravy**
Ing. Zdeněk Tomiška, VÚMOP Praha
6. **Vymezení pozemkových úprav jako vědní disciplíny a profesního oboru**
Ing. Václav A. Mazín, ředitel PÚ Plzeň
9. **Pozemkový úřad Sokolov a jeho zkušenosti se spolufinancováním realizací polních cest navržených v rámci komplexních pozemkových úprav, z operačního programu zemědělství**
Ing. Dagmar Horychová, PÚ Sokolov
10. **Seminář - pocta Františku Skopalíkovi**
Prof. Ing. František Toman, CSc.
11. **Malé vodní nádrže a ochranné hráze v pozemkových úpravách**
Ing. Milan Bilík, autorizovaný inženýr pro stavby vodního hospodářství a soudní znalec pro vodní nádrže, Brno
Ing. Luděk Skřítecký, ředitel Agroprojektu PSO s.r.o., Brno
14. **Aktuální témata pozemkových úprav v roce 2006**
Ing. Petr Chmelík, předseda pobočky Praha a Střední Čechy ČMKPÚ
16. **Venkovská krajina a turismus**
PhDr. Eva Cudlínová, Ústav systémové biologie a ekologie AV ČR Č. Budějovice
18. **Pozem a jeho rodina - proč opět inovace**
Ing. Daniela Kaufmannová, Ing. Jan Vorlíček, Marek Nacházel, HSI Praha
20. **Historie a vývoj katastrální evidence v Českých zemích**
Ing. Bohumil Kuba, Praha
23. **Orientační přehled činnosti technického dozoru investora při realizaci společných zařízení pozemkových úprav**
Ing. Václav Kopeček, Pozemkový úřad Vyškov
Ing. Jaroslav Martének, Agroprojekt PSO s.r.o. Brno
24. **XI. celostátní odborný seminář komplexních pozemkových úprav - Strážnice, 2.-4. května 2006**
Ing. Zdeněk Burian, místopředseda ČMKPÚ
26. **Pozemní komunikace a pozemkové úpravy**
Ing. Jiří Blažek, Brno
27. **Informace o ČKAIT**
Ing. Bohumil Rusek, místopředseda ČKAIT
Zodpovězení dotazů k zákonu č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách - (3 strana obálky)
Ing. Zdeněk Burian, místopředseda ČMKPÚ

Zajišťuje: **Ing. Pavel Gallo - příprava a projektování,**
Perucká 1, 125 00 Praha 2
Tel./fax: 224 253 194
E-mail: gallo@cmail.cz

Redakční kolektiv:

Ing. KAMIL KAULICH,
Ing. HELENA KMENTOVÁ,
Ing. MIROSLAV KNÍŽEK, CSc.,
Ing. PAVEL GALLO,
Ing. MILOSLAV VAŇOUS,
Ing. VÁCLAV MAZÍN

Za obsah článků odpovídají autoři.
Neprošlo jazykovou úpravou.
Vychází v nákladu 850 ks.

Tisk: **TEMPO PRESS, polygrafický podnik,**
Milan Jandík
Chmelová 2893, 106 00 Praha 10
Tiskárna: Kladenská 140, Úhonice,
Praha-západ
Tel./fax: 272 651 728
Mob.: 606 591 235
E-mail: tpres@centrum.cz



Foto první str. obálky Ing. Kamil Kaulich

75 let se dne 17. února t.r. dožil ve zdraví **Ing. Zdeněk Černý**, od roku 1990 první ředitel odboru pozemkových úprav a péče o půdu Ministerstva zemědělství ČR. Tento odbor se stal předchůdcem ústředního pozemkového úřadu.

Ing. Zdeněk Černý absolvoval v roce 1954 Vysokou školu zemědělského a lesního inženýrství v Praze. Několik let pracoval v lesnické praxi a od roku 1956 nastoupil do Agroprojektu Praha. Zde pracoval v různých funkcích od projektanta po vedoucího skupiny v oboru pozemkových úprav a ochrany zemědělského půdního fondu.

Od roku 1963 působil na Ministerstvu zemědělství ČR v oddělení ochrany zemědělského půdního fondu, kde se účastnil tvorby koncepčních materiálů a metodik v oboru pozemkových úprav a ochrany zemědělského půdního fondu.

Po roce 1968 musel opustit Ministerstvo zemědělství a od roku 1970 pracoval opět v Agroprojektu Praha jako specialista v oboru ochrany zemědělského půdního fondu. Podílel se na zpracování zákonů, vyhlášek a metodických pomůcek pro Ministerstvo zemědělství. Vedle ochrany zemědělského půdního fondu se Ing. Zdeněk Černý zabýval i řešením širších územních vazeb v rámci studií a územních prognóz významných regionů např. Šumava, Hl. m. Praha apod.

Od roku 1990 nastoupil na Ministerstvo zemědělství ČR nejprve do funkce vedoucího oddělení péče o půdu a ekologii a poté do funkce ředitele odboru pozemkových úprav a péče o půdu. Pod jeho vedením vznikl nový zákon o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech, který ČNR schválila jako zákon č. 284/1991 Sb. Ing. Černý se výrazně zasloužil o to, že v září 1992 mohlo vyjít první číslo tohoto bulletinu.

Po odchodu do důchodu v roce 1993 se Zdeněk Černý aktivně věnoval problematice vlastnických vztahů v česko-polském pohraničí a jejich řešením při úpravě Česko-Polských hranic. Z Ministerstva zemědělství ČR odešel v roce 1994.

V současné době si užívá zasloužený odpočinek ve své rodné vsi pod Řípem nedaleko Roudnice n/Labem.

Redakce mu do dalších let přeje hodně zdraví, spokojenosti a elánu.



Dne 20. května t. r. oslavil své 70. narozeniny Ing. Ctibor Sýkora



V oboru pozemkových úprav pracoval s přerušením již od roku 1955.

Jeho vzorem a prvními jeho praktickými učiteli byli „sclovací“ inženýři a technici, kteří v něm zanechali trvalou úctu a obdiv k dílu, které ve své době bylo vrcholem nového racionálního uspořádání půdní držby, a svým významem přesahovalo české země. V roce 1993 vydal „Sclování pozemků - příklad pro komplexní pozemkové úpravy“ což je obnovené vydání publikace k oslavám 300. úředně scelené obce Nárámec na Třebíčsku. V předmluvě se vyznal: **„Při vší úctě k dílu našich předchůdců nelze opomenout realitu jiné doby, jiných poměrů a cílů, a stejně jako oni se umět oprostit od sentimentu a lichých představ o možném návratu k tradici rodinných farem a romantické šachovnici malých políček.“** Je také spolu-

autorem speciálního velice racionálního softwaru pro KPÚ, kde rovněž vycházel z postupů a organizace původního scelování, zejména dělením území na bloky - projekční oddělení.

Ing. Sýkora poznal zemědělství také z úhlu předsedy zemědělského družstva, což mu umožňuje vnímat problematiku v širších souvislostech.

Po roce 1968 byl diskriminován, pracoval v cihelně a po roce 1989 rehabilitován. V roce 1991 založil vlastní soukromou projekční firmu, kterou postupně vybudoval na vysokou technickou a odbornou úroveň s kompletním projekčním a geodetickým oddělením.

Jeho firma EKOS T s.r.o.ukončila desítky KPÚ, z nich Ořechov u Brna je svým rozsahem největší z dosud ukončených KPÚ.

Léta se angažoval odbornými články v periodiku „Pozemkové úpravy“ vystoupeními na konferencích a členstvím v komisích.

Je přesvědčen o nutnosti jim navrhovaného nového principu pozemkových úprav, který by reálně a flexibilně odrazil současné a budoucí potřeby vlastníků půdy a zemědělských podnikatelských subjektů.

Byl dlouholetým předsedou jihomoravské pobočky a místopředsedou představenstva ČMKPÚ.

Do dalších let přejeme Ing. Ctiboru Sýkorovi zdraví a elán do plodné práce.

Několik poznámek k zákonu o pozemkových úpravách

Zákon č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., ve znění pozd. předpisů („zákon“), je v účinnosti od r. 2003 a s jeho aplikací jsou již tedy určité zkušenosti. Návrh zákona byl v průběhu r. 2002 do určité míry „ušit horkou jehlou“, když v rámci zásadních norem o reformě veřejné správy nebyly pozemkové úřady řešeny, navíc do poslední chvíle nebylo jasné, jak organizovat pozemkové úřady po ukončení činnosti okresních úřadů. Hlavním důvodem, proč byl nový návrh zákona cestou poslanců podán, byla tedy v první řadě nutnost organizačního vyřešení dalšího fungování pozemkových úřadů.

Samozřejmě se s tím „svezla“ i řada odborných záležitostí, když byly využity zkušenosti z aplikace předchozího zákona č. 284/1991 Sb. Pokud nový zákon v oblasti organizace pozemkových úřadů označíme jako revoluční (se všemi negativními dopady, které každá revoluce sebou nese), v oblasti vlastních pozemkových úprav jej lze hodnotit jako evoluční, tzn., že přinesl přirozené, vývojem dané pokračování dosavadních postupů. Je zde řada specifických ustanovení, která jsou podle některých osobností v právní problematice poněkud kontroverzní ve vztahu k dalším obecně platnými právními předpisy. Lze ale konstatovat, že jsme všichni, kdož zákon konkrétně používáme, uspokojeni, že zde takové odlišnosti jsou, protože pozemkové úpravy jsou skutečně originální disciplínou a bez originálních vymezení některých postupů by mnohdy ani nebyly proveditelné. Lze také říci, že i odborná právní veřejnost se postupně přesvědčuje, že specifická ustanovení jsou v zásadě správná a zvykají si na to. Aktuálně lze např. poukázat na to, že zásadní úpravy, které zákon obsahuje, je stanovení specifických postupů ve vztahu ke správnímu řádu. Snad všichni můžeme s uspokojením konstatovat, že nový správní řád (č. 500/2004 Sb.), účinný od letošního roku, se tak řízení o pozemkových úpravách dotýká jen minimálně, vše podstatné je totiž upraveno přímo v zákoně o pozemkových úpravách.

Zákon byl již několikrát nepřímou novelizován. Podstatnější byla novela provedená zákonem č. 53/2004 Sb., kterou se novelizoval zákon o evidenci obyvatel a která přinesla pasáž o možnosti pozemkových úřadů využívat údaje z evidence obyvatel. Samozřejmě po více než 3 letech aplikaci zákona vidíme některá ustanovení, která by bylo možné formulovat jinak. Řeklo by se – zákon o pozemkových úpravách je v podstatě úzce profilovou (spíše technickou) normou a proto by bylo možné případné zásahy do zákona bez problému provést. Není tomu tak ale bohužel v naší neustále rozhádané společnosti, kdy snad každá záležitost uchopená politiky je dobrá k prosazování stranických nebo různých lobbistických a mocenských vlivů. Z tohoto pohledu vzato nezbývá než konstatovat, že zákon je natolik dobrý, že nestojí

zatím za pokus o jeho přímé další zlepšení (tzn. novelizování); spíše půjde o využití možností jeho nepřímé novely, tzn., že bude využit jiný tématicky příbuzný předpis, který zrovna bude procházet legislativním procesem a v jehož rámci bude možné zařadit drobné vylepšení zákona o pozemkových úpravách – jak tomu nakonec bylo již několikrát od r. 2003. Dlužno říci, že některá další vylepšení současných postupů by bylo možné zahrnout do novelizace vyhlášky č. 545/2002 Sb., což má také Ústřední pozemkový úřad v úmyslu pro r. 2007. Vyhlášku lze však upravovat jen záležitosti vlastního provádění, nikoliv stanovit věci zásadní. Na některá ustanovení, která nový zákon přinesl a která zpočátku nebyla zejména ze strany projektantů hodnocena jako pozitivní, si praxe zvykla a nejsou takovým omezením, jak se zprvu zdálo. Znamenají např. poněkud náročnější řešení návrhu pozemkových úprav, projednávání s vlastníky apod., ale nepředstavují zásadní omezení v řízení o pozemkových úpravách. Určité problémy byly v přechodném období po nástupu nového zákona do účinnosti, kdy bylo nutno rozpracované záležitosti dle původního zákona mnohdy přepracovat dle nového zákona, ale dnes jsou již v podstatě překonány.

Velmi příznivě je možno hodnotit přístup resortu zeměměřictví a katastru nemovitostí, který si dnes plně uvědomuje význam pozemkových úprav pro obnovu katastru nemovitostí a v tomto duchu také k zákonu přistupuje. Některí představitelé tohoto resortu k němu zpočátku měli značné výhrady (vzpomeňme např. seminář o pozemkových úpravách v Třebíči r. 2003, kde jeden z přítomných zástupců resortu jej v poněkud emocionálním příspěvku nazval dokonce paskvillem a volal po urychlené nápravě). Zdá se, že dnes je situace jiná, čemuž nasvědčuje spolupráce mezi MZe-ÚPÚ a ČÚZK a zejména spolupráce pozemkových a katastrálních úřadů – resp. jejich pracovišť. Lze totiž leccos napsat do zákonů, ale bez vstřícnosti těch, kteří zákony aplikují, se nikdy neobejdeme. Nedávno se v zájmu usměrnění praxe v resortu zeměměřictví a katastru při využívání výsledků pozemkových úprav konala na ČÚZK pracovní poradě vybraných pracovníků katastrálních úřadů a inspektorátů za účasti zástupců MZe-ÚPÚ. Vznikla vlastně pracovní skupina, která by se průběžně měla zaměřovat na danou problematiku a usměrňovat praxi. Z jednání vyplynulo, že aplikace daných právních norem je v některých záležitostech z pohledu jednotlivých katastrálních pracovišť rozdílná, často vyplývající z rozdílného vývoje katastru (a z rozdílných problémů, jimiž je katastr vývojově zatížen, např. přiděly a jejich různé řešení v minulosti, nedokončené scelování). Jako větší problém byla opět diskutována otázka domapování částí katastru, které nejsou v obvodu pozemkových úprav. Zde opakovaně nutno poukázat na nutnost řešení této otázky z pozice ČÚZK, neboť jde „pouze“ o vyčlenění určité části finančních prostředků v resortu ČÚZK, jimiž by bylo možno podpořit, aby v katastrální území, kde probíhají pozemkové úpravy, byly provedeny příslušné měřické činnosti pro obnovu kat. operátu i pro část území mimo obvod pozemkových úprav. V pozemkových úpravách nelze zajistit mapování celého kat. území, k tomu totiž pozemkové úpravy prioritně neslouží. Nelze proto vynakládat finanční prostředky z kapitoly MZe na činnosti, jejichž podstatou by byla pouze obnova katastru nemovitostí a které by nepřinášely efekt zejména v novém racionálním uspořádání pozemků ve smyslu § 2 zákona.

Ing. Kamil Kaulich, MZe-ÚPÚ

Z konkrétních problémů k řešení je možno poukázat na nutnost velmi poctivého stanovení a vyšetření obvodu pozemkových úprav. Nedůslednost v tomto ohledu způsobuje problémy s pozdějším přebíráním výsledků pozemkových úprav. Další diskutovanou záležitostí je nutnost sjednocení výkladu v případech nakládání s pozemky, které jsou v obvodu pozemkových úprav neřešené – tzn. jsou pouze zaměřované, jsou tedy součástí mapového díla. Některí zástupci resortu se těmito pozemky (resp. námitkami jejich vlastníků k zaměření) hodlají zabývat až po odevzdání celého ostatního díla pro obnovu kat. operátu. Je to určité nepochopení záměru zákonodárců v případě zákona; zde totiž šlo o to, aby veškeré problémy byly s vlastníky vyřešeny právě již v průběhu pozemkových úprav, aby jejich výsledek bylo možno zapsat bezproblémově najednou – tedy včetně těch pozemků, které byly jen zaměřované. V tom duchu také bylo vedeno jednání zástupců ÚPÚ-ČÚZK v červenci 2005; ze zápisu je zřejmé, že podmínkou pro to, aby katastrální úřad mohl po obdržení námitek, které mu jsou předány podle § 8 odst. 1 zákona, rozhodovat podle § 16 katastrálního zákona je, že pozemkový úřad současně předá i odpovídající měřické podklady, které budou pak součástí

výsledků pozemkových úprav podle § 58c odst. 1 písm. l) vyhlášky č. 190/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

V dalším období můžeme očekávat stále více rutinní činnost ve spolupráci jednotlivých pozemkových a katastrálních úřadů. Nemusí nás zase příliš mrzet, že někdy z jejich spolupráce vyplývají aplikace, které zákon sice umožňuje, ale zákonodárce je možná ani neuvažoval. Zákon totiž nemůže pamatovat na všechny detaily, podstatné je, aby stanovil co nejlépe rámec, ve kterém je nutno se pohybovat.

Pokud můžeme s uspokojením hovořit o nacházení vhodných přístupů v souvisejících činnostech katastrálních a pozemkových úřadů, určité nepochopení řízení o pozemkových úpravách, resp. k zákonu občas zaznamenáváme u některých jiných orgánů státní správy. V poslední době je např. ze strany některých orgánů ochrany přírody zpochybňováno ustanovení § 9 odst. 10 zákona. Jde o ustanovení, které racionalizuje vztah řízení o pozemkových úpravách a úkony prováděné podle dalších specifických právních předpisů. Právě se zde, že „pozemkový úřad předloží zpracovaný plán společných zařízení dotčeným orgánům státní správy, které se k němu do 30 dnů písemně vyjádří; jejich souhlasné stanovisko nahrazuje opatření (rozhodnutí, souhlas, povolení výjimky) podle zvláštních právních předpisů“. Řízení o pozemkových úpravách je samo o sobě složité, a to šířkou odborného záběru a dále nevšedním počtem účastníků. Snahou zákonodárců bylo alespoň některé záležitosti a vztahy k dalším obecně platným právním předpisům (např. správní řád) a také k dotčeným orgánům státní správy upravit, vyjasnit a dle možností zjednodušit. Po téměř 4 letech bezproblémové praxe v této oblasti nyní přicházejí některé složky ochrany přírody s tím, že by měly dle svých předpisů rovněž rozhodovat – ve snaze řádně „ohlídat“ aktivity vyplývající z pozemkových úprav. Právě proto, že by šlo o duplicitní rozhodování, se Parlament shodl na tom, že odpovídajícím řešením je jediné rozhodnutí v rámci vlastního řízení o pozemkových úpravách o schválení návrhu pozemkových úprav, což je vyjádřeno v ustanovení § 9 odst. 10 zákona. Doufejme, že nedojde k nějakému většímu nepochopení souvislostí, a že i orgány ochrany přírody si uvědomí, že právě jejich zájem lze řešit mnohdy výhradně cestou pozemkových úprav a že případné administrativní komplikace by možnosti zdárného dokončení pozemkových úprav mohly ztížit.

Závěrem snad možno konstatovat, že zákon řízení o pozemkových úpravách upravuje v potřebných souvislostech a že je možné činnost pozemkových úřadů a také dalších dotčených orgánů o tuto normu bez větších problémů opřít.

□ □ □

Problém stanovení bonity půdy pro pozemkové úpravy

Ing. Zdeněk Tomiška, VÚMOP Praha

Úvod

Cílem politiky EU v oblasti rozvoje venkovských oblastí a zvláště zemědělství je mimo jiné vytvoření předpokladu pro jeho větší adaptaci na podmínky evropského trhu, zvýšení produktivity práce a tím zvýšení příjmů v zemědělství.

Pro české zemědělství je typický extrémní rozdíl mezi vlastnictvím a užitím půdy a roztržičnost držby pozemků u velké většiny vlastníků. Významným prostředkem k dosažení tohoto cíle jsou též pozemkové úpravy znamenající prostorové a funkční úpravy pozemků, jejich vytýčení a nové uspořádání vlastnických vztahů. Zárukou však musí být nepoškození každého vlastníka půdy a zlepšení podmínek pro jeho možný vstup do hospodaření nebo na trh s půdou.

Pro pozemkové úpravy je základním úkonem stanovení bonity půdy a pozemků. Tyto vlastnosti je třeba rozlišovat. Vysoká bonita půdy nemusí znamenat vysokou bonitu pozemků. Plochy velmi kvalitní půdy nacházející se např. mozaikovitě mezi převažujícími půdami podstatně nižší kvality nebo zaujímající malou výměru v důsledku roztržičné držby půdy vlivem lesních ploch nebo intravilánů jsou užívateli hodnoceny níže pro jejich plnou výrobní nevyužitelnost nebo vyšší nákladovost. Stanovení bonity půdy je záležitost převážně půdoznalecká, vycházející z produkční schopnosti půdy (míry úrodnosti).

Třídění půd pro ocenění

Při scelování pozemků, často znamenajícím podstatnou změnu vlastnictví parcel, které trvalo i několik set roků, je ocenění půdy a stanoviště daleko nejdůležitějším úkonem. Již v období první republiky prof. Ing. Drahný vyjádřil jeho význam slovy „při scelování jde o přesnost a jemnost ocenění“. Tato zásada jemnosti ocenění byla zakotvena i v tehdejší zákoně, podle kterého při přidělování směňovaných pozemků mohla odchylka ceny činit nejvýše 2,5 % z nároku účastníka a jen výjimečně 5 %. Současný český zákon č. 139/2002 umožňuje odchylku v ceně do 4 %. Dále stanoví, že rozdíl ve výměře vyměňovaných pozemků nesmí bez souhlasu vlastníka překročit 10 % výměry jeho původních pozemků.

Tyto současné zásady rovněž dokládají zodpovědnost tvůrců zákona k vlastnictví, ale zůstává zde problém správného stanovení ceny. Tento je však někde velký, jak je možno zjistit ze stanovisek vlastníků půdy.

Jedinou mapovací a oceňovací jednotkou zemědělské půdy je bonitovaná půdně-ekologická jednotka (BPEJ). Její ukazatele jsou dány příslušnou metodikou na jejímž základě je vypracována „Klasifikační soustava BPEJ“. Tato soustava je účelovým seskupením BPEJ pro hodnocení a následné ocenění půdně-ekologických podmínek v rámci velkých zemědělských podniků. Na této úrovni byla dostatečnou. Pro komplexní pozemkové úpravy, při respektování bonity vlastnických parcel je dostatečná pouze u nejlepších půd.

Z hlediska správnosti ocenění má soustava BPEJ i různou kvalitu stanovení cen. Povšehně lze říci, že cena (rela-

tivní) nejlepších půd, nacházejících se na půdotvorných substrátech spraši, sprašové hlíně a hlinitých nivních náplavech nepotřebujících stavební meliorace, je nejvíce odpovídající jejich hodnotě. V širokém kvalitativním rozmezí ostatních půd, většinou vyvinutých na zvětralínách pevných hornin, je jejich vzájemný cenový poměr méně až málo odpovídající – posuzováno v rozměru desítek roků. Ocenění BPEJ vycházející z nákladů na výrobu při struktuře plodin obecně pro ně vhodných a jejich výnosovosti se ukazuje jako ne vždy správné měřítko ocenění půdy i pro daňové účely a ještě méně pro ocenění vlastnických parcel pro změnu vlastnictví. Především hospodářci vlastnící půdy poukazují na potřebu takového způsobu hodnocení a ocenění, který by více zohlednil hodnotu danou přírodními podmínkami z hlediska možností pěstování plodin a s ohledem na jejich společenskou potřebu. Výhodou by byla relativně dlouhodobá platnost hodnoty, která by poskytla základnu pro přesnější ocenění nezávislé na výši tržeb za výrobky. Jako nejvhodnější **základ** pro ocenění se jeví stanovení její relativní produkční schopnosti procentickým vyjádřením pomocí 100 bodové stupnice. Jejím základem by měly být půdní vlastnosti měřené mírou úrodnosti. Pro samotné ocenění stanoviště (nebo i parcely) je samozřejmě nutné zohlednění nákladů na agrotechniku, ale toto musí být samostatným oddílem.

V minulosti byla půdní úrodnost též stanovována podle půdních vlastností např. obsahu humusu, zrnitostního složení, hloubky ornice aj., o kterých panoval názor na jejich prokazatelný vztah k úrodnosti. V posledních desetiletích převládnu způsob zjišťování úrodnosti na základě vý-

nosů plodin za srovnatelné dobré úrovně agrotechniky. V současnosti však není dostatečně vnímáno, že **ocenění půdy pro daň a záležitosti podobného významu a ocenění půdy pro změnu jejího vlastnictví mají zřetelně rozdílnou závažnost** a vyžaduje tak zcela rozdílnou úroveň.

V rámci prohlubování poznatků bonitačního informačního systému bylo provedeno ověření vztahu půdních vlastností k produkční schopnosti z hlediska posuzování půdy při pozemkových úpravách t. zn. za stejných klimatických podmínek, protože v obvodu pozemkových úprav je klima obvykle stejné. Ověření se uskutečnilo v klimatických podmínkách daných hydrotermickým koeficientem Seljaninova 1,2 – 1,7 (optimálně zavlažená až vlhčí oblast ČR), úhrnem teplot nad 10 °C za 2300 °C do 2800 °C, průměrnou roční teplotou 7-9 °C a úhrnem ročních vodních srážek 500-700 mm. Tyto klimatické podmínky jsou na většině zemědělského území ČR. Výsledky sledování produkční schopnosti prokázaly zce-

la rozhodující vliv zrnitostního složení půdního profilu. Poznatky, že pro schopnost půdy zásobovat rostliny vodou je nejdůležitější kapilární voda, se v uvedených klimatických podmínkách potvrdil na výnosech plodin. Maximální kapilární vodní kapacita $Q_{MKK} = 28-33 \%$ objemových, kterou mají nejprůzračnější anhydromorf- ní hlinité půdy se projevila nejvyšším výnosem plodin. Podle snížení nebo zvýšení o těchto 5 % a jejího vztahu k obsahu půdních částic menších 0,01 mm je možno stanovit zrnitostní kategorie půd vyznačující se podobnou schopností zásobovat rostliny vodou a tedy i mírou úrodnosti. Zrnitostní složení je posuzováno do hloubky 1 m. Na základě vlastního sledování lze říci, že v sušším klimatu může postačovat k vyhodnocení menší hloubka než 1 m.

Podle vztahu maximální kapilární kapacity k zrnitostnímu složení byla již před mnoha lety v Německu vypracována klasifikační tabulka, která je následující. Pro snadnost rozboru zemin vychází z obsahu částic menších 0,01 mm.

Tabulka č. 1

Kategorie zrnitosti	Zkratka	Obsah jílnatých částic pod 0,01 mm v %
písčité	P	< 10
hlinitopísčité	HP	10-13
slabě hlinitopísčité	s HP	14-18
slabě písčitohlinité	s PH	19-23
písčitohlinité	PH	24-29
hlinité	H	30-44
jílovitohlinité	JH	45-60
jílovité	J	>60

Hodnocení půd na základě této tabulky je upřesněno podle povahy půdotvorného substrátu a podle vlastností půdy vyplývajících převážně z její geneze. Zde se rozlišuje 7 stupňů kvality. Příslušné konkrétní bodové ohodnocení však vyžaduje znalost vztahu půdních vlastností k produkční schopnosti. V tomto ohledu je zapotřebí získat mnoho nových poznatků. Mimo jiné i proto, že geneze půdy utvářená přírodními podmínkami má v důsledku antropogenního vlivu na půdu jinou odezvu na produkční schopnost rostlin než jaká by byla u přírodou utvářené půdy. Např. výsledky vlastního výzkumu prokázaly (ve výše uvedeném klimatu), že u lehkých až středně těžkých půd – jejich oglejených variant až subtypů při výskytu redox znaků do hloubky 0,6 m zasahujících maximálně 25-30 % půdní hmoty nedochází ke snížení produkční schopnosti oproti anhydromorfním půdám.

Vztah geneze půdy k produkční schopnosti

Morfogenetické znaky půd se většinou vytvořily za odlišných stanovištních podmínek než které jsou v současnosti. S výjimkou většiny černozemí, některých rendzin a pararendzin regozemí lehkého rázu a černic se půdní profily utvářely pod lesními porosty. Staleté pěstování zemědělských plodin a meliorace vedly většinou ke zlepšení úrodnosti a ke sblížování míry úrodnosti geneticky odlišných půd. Příznivý

vliv geneze se projevil zvláště za přítomnosti uhličitanu vápenatého a hořečnatého a vyššího obsahu biogenních prvků. Důležitý vliv na míru úrodnosti je přisuzován humusu. Rozhodující vliv však má mineralizovatelná část humusu, zvláště s větším obsahem sacharidů. Vliv stabilního humusu je malý. Pro pozemkové úpravy je však možné odpovídající rozbor humusu provádět jen ojediněle. Nepřímým důkazem vlivu mineralizace humusu může být genetický půdní představitel. Vztah produkční schopnosti půd k půdní genesi a zrnitostnímu složení dokládá následující příklad. Při třicetiletém sledování produkční schopnosti ve shodných klimatických podmínkách při hydrotermickém koeficientu Seljaninova 1,23 na luvizemi oglejené drenážované, hlinité s 1 % humusu v ornici a na černozemi černické, hlinité s téměř 3 % humusu v ornici a 1,75 % v podornici do hloubky 0,6 m byla zjištěna stejná produkční schopnost. Nízký obsah humusu u luvizemě byl sice částečně způsoben jeho „zředěním“ vlivem prohloubení ornice, ale hlavně je znakem jeho značné mineralizace při genezi půdy. Vliv redukčně-oxidačních znaků půdního profilu na produkční schopnost je odvislý od jejich četnosti v kořenové zóně rostlin. Tyto znaky jsou ale do určité míry reliktní povahy. Jejich menší četnost u středně těžkých až lehkých půd nemá záporný vliv na produkční schopnost. Odvodňování půdy v těchto podmínkách není potřebné.

V pestrých stanovištních podmínkách České republiky se též ukazuje, že vzájemný poměr produkční schopnosti (míry úrodnosti) mezi jednotlivými taxonomickými půdními jednotkami bude různý v různých oblastech. Lze předpokládat, že i z tohoto důvodu bylo v druhé polovině 19. století zvoleno pro naše území téměř 400 oceňovacích okrásků pro ocenění vlastnických parcel pomocí bonitních tříd. Zde je třeba znovu připomenout vysokou odbornou úroveň této bonitace, jež patřila ke světové špičce. Odbornou náročnost stanovení produkční schopnosti půd za účelem jejich ocenění pro pozemkové úpravy je možno odvodit od následujících příkladů vztahu stanovištních podmínek k produkční schopnosti půd.

Tab. č. 2	Tab. č. 3
Místo: Lednice na Moravě Půda: Černozem modální na spraši, hlinitá BPEJ: 0.01.00 Nadmořská výška: 180 m Poloha: údolní plošina, sklon 1-2° k severu Vodní srážky: rok 461 mm, vegetační období 291 mm Teplota: rok 9,6° C, vegetační období 16,4° C Úhrn teplot nad 10° C: 2 880° C Hydroterm. koef. Selj.: 1,01 Produkční schopnost: 97	Místo: Oblekovice u Znojma Půda: Černozem modální na spraši, hlinitá BPEJ: 0.01.00 Nadmořská výška: 245 m Poloha: plošina, sklon 0° Vodní srážky: rok 435 mm, vegetační období 273 mm Teplota: rok 9,3° C, vegetační období 16,1° C Úhrn teplot nad 10° C: 2 860° C Hydroterm. koef. Selj.: 0,93 Produkční schopnost: 81

Tab. č. 4	Tab. č. 5
Místo: Libějovice u Vodňan Půda: Kambizem modální eubazická na biotitické pararule, písčitolinita BPEJ: 7.29.01 Nadmořská výška: 465 m Poloha: mírně ploché návrší, sklon 2° k severozápadu Vodní srážky: rok 563 mm, vegetační období 354 mm Teplota: rok 7,9° C, vegetační období 14,8° C Úhrn teplot nad 10° C: 2 460° C Hydroterm. koef. Selj.: 1,40 Produkční schopnost: 88	Místo: Lípa u Havlíčkova Brodu Půda: Kambizem modální eubazická slabě oglejená na dvojslídne žule, písčitolinita BPEJ: 7.29.01 Nadmořská výška: 504 m Poloha: svah k jihu 3° Vodní srážky: rok 594 mm, vegetační období 335 mm Teplota: rok 7,5° C, vegetační období 15,0° C Úhrn teplot nad 10° C: 2 360° C Hydroterm. koef. Selj.: 1,42 Produkční schopnost: 77
Stanovení BPEJ je dáno klasifikační soustavou bonitace půd ČR.	

Vztah skeletovitosti k produkční schopnosti půdy

Předmětný vztah byl zjišťován v průměrných klimatických podmínkách klimatického regionu mírně teplého, mírně vlhkého (číslice 5 v kódu bonitované půdně-ekologické jednotky – BPEJ).

Průměrná roční teplota je zde 7,4 °C a průměrné roční vodní srážky 616 mm. Tyto podmínky jsou reprezentativní pro velké území České republiky s výskytem půd na zvětralinách pevných hornin i na sprašových hlínách. Při hydrotermickém koeficientu Seljaninova 1,5 na kambizemi modální na opuce, středně těžkého-lehčího rázu a skeletovitosti v hloubce do 0,6 m dosahující téměř 50 % byla produkční schopnost nižší o 3 % oproti kambizemi na opuce s velmi hlubokým půdním profilem středně těžkého-lehčího rázu a jen s příměsí skeletu. V tomto území, které je dobře zásobené vláhou, na středně těžkých půdách je vliv skeletovitosti na produkční schopnost velmi malý. Obsah skeletu však podstatně více ovlivní náklady na zpracování půdy.

Závěr

Stanovení bodové hodnoty produkční schopnosti půd na základě kategorií zrnitosti umožňuje podstatně upřesnění kvality půdních podmínek. Tento základ musí být hlavně doplněn o podrobnější kategorizaci projevů hydromorfismu, skeletovitosti, sklonitosti a expozice. Pro výsledné stanovení bonity půdy a bonity pozemků musí být ohodnoceny i další ukazatele dané utvářením území ve kterém se pozemkové úpravy provádí. Tyto ukazatele mají převážně již povahu nákladových položek.

Bodová hodnota produkční schopnosti půd (míry úrodnosti) je ovlivněna strukturou pěstovaných plodin. Proto velmi důležitým rozhodnutím je stanovení této struktury tak, aby měla dlouhodobou platnost. Pro následné ocenění, výrobní náklady této struktury i náklady na základní zúrodnovací opatření by měly být v normativní podobě zohledněny. Cenové výrobky by neměly být do stanovení produkční schopnosti půd zahrnovány.

Při oceňování půdy v rámci velkého území jsou převažující klimatické podmínky, jejichž důsledkem může být stejná produkční schopnost značně geneticky i zrnitostně odlišných půd. Při oceňování půdy ve stejných klimatických podmínkách (při pozemkových úpravách) jsou velmi převažující vlastnosti půdy, zvláště zrnitostní složení.

V základu se jedná o výzkum produktivity přírodních podmínek, která je určována klimatickými poměry, půdními poměry a utvářením území. U klimatických poměrů, v rozměru teplot našeho území, je nejdůležitější úhrn a průběh vodních srážek ve vegetačním období. U půdních poměrů je hlavní výzkum vztahu genetických půdních znaků k úrodnosti při antropogenním ovlivnění půd a s respektováním schopností současných odrůd zemědělských plodin. Odrůdy nezanedbatelně přispěly ke změně produktivity území. Toto nepochybně význam kapilární vody pro úrodnost, o vztahu genetických půdních znaků k úrodnosti je však málo poznatků. Zatím, co

klimatické resp. povětrnostní poměry a řídké i teplota a vlhkost půdy jsou Českým hydrometeorologickým ústavem soustavně sledovány, vztah půdy – taxonomických půdních jednotek – k produkční schopnosti, je sledován v nepatrném rozsahu. Oceňování půdy tak nemá potřebnou oporu pro jeho zkvalitňování. Pro pokrok v tomto směru se nelze obejít bez odpovídajícího výzkumu především vedeného náležitě kvalifikovanými agronomy – půdoznalci a s nezbytným jasným určením cíle použití výsledků.

Při současných nízkých úředních i tržních cenách půdy (v rámci EU), ocenění půdy za účelem její výměny mezi vlastníky se nejeví jako vážný úkol. Tento stav však nemůže trvat dlouho a cena půdy se postupně bude vyrovnávat s cenou v sousedních původních zemích Evropské unie, Německu (15x vyšší než v ČR) a Rakousku se kterými má Česká republika nejvíce podobné hodnotové poměry týkající se zemědělské půdy i venkovského prostoru.

Použitá podklady

Eduard Mückenhausen: Bodenkunde, Frankfurt am Main, 1975

Zdeněk Tomiška: Bodové hodnocení produkční schopnosti půd (vybraná stanoviště ČR), VÚMOP Praha, 2003



Sdělení MZe - ÚPÚ

Informace o dalším termínu zkoušek odborné způsobilosti k projektování pozemkových úprav

■ **Odbor Ústřední pozemkový úřad (ÚPÚ)** vypíše další termín konání zkoušek pro získání odborné způsobilosti k projektování pozemkových úprav dle § 18 zákona č. 139/2002 Sb. **ve druhé polovině roku 2006 (září/říjen).**

■ Podrobnější informace o termínu, potřebných dokladech i průběhu zkoušek podá **Ing. Pivcová, ÚPÚ, tel. 221812107, e-mail pivcova@mze.cz**. Formulář žádosti k udělení oprávnění je možno si také stáhnout na webových stránkách MZe (www.mze.cz, pozemkové úřady, úřední oprávnění) a vyplněný spolu s požadovanými přílohami zaslat na adresu:

Ministerstvo zemědělství, odbor Ústřední pozemkový úřad, Těšnov 17, 117 05 Praha 1.

Vymezení pozemkových úprav jako vědní disciplíny a profesního oboru

Ing. Václav A. Mazín, ředitel PÚ Plzeň

Motto:

Vzorec přísahy pro místní komisaře a znalce podle zákona č. 13 „O scelování hospodářských pozemků z 30. 11. 1911:

„Přisáhám Bohu Všemohoucímu a Vševědoucímu, že vykonávati budu veškerá jednání, která mně budou svěřena, podle platných zákonů a předpisů, dle nejlepšího vědomí a svědomí, zvláště zcela nestranně (třeba budiž sem vloženo a dle pravidel vědy – umění řemesla) k tomu mně dopomáhej Bůh!“

Motto:

Slib autorizovaného inženýra a technika v procesu výstavby – ČKAIT 2005:

„Slibuji na svou občanskou čest a své svědomí, že jako autorizovaný inženýr (technik) budu při své práci usilovat o vytváření kvalitních stavebních děl, budu ctít zájmy klientů, jakož i zájmy veřejné, budu respektovat přírodní a kulturní hodnoty a budu se vždy řídit profesní etikou autorizovaného inženýra (technika)“.

Současná situace oboru pozemkových úprav

Předem je třeba bohužel konstatovat, že pozemkové úpravy nejsou vymezeny ani jako vědní obor a ani jako inženýrská činnost, zabývající se krajinným plánováním. Přesto se pozemkové úpravy vyvíjejí na vysokých školách jako samostatný obor (JČU České Budějovice, ČVÚT Praha, MZLU Brno) a hlavně jsou jako samostatná činnost prováděny a realizovány od roku 1991 v celé ČR. Z vysokých škol vychází absolventi, kteří ale nemohou získat jako inženýři v oboru, který vystudovali, příslušnou autorizaci, protože ten není veden Českou komorou autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě (ČKAIT). Pouze v oboru „staveb vodního hospodářství a krajinného inženýrství“ ve specializaci „stavby meliorační a sanační“ je zmínka o „hrazení bystřin a pozemkových úpravách“, jakoby pozemkové úpravy byly něčím okrajovým při provádění těchto speciálních staveb v krajině. Komora samotná ani neuvádí „zákon o pozemkových úpravách“ č. 139/2002 Sb. jako obecně závazný právní předpis, z čehož lze odvodit, že s pozemkovými úpravami jako krajinným plánem a inženýrskými stavbami či zásahy do krajiny ČKAIT vůbec nepočítá. Lze také vyloučit, aby pozemkové úpravy, přesněji řečeno Plán společných zařízení, projektoval by erudovaný vodohospodář. Podstata pozemkových úprav jako prostředku zvyšování rozmanitosti krajiny, zvýšené ekologické stability a vytváření podmínek pro všechna krajinnotvorná opatření v území (Sklenička P. „Základy krajinného plánování 2003“), je totiž nejen v řešení vodohospodářských staveb nebo meliorací a sanací. Jde o komplexní, celistvou tvorbu krajinného plánu, který zásadně mění způsoby využití a stanovuje limity a regulativa tohoto využití na základě průniku všech existujících nebo navržených subsystémů. Autorizované obory ČKAIT

tedy nezahrnují činnost, která je od roku 1991 prakticky inženýry prováděná v rámci komplexních pozemkových úprav v podobě „Plánu společných zařízení“, a to je krajinné plánování.

Úřední Oprávnění k projektování pozemkových úprav uděluje od roku 1991 do současnosti MZe ČR – Ústřední pozemkový úřad, a to na základě ustanovení § 18, a to absolventům v oboru zeměměřičství, zemědělství, lesnictví a ochrany a tvorby krajiny. K tomuto je třeba podotknout, že i když obor zeměměřičství nebo lesnictví mají ve své výuce i předmět pozemkové úpravy, nejsou to obory, které se zabývají v patřičném rozsahu a hloubce plánováním krajiny a pozemkovými úpravami.

Projektování pozemkových úprav je tedy záležitostí soukromého sektoru, i když úřední oprávnění mají i odborní referenti na pozemkových úřadech. Udělení oprávnění těmto úředníkům od MZe ČR je namísto, protože zadávání, organizace a koordinace složitého a odborně náročného řízení, jehož výsledkem je změna vlastnictví, vyžaduje určitou autorizaci osob od státu, podobně jako tomu je u úředníků na stavebních či katastrálních úřadech. Za méně vhodné lze však považovat úroveň oprávnění udělované soukromým, civilním inženýrům a středoškolákům, kterých v současné době eviduje MZe ČR – ÚPÚ cca 700.

Samotné projektování pozemkových úprav pak nespádá ani pod živnostenský zákon, nejedná se o podnikatelskou činnost, a řídí se občanským a obchodním zákoníkem při provádění státních zakázek. Protože obor pozemkových úprav zahrnuje řadu jiných odborností, jsou podnikatelské subjekty tvořeny osobami s autorizací nebo oprávněním v různých oborech, především zeměměřičství. Liberálně pojaté udělování úředního oprávnění však způsobuje, že veřejnou zakázku může získat osoba či firma, které nemá příslušné vzdělání a kvalifikaci v pozem-

kových úpravách. Kvalita provádění pozemkových úprav od osob s úředním oprávněním nepodléhá žádnému profesnímu nebo etickému řádu, jako například v ČKAIT a neumožňuje disciplinované postihnout tyto projektanty v případech, kdy výkon jejich činnosti nemá požadovanou odbornou úroveň a kvalitu. Členové ČKAIT jsou při své činnosti vázáni slibem na svojí občanskou čest a svědomí. Komora může také se členy vést kárné řízení.

Pro kontrolu kvality a odborné úrovně v projektování pozemkových úprav nejsou praxi k dispozici hodnotící kritéria a ani institut, který by případné profesní selhání odhalil. Prováděcí vyhláška k „zákonu o pozemkových úpravách“ sice stanovuje náležitosti dokumentace, ale pro klíčovou část dokumentace – průzkumy, rozborů a plán společných zařízení, nejsou dostatečně propracované metodické postupy. Záruka kvality prací je tedy ponechána na osobě ředitele pozemkového úřadu, který však není nijak vázán povinností být nositelem úředního oprávnění a řádně se v profesi vzdělávat. Spoléhat na osobu s úředním oprávněním, že sama o svobodné vůli dostatečně chápe delegovanou pravomoc státní správy ve věci pozemkových úprav, kdy se mění majetky lidí a vytváří se nová podoba krajiny, je velmi problematické, až riskantní.

Pravdou je, že obor tak, jak se vyvíjel po roce 1990 a jak je vnímán v ostatních státech EU, není vůbec definovaný a vymezený ani na akademické půdě, ani v praxi inženýrské činnosti. Problematice pozemkových úprav se nedostatečně věnuje i výzkumná základna, přitom výsledky realizovaných pozemkových úprav po roce 1991 jsou jednoznačným přínosem pro zemědělství, vlastníky – občany, obce a celý venkovský prostor. Celý proces je obtížné srovnávat s podobnými podmínkami jiných států EU (Bavorsko, Rakousko), protože výchozí situace v roce 1991 byla diametrálně odlišná, spjatá s restitucemi a dědictvím intenzivního, velkoplošného hospodaření v podobě rozsáhlých degradačních procesů v krajině, zlikvidované cestní sítě a celé struktury krajinného prostoru.

Nástin možností nové kvality činnosti při pozemkových úpravách

Cestu, jak dosáhnout nové kvality a úrovně pozemkových úprav, lze spatřovat v několika samostatných rovinách, které se ale prolínají. Jednak je nezbytné definovat pozemkové úpravy jako moderní vědní disciplínu na úrovni regulačního plánu neurbanizované části krajiny. Tento první krok zajistí identitu oboru,

kteří sice na území ČR existoval i před rokem 1990 a 1948, ale nikdy nebyl dostatečně rozvinut a vymezen do rozměru krajinného inženýrství, krajino tvorby, vodohospodářství, agroekologie a kulturně společenských funkcí. Tato identifikace či rehabilitace oboru nemůže být jednorázová akce, ale dlouhodobý proces na úrovni profesních komor, ústředních orgánů státní správy, výzkumné základny a univerzit. Společně s tím by mělo probíhat udělení či nalezání místa v profesní komoře inženýrů, kde by pozemkové úpravy zaujaly postavení odpovídající vážnosti tohoto oboru a jeho skutečného uplatnění v životě společnosti. Tím by došlo mimo jiné k odstranění nesouladů mezi obory a specializacemi autorizace ČKAIT a studijními obory, které jsou vyučovány na vysokých školách.

Společně s tímto ukotvením oboru v odborné veřejnosti a autorizované inženýrské činnosti by měl probíhat kontinuální proces vzdělávání a zvyšování odborné úrovně projektantů, ale hlavně úředníků, kteří pozemkové úpravy organizují, řídí a koordinují, především ředitelů, kteří jsou jmenováni ministrem zemědělství. Obor pozemkových úprav má totiž svoji specifikou mj. v tom, že výkon této inženýrské činnosti je prováděn souběžně projektantem jako soukromou osobou a úředníkem jako státním zaměstnancem. Tímto rozvojem, vzděláváním, osvětovou činností a zajištěním výzkumu v oboru pozemkových úprav je pověřen Ústřední pozemkový úřad dle § 22 „zákonu o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech“. Jen pro představu náročnosti oborové erudice a potřeby multidisciplinárního vzdělání lze uvést autorizované obory a odborná oprávnění osob, které projektují pozemkové úpravy a jejich stavby, či opatření charakteru společných zařízení. Tyto následující odbornosti by měl zvládat zadavatel prací a úřední osoba organizující inženýrské práce, tedy zaměstnanec pozemkového úřadu, jmenovaný ředitelem pozemkového úřadu, jako zástupce ve sboru zástupců vlastníků:

- geodetické činnosti – úřední oprávnění vydává ČÚZK
- projektování pozemkových úprav – úřední oprávnění vydává MZe ČR – ÚPÚ
- projektování dopravních staveb – úřední oprávnění vydává ČKAIT
- projektování staveb vodního hospodářství a krajinného inženýrství – úřední oprávnění vydává ČKAIT
- projektování územních systémů ekologické stability – úřední oprávnění vydává ČKA
- projektování zahradních a krajinářských úprav – úřední oprávnění vydává ČKA
- zpracování územních plánů a urbanistických studií – úřední oprávnění vydává ČKA

K těmto odborným znalostem musí mít samostatný odborný referent (zástupce ředitele pozemkového úřadu ve sboru zástupců) příslušné osvědčení o zvláštní odborné způsobilosti ve výkonu státní správy, včetně znalosti správního řádu. Vedle toho je nezbytnou inženýrskou činností v rámci pozemkových úprav dozor investora při výše uvedených stavebních činnostech.

Další oblast, ve které je třeba nastolit novou úroveň podle současného stupně poznání, je nastavení standardních kritérií kvality a efektivnosti provedení pozemkové úpravy. To souvisí s metodologickou činností ústředního orgánu státní správy a výzkumnou činností, respektive nastavení u grantových programů ministerstva zemědělství v období 2007 – 2012. V letošním roce je vyhlášena soutěž v návaznosti na národní grantové programy a v podprogramu II. 1. interakce mezi vodou, půdou a prostředím nebo 2. udržení venkovské krajiny, lze hledat téma pozemkových úprav, jejich metod, norm a návrhů na úpravu legislativy. Nastavením kvalitativních standardů v provádění pozemkových úprav mj. odstranění projevy nezdavé konkurence firem, které v podmínkách klesajících státních prostředků uvolňovaných na pozemkové úpravy nabízí nápadně nízké ceny za provedení díla, čímž snižují kvalitu prováděných prací.

Řešením celkové situace v oboru pozemkových úprav je tedy postupné zavedení integrovaného systému:

inženýrská činnost – profesní komora – státní správa – vzdělávání a výuka na univerzitách – výzkum a vývoj.

Vymezení oborového předmětu pozemkových úprav (diskuse)

Snahou ČKAIT je sice reagovat na všechny možné varianty inženýrské činnosti a všechny stavební či technicko-biologické práce, ale nemůže sama mít teoretické znalosti v tak složitém oboru, jako jsou pozemkové úpravy. Jednotlivé obory autorizace, jako jsou například stavby vodního hospodářství, dopravní stavby, stavby pro funkci lesa a jiné, mají určité přesahy odbornosti, někdy až na pozemkové úpravy, jako třeba v případě staveb polních cest, ale nezaručují nezbytnou komplexnost řešení a optimalizaci všech subsystémů, širších územních vazeb a specifických podmínek krajinného prostoru. Vyjmenované obory autorizace včetně specializací jsou pouze separátní stavby, jako jsou polní cesty, lesní cesty, meliorace, závlahy, hrazení bystřin a další. Tyto inženýrské stavby však nelze projektovat a realizovat bez uplatnění principů a zásad krajinného plánování a návrhů celostních polyfunkčních subsystémů, jako je cestní síť, hydrografická síť, protierozní soustava, územní systém ekologické stability, protipovodňová soustava opatření, revitalizace

povodí a další. Je zřejmé, že pak zákonitě chybí širší kontext, koordinační průnik a řešení kritických míst krajinného prostoru. Současná praxe v životě venkovského prostoru a zemědělské, neurbanizované části krajiny je taková, že jen výjimečně je řešena územním plánem obce. Samotný územní plán nepracuje ani s tak detailním měřítkem krajiny, aby tyto malé a drobné stavby a opatření řešil. Projektant pozemkových úprav je v roli designera krajiny Dessiner se totiž nezabývá jen vzhledem nebo povrchem, ale musí dát především předmětu správnou funkci. Jde tedy o to, zkombinovat oba tyto požadavky a vytvořit komplexní dílo.

Kromě toho se současně platné obory autorizace činnosti zaměřují na větší stavby nebo drobné doprovodné stavby k hlavní stavbě, které jsou definované například jako vodní dílo a vyžadují vždy stavební povolení včetně vodoprávního rozhodnutí. **Pozemkové úpravy však řeší především periferní ukončení všech veřejně prospěšných staveb v území, a to především v zemědělské části krajiny, která je nejvíce postižena degradačními procesy a civilizačními atakami.** Realizační síla pozemkové úpravy je v tom, že nejenže dokáže vytvořit majetkoprávní podmínky, tedy pozemek pro krajino tvorné opatření, ale zároveň jej dokáže lokalizovat na místě, které je nejvíce ohroženo, zraněno či citlivé, a kde je předpoklad největšího efektu vložených investic. Těžištěm řešení a předmětem zájmu pozemkových úprav je tedy

- 1) návrh krajinného plánu zemědělské části území a vyhodnocení širších územních vazeb
- 2) projekce a realizace zařízení a staveb nejnižší kategorie s překryvem a návazností na stavby vyššího řádu.

Za stavby vyššího řádu lze pro účely vymezení předmětu pozemkových úprav považovat místní komunikace, stavby velkých nádrží a poldrů, úpravy řek, stavby mostů, stavby na ochranu před povodněmi a všechny ostatní veřejně prospěšné stavby či vodní díla.

Naopak za stavby a opatření, která jsou především součástí plánu společných zařízení a jsou z hlediska pozemkových úprav typické, lze považovat menší stavby nižších kategorií, opatření a zásahy do krajiny a změny způsobů využívání celých pozemků, tedy i zásahy technicko-biologické a biologické povahy.

Definice staveb a opatření pozemkových úprav

Jelikož jsou společná zařízení veřejným majetkem a jsou na jejich budování, obnovu a následnou péči vynakládány veřejné prostředky, je nutné tato opatření a stavby definovat a nejlépe taxativně vyjmenovat tak, jak uvádí § 9 (8) zák. č. 139/2002 Sb..

Obecně lze společná zařízení definovat následovně:

Společná zařízení jsou opatření a stavby investičního nebo neinvestičního charakteru, kterými se realizují veřejné zájmy v rámci prováděných pozemkových úprav. V případě společných zařízení technického charakteru jde o nové stavby nebo o rekonstrukce, popřípadě modernizace stávajících.

Poznámka: Veřejný zájem jsou v demokratických podmínkách společenské zájmy příslušníků určité občanské komunity, na kterých se tyto její příslušníci nebo jejich demokraticky zvolená reprezentace dokáží dohodnout. Veřejný zájem lze měřit podle míry dlouhodobé udržitelnosti rozvoje společnosti a jejího blaha.

Základním hlediskem při výkonu činnosti autorizované osoby je ochrana veřejných zájmů. Právní předpisy ČR tento pojem často používají, ale nedefinují jej. Právníkové slovníky definují veřejný zájem jako opak soukromého zájmu, resp. jako obecně prospěšný zájem či celospolečenský zájem. Podobně nález ústavního soudu ČR z 28. 3. 1996, sp. zn. I.ÚS 198/95 uvádí: „... ne každý kolektivní zájem lze označit za veřejný zájem společnosti na zachování neoprávněné stavby pojem veřejný zájem je třeba chápat jako takový zájem, který by bylo možno označit za obecný či obecně prospěšný zájem.“

Dále je třeba vědět, že součástí společného zařízení je i pozemek nacházející se pod ním. V tomto směru pak je potřebné nevytvářet rozpor mezi vlastníkem společného zařízení a vlastníkem pozemku a v rámci projednávání návrhu vytvářet souhlas. Lze tvrdit, že prevažně mají společná zařízení obecní charakter a měla by být vlastněna a spravována obcí. Pochopitelně, že platí pravidlo, kdy nižší kategorie společného zařízení, jako je doplňková, letní cesta, ztrácí obecní charakter a je spíše společnou věcí vlastníků, kterým slouží.

Pokud by měla být společná zařízení přesněji specifikována, lze je podle druhů a funkcí rozdělit do následujících skupin:

A. dopravní stavby pozemní komunikace a objekty ke zpřístupnění pozemků

- polní a lesní cesty (hlavní, vedlejší, doplňkové) včetně nezbytných objektů jako jsou cestní příkopy, výhybny, hospodářské sjezdy, obratiště
- mostky, brody, propustky, hospodářské sjezdy ze silnic jako křižovatky, železniční přejezdy

B. půdoochranná a protierozní opatření a stavby

- biologická opatření – zatravnění a zalesnění erozních ploch, větrolamy, zatravnění meziřadí u vinic a sadů (změny druhu pozemku)

- stavebně technická opatření – záchytné příkopy, protierozní meze, terasy, průlehy a jiné terénní úpravy

Poznámka: Agrotechnická opatření (osevní postup, mulčování, výsev do ochranné plodiny, hrázkování) nelze navrhovat jako účinná, zavazující opatření, ale pouze doporučení pro uživatele a vlastníka půdy. Podobně **organizační opatření**, tedy prostorově funkční optimalizace půdně ucelených hospodářských jednotek (vlastní zemědělské pozemky) může mít protierozní efekt, ale je závislé na počtu hospodařících subjektů v rámci bloku orné půdy. Pokud hospodáří na bloku jeden velkoplošný uživatel, jsou organizační opatření bezpředmětná.

C. vodohospodářské a protipovodňové stavby a opatření

- biologická opatření – zatravnění (dráhy soustředěného odtoku, infiltrační a akumulací zóny, inundační území), zalesnění (hřbetnic a rozvodnic), zaskovací pásy, umělé mokřady s řízeným hydrologickým režimem
- biotechnická opatření – suché poldry, retenční nádrže, terénní úpravy
- technická opatření – záchytné a svodné příkopy, propustky v kritických profilech povodí, inundační hráze, úpravy toků, asanační nádrže, retenční nádrže, rybníky, dešťové nádrže, asanace erozních rýh a strží

D. ekostabilizační stavby a opatření

- prvky ÚSES (biokoridory, biocentra, interakční prvky)
- nádrže na ochranu biotopů
- revitalizace malých a drobných vodních toků (odstranění zatrubnění v polní trati, směrové a spádové změny, doprovodná zeleň)

E. meliorační a sanační stavby, zúrodnovací zásahy na znehodnocené půdě

- sporadické odvodnění (příkopy, drenem, pramenní jímka a pod.)
- rekultivace (odstranění náletu dřevin)
- rekonstrukce odvodňovacích zařízení nebo jeho cílevědomé vyřazení z funkce
- závlahy

F. kulturně společenské prvky a stavby a prvky krajinného rázu

- pamětní kameny, křížové kameny, smírčí kříže, morové sloupky, celní kameny, kamenné stély, sochy
- drobné sakrální a architektonické stavby
- vinici a luční tratě, sady a speciální kultury z hlediska struktury pozemků a tradice
- významné solitéry a dominanty
- cyklostezky
- rekreační nádrže (koupaliště)

G. ochrana před hlukem a zplodinami

- izolační vegetační pásy podél silnic a dálnic

Poznámka: Pro přehlednost a systematickosti jsou společná zařízení rozdělena do druhů a skupin, ale při jejich navrhování je nutné každé opatření chápat polyfunkčně. Žádné společné zařízení nemá pouze jednu funkci. Dále je nutné rozlišovat společné zařízení stávající a společné zařízení navržené k vybudování.

Závěr

Závěrem diskuse lze navrhnout mezní hranice pro obor pozemkových úprav, a to na straně krajinného plánování územním plánem obce a na straně inženýrských staveb stavbami typu vodního díla nebo například kategorie hlavní polní cesty. Jedná se tedy o inženýrské činnosti typu zpracování komplexního krajinného plánu nebo regulačního plánu nezastavěné části obce a projektování malých staveb, opatření a zásahů jako prostoro- vě a funkčně periferních ukončení veřejně prospěšných staveb v území. Jedná se o stavby a opatření investičního nebo neinvestičního charakteru, kterými se realizují veřejné zájmy v rámci pozemkových úprav. Převážně se jedná o stavby a opatření obecního charakteru, které jsou převedeny do vlastnictví a správy obce, ale přitom mají rozhodující vliv na ochranu životního prostředí a tvorbu krajiny.

V tomto smyslu je společensky žádoucí definovat pozemkové úpravy jako novou, moderní vědní disciplínu a profesní autorizovaný obor inženýrské činnosti a navázat tak na tradici těchto agrárních operací a kulturně technických staveb.

Použití informačního zdroje:

ČKAIT, Autorizovaný inženýr a technik v procesu výstavby, ISBN 80-86769-19-4, 2004 – Informační centrum ČKAIT Praha

GALLO P., KAULICH K., Projektování pozemkových úprav – oborová příručka – Oborové informační místo pro stavebnictví 2005

MAZÍN V., a kol., Praktické příručky zpracování širších územních vazeb na ZPF při pozemkových úpravách – MZe ČR – ÚPÚ 2003 č.j. 40246/03-7170

MAZÍN V., Oborové bariéry v krajinném plánování na pozadí zkušeností z pozemkových úprav – Sborník příspěvků konference Krajinné inženýrství 2005, ISBN 80-903258-4-X, Univerzita Pardubice

Hydroprojekt a.s. Praha – Terminologie pozemkových úprav TNV 75 0144 – Odvětvová technická norma vodního hospodářství

Pozemkový úřad Sokolov a jeho zkušenosti se spolufinancováním realizací polních cest navržených v rámci komplexních pozemkových úprav, z operačního programu zemědělství

Ing. Dagmar Horychová, PÚ Sokolov

Jako určitě všechny pozemkové úřady, i Pozemkový úřad Sokolov se snažil a snaží nalézat a hlavně používat i jiné zdroje financování pro realizaci společných zařízení, navržených v rámci KPÚ, než je státní rozpočet.

Spolufinancování pomocí programů Evropské unie proto využíváme v co nejvyšší možné míře.

V prvním kole programu OPZ jsme ke spolufinancování z EU přihlásili čtyři stavební objekty (SO) polních cest, ve dvou katastrálních územích.

Uspěli jsme se všemi čtyřmi projekty. V k.ú. Krajková se třemi SO, v k.ú. Šabina s jedním SO.

U všech čtyřech SO se jednalo o nové polní cesty, včetně výsadby interakčních prvků a výstavby sjezdů.

Celkem bylo v roce 2005 zrealizováno 4.285 m nových polních cest spolufinancovaných z EU. Jednalo se o polní cesty různých konstrukcí, např. šterková se zakalením nebo konstrukce využívající stabilizátu z fluidního spalování kotlů Elek-

trárny Tisová – tzv. popílková konstrukce. O této speciální konstrukci jsme již čtenáře tohoto časopisu informovali v jednom z předloňských čísel.

O problémech při složité administrativě při přihlášení, přijetí, realizaci a následném proplácení jednotlivých projektů, už toho bylo napsáno mnoho. Stejně tak o složitostech výběrových řízení a taky o technických parametrech a detailech různých zrealizovaných projektů jednotlivých pozemkových úřadů.

Rádi bychom na závěr vyzdvihli skutečnost, že pozemkové úpravy a jejich následná realizace velkou mírou přispěly v roce 2004, již zmíněné obci Šabina, k získání, v rámci soutěže „Vesnice roku“, kterou vyhlašují Spolek pro obnovu venkova ČR, Svaz měst a obcí ČR a MMR ve spolupráci s kanceláří prezidenta ČR, MZe, MŽP, MK, asociací krajů ČR, Společností pro zahradní a krajinářskou tvorbu, svazem knihovníků a informačních pracovníků a folklórním sdružením, **ocenění „Zelená stuha“**, jako vítězové Karlovarského kraje.

Přikládáme zajímavou fotodokumentaci, kde je patrné srovnání stavu krajiny „před“ a „po“ realizaci.



Krajková PS 04 - před stavbou



Krajková PS 06 - před stavbou



Krajková PS 04 - po realizaci



Krajková PS 06 - po realizaci



Krajková PS 06 - IP a informační tabule



Šabina SO 02 - před stavbou



Šabina SO 02 - po realizaci



Šabina SO 02 - IP po výsadbě

Seminář „Pocta Františku Skopalíkovi“

Prof. Ing. František Toman, CSc.

Dne 1. 6. 2006 se uskutečnil v Aule Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně slavnostní seminář při příležitosti 150. výročí zahájení scelovacích prací v českých zemích.

Po slavnostním zahájení pozdravil účastníky prorektor MZLU v Brně Prof. Ing. Jindřich Neruda, CSc. Dále pronesl krátký projev 1. náměstek hejtmana Jihomoravského kraje Ing. Milan Venclík. Dalšími čestnými hosty byl Vlastimil

Úlehla, zástupce města Hulín a Prof. Ing. Dušan Húska, Ph.D., prezident asociace krajinných inženýrů Slovenska.

V první části slavnostního semináře si účastníci vyslechli v podání Doc. Daniely Velebové a Veroniky Kohoutové Slovanský tanec č. 1 a č. 10 od Antonína Dvořáka, skladbu Sýček neodletěl z cyklu Po zarostlém chodníčku od Leoše Janáčka a improvizaci lidové písně z Moravy Mikulecké pole.

Po kulturním vystoupení následovaly referáty:

- „Historie pozemkových úprav v českých zemích“
(Prof. Ing. František Toman, CSc.)
- „Život, dílo a odkaz Františka Skopalíka“
(JUDr. PhDr. Antonín Kubačák, CSc.)
- „Současný stav a perspektiva pozemkových úprav v ČR“
(Ing. Jiří Hladík)

- „Činnost České společnosti krajinných inženýrů“
(Doc. Ing. Karel Vrána, CSc.)
- „15 let od zahájení činnosti Českomoravské komory pro pozemkové úpravy“
(Ing. Mojmír Procházka)

♦ ♦ ♦

Závěrem semináře si účastníci vyslechli úryvek básně Viktora Dyky „Země mluví“ v podání Ing. Jeleny Vitáskové, Ph.D.

Po slavnostním semináři společně proběhlo setkání členů představenstva a dozorčí rady ČMKPÚ, členů výboru ČSKI a zástupců Ústředního pozemkového úřadu MZe v prostorách Ústavu aplikované a krajinné ekologie.

Plné znění vybraných referátů, přednesených na slavnostním semináři bude publikováno v některém z příštích čísel časopisu Pozemkové úpravy.

Malé vodní nádrže a ochranné hráze v pozemkových úpravách

Ing. Milan Bilík, autorizovaný inženýr pro stavby vodního hospodářství a soudní znalec pro vodní nádrže, Brno

Ing. Luděk Střítecký, autorizovaný inženýr pro stavby vodního hospodářství, ředitel AGROPROJEKTU PSO s.r.o., Brno

Uspořádání krajiny a pozemků v ní pozemkovými úpravami, má jeden ze zásadních výstupů ve vodohospodářské části soustavy společných zařízení. Vedle nezbytných zásahů do sítě vodních toků, jsou navrhovány a následně realizovány vodní nádrže a zemní hráze protipovodňové ochrany. Mnohými poznatky je prokázáno, že k projektování těchto staveb a k jejich výstavbě, je nutno přistupovat s vysokou zodpovědností. Zodpovědný přístup vyžaduje komplexní zpracování projektové dokumentace těchto staveb, zejména návrhů konstrukcí zemních hrází, jejich přelivných i výpustných objektů. Kvalifikované projektové řešení se musí opírat o respekt k platným normám /1-6/ a technickým doporučením /7/. Následující text je reakcí na mnozí se poznatky o nekvalitních projektech zemních hrází a jejich bezpečnostních zařízeních, zejména u malých vodních nádrží /8-12/. Autoři jsou motivováni snahou přispět k zejména základnímu zlepšení stavu, který svými důsledky negativně působí na celý proces pozemkových úprav.

Kvalitní zpracování projektu zemní hráze a jejích bezpečnostních zařízení, musí být svěřováno výhradně autorizovaným inženýrům. Ani to však často není dostačující zárukou náležité kvality projektu. Příčinou bude především to, že projektanti s autorizací v oboru vodních staveb, krajinného inženýrství a plnění funkcí lesa, nemají dostatečné odborné znalosti a zkušenosti v geotechnice a staticce. V důsledku toho, si patrně, pro zpracování projektů nezajišťují odbornou spolupráci v těchto oborech. Vadným projektům obvykle chybí geotechnické a statické výpočty, které požadují ČSN P 750290, ČSN 751001, ČSN 730031 a ČSN 731208. Takto je prokazatelně porušován Profesní a etický řád České komory autorizovaných inženýrů a techniků /11/.

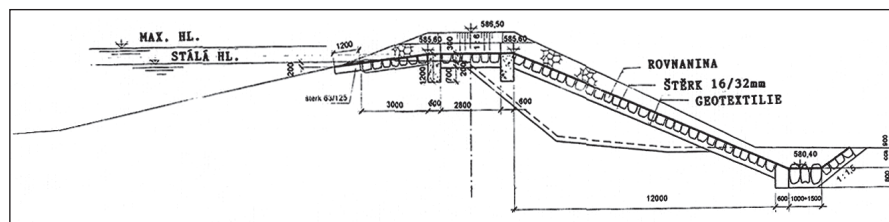
V reakci na tento vývoj, Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků, rozšířila kontrolu činností autorizovaných osob. To Komoře jednoznačně ukládá autorizací zákon. Komora také zřídila v roce 2003 Radu pro podporu rozvoje profese. Další součástí snah Komory o nápravu neuspokojivého stavu v projektování, bylo ustavení konzultační komise Českého svazu stavebních inženýrů pro malé vodní nádrže a ochranné hráze. Jejím úkolem je efektivně působit ve prospěch zvýšení technické úrovně projektů a výstavby výše uvedených vodních staveb. Tato komise vykonává konzultační a posudkovou činnost, ale také pořádá odborné vzdělávací akce. Činnost komise je zaměřena nejen na členy Českého svazu stavebních inženýrů a České komory autorizovaných inženýrů a techniků. Jejím cílem je působit také na širší technickou veřejnost, zejména na investory vodohospodářských staveb, orgány státní správy a provozovatele vodních staveb.

S politováním je třeba připustit, že činnost konzultační komise Českého svazu stavebních inženýrů pro malé vodní nádrže a ochranné hráze, zatím nedospěla k naplnění stanovených cílů. Specializované konference, semináře ani upozor-

ňování na nedostatky projektů malých vodních nádrží a ochranných hrází, se dosud výrazněji neprojevily v růstu kvality nově zpracovaných projektů. Tuto nežádoucí skutečnost dokládají níže uvedené příklady.

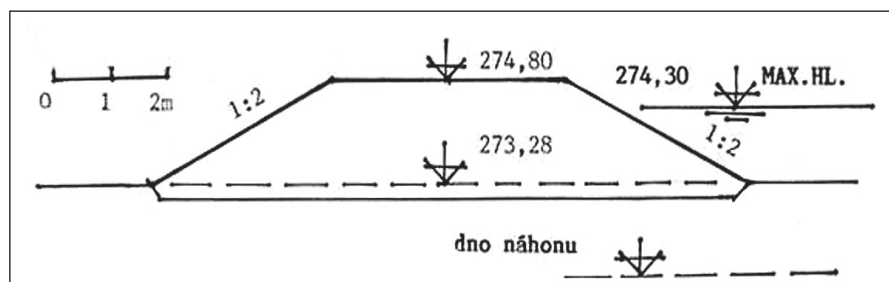
Obrázek 1 ukazuje projektový návrh opravy zemní hráze o výšce cca 5 m. Tato malá vodní nádrž byla přelita a poškozena při povodni v roce 2002. V příčném

řezu zemní hrázi chybí základní náležitosti stavebního výkresu. Nejsou vůbec vyznačeny geotechnické poměry ve starém tělese hráze a v jeho podloží. Chybí stanovení požadavků na zeminu, kterou má být chybějící část hráze dosypána. Projekt nedokládá provedení geotechnických výpočtů stability hráze, předepsané ČSN P 75 0290 /5/. Především není doloženo vyšetření mezních stavů filtrační stability, vyšetření vzniku nebezpečných trhlin, přetvoření a stability polohy. Důsledkem tohoto přístupu je absence návrhu drenážního systému ve vzdušné patě hráze. Hrázi tak chybí nutné zařízení pro kontrolovatelné zachycení a odvedení vody, při ustáleném průsaku hrází i podloží. Vedle projektanta zjevně pochybila státní správa tím, že tento chybný projekt opravy schválila a povolila jeho realizaci. Navíc, Ministerstvo zemědělství, přislíbilo investorovi opravy finanční prostředky na podporu realizace vadného projektu.



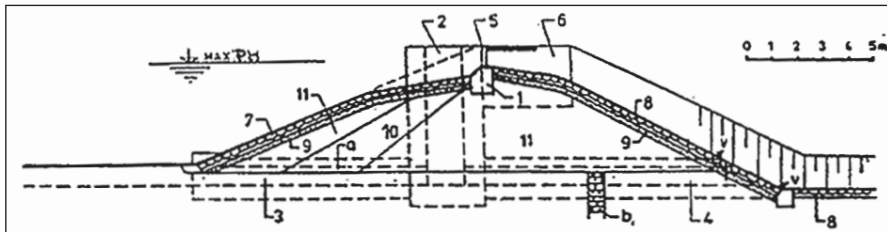
Obr. 1 Návrh opravy porušené zemní hráze

Obrázek 2 dokumentuje příčným řezem projekt ochranné hráze řeky Moravy. Hráz podle tohoto projektu je v současné době ve výstavbě. Projekt nedokládá provedení geotechnického průzkumu v místě hráze a v zemině. Návrh konstrukce hráze není doložen patřičnými geotechnickými výpočty. Byla porušena samozřejmá podmínka - ověřit mocnost nepropustných hlín, které překrývají propustné údolní štěrky. Ty sahají v řešené lokalitě do hloubky několika desítek metrů. Nebyly provedeny geotechnické vlastností překryvných zemín, zejména pak jejich propustnost. Neuspokojivé je také řešení drenážního systému. Drenážní systém pod vzdušnou patou hráze tohoto typu je nutno řešit pro neustálený průsak hrází a podloží, při maximální návrhové hladině, za občasných, krátkodobých vzduť vody povodněmi. Z řešení neustáleného průsaku ochrannou hrází a jejím podloží, jednoznačně vyplývá, že tento drenážní prvek nelze vyloučit. Má totiž význam nejenom pro snižování vzlaku z podloží hráze při povodních /13/, ale přispívá také k zasakování dešťové vody do značně vyschlého tělesa zemní hráze a může zachycovat i průsakovou vodu ze smršňovacích tahových trhlin /14/. Náklady na tyto drenážní prvky v tělese hráze bývají vesměs zanedbatelné, takže jejich vynechání nemá ani ekonomické odůvodnění.



Obr. 2 Příčný řez ochranné hráze

Povodně z minulých let opakovaně zdůraznily zodpovědnost za projektová řešení bezpečnostních přelivů zemních hrází. Potvrdila se praktická zásada dřívějších stavitelů rybníků - umístit bezpečnostní přeliv mimo těleso zemní hráze, ve vzdálenosti alespoň 20 m od koruny hráze a 50 m od vzdušné paty. Respekt k této zásadě nečinil potíže v mělkých údolích, ve kterých se dříve rybníky umísťovaly. Projektanti rybníků v polovině minulého století tuto zásadu postupně opustili. Byl vypracován typový podklad pro návrhy korunových přelivů, umísťovaných do těles hráží. Příklad takového řešení obsahuje **obrázek 3**.



Obr. 3 Korunový přeliv na zemní hrázi, a-terén, b-jílovitopísčité náplavy, 1-betonový prah, 2-požeráková výpust, 3-přívodní potrubí, 4-odpadní potrubí, 5-drážky pro zahrazení přelivu, 6-opěry lávky s kolnými křídly, 7-opevnění návodního líce hráze kamennou dlažbou na sucho, 8-dlažba z lomového kamene do betonu, 9-štěrkopískový podsyp, 10-těsnící jádro ze svahových hlín, 11-zahliněná svahová suť, V-výrony vody

Základním nedostatkem této konstrukce je její založení. Přeliv není založen do nezamrzé hloubky. Pod opevněním přelivu proto vzniká mezera v důsledku sedání tělesa hráze, vysychání zeminy a mrazu. Do této mezery pak vniká průsaková i dešťová

voda. Ta není patřičně zachycena a odvedena. Pod opevněním vzniká vztlak. Ten, zejména pod vzdušnou patou hráze, je obvykle větší, než tíha opevnění. Konstrukce přelivu se tak stává staticky nestabilní. Je jen otázkou času, kdy dojde k porušení vyspárování kamenné dlažby a kdy dojde k výronům vody přes dlažbu. Následující vývoj vede k vyplavování zeminy z tělesa hráze a k následnému protržení hráze (**obr.4,5**).

Korunové přelivy shora popsaného typu z dřívější doby, jsou v mnoha případech porušené, mnoho zemních hráží bylo protrženo. Většina těchto zemních hráží nebyla opravena a vodní nádrže zanikly. Důvod tohoto stavu spočívá v tom, že oprava porušených korunových přelivů je velmi obtížná a nákladná.

Na lokalitě, dokumentované obr.3, 4, 5 bylo porušené opevnění skluzu opraveno do původního stavu. Těleso porušené zemní hráze bylo dosypáno a utěsněno ocelovou štetovou stěnou. V posledních letech je znovu tento korunový přeliv v havarijním stavu, jak je patrné na **obrázku č. 6**.



Obr. 4 Porušené opevnění skluzu v roce 1965



Obr. 5 Porušená návodní část zemní hráze pod korunovým přelivem v roce 1965

Vyspárovaná dlažba je ve větším rozsahu porušená a propadá do kaveren v tělese hráze. Povrchová voda zatéká do hráze pod opevněním, které se postupně narušuje a rozpadá. Současný stav popsaného korunového přelivu jednoznačně prokazuje, že tato konstrukce je nevhodná, na což upozorňuje také ČSN 75 2410 /1/.

Pro zemní hráz malé vodní nádrže jejíž oprava je dokumentována obrázkem 1 je rovněž navržen korunový přeliv. Tento návrh má všechny výše uvedené vady.



Obr. 6 Porušené opevnění přelivu a skluzu v roce 2004

Má však několik dalších vad navíc. Navrhované opevnění koruny přelivu a skluzu, o sklonu cca 1:2,5 kamennou rovnalinou na sucho, je zcela nesprávné. Toto tvrzení lze doložit výpočtem podle směrnice pro navrhování balvanitých skluzů /15/. Rovněž tlumení energie vody pod tímto skluzem je zcela nevyhovující, protože vytváří nebezpečí poškození vzdusné paty zemní hráze.

Návrh přelivného objektu zemní hráze musí vždy vycházet ze správného hydraulického výpočtu jeho kapacity. Konstrukce přelivu a její založení musí také být doloženo posouzením spolehlivosti /stability/ podle mezních stavů, předepsaných ČSN P 75 0290 /5/, ČSN 73 0031 /3/ a ČSN 73 1208 /6/ a Metodickým pokynem k posuzování bezpečnosti přehrad za povodní /16/. Tato posouzení však do projektů nejsou do-

kládána. Nejsou vyžadována objednateli projektů ani schvalujícími a povolujícími úřady. Jediným možným vysvětlením, nikoliv však omluvou tohoto stavu, je neznalost.

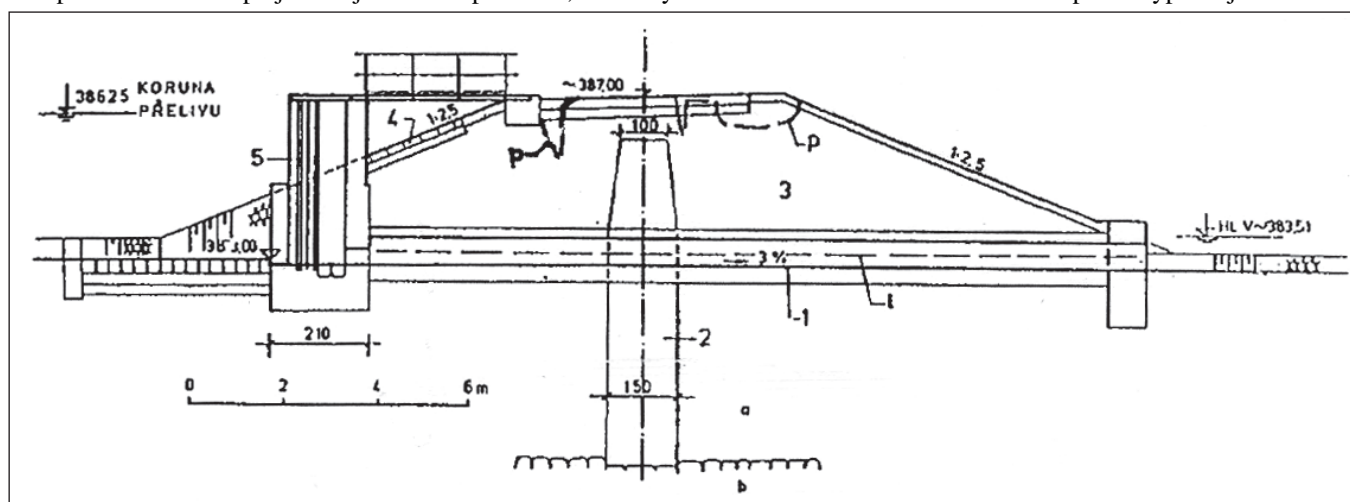
Za takové situace je nutno důrazně varovat před používáním konstrukcí přelivů, které se v praxi neosvědčily. Také je nutno bránit úsporným opatřením, kterými se zmenšují kapacity přelivných objektů. Vynechávání vývarů či odpadních koryt pod skluzy je dalším vážným zdrojem bezpečnostního ohrožení zemních hrází.

Z mnoha důvodů je nezbytné obnovit a posilovat respekt k podmínce - navrhovat konstrukce přelivných objektů vždy tak, aby při jejich porušení, nedošlo k poškození, nebo dokonce k protržení zemní hráze. Tomuto požadavku však nevyhovuje přelivný objekt s korunovým přelivem, založeným na tělese hráze.

Při porovnávání alternativ korunových přelivů nebo sdružených objektů na konkrétních lokalitách, vždy vyplynulo, že sdružené objekty jsou hospodárnější. Domácí i zahraniční zkušenosti z výstavby a provozu přelivných objektů prokazují výhody moderní, technicky správné, spolehlivé i hospodárné železobetonové konstrukce, kterou pro malé vodní nádrže představují sdružené objekty se žlabovým nebo šachtovým přelivem.

Betonové konstrukce těchto objektů je nutno správně situovat a zakládat do podloží zemních hrází. Zejména jejich situování do údolních náplav může být velmi nebezpečné s ohledem na obvyklou větší stlačitelnost těchto náplav.

Typický příklad nesprávně navrženého založení spodní vypusti je dokumen-



Obr. 7 Příčný řez spodní vypustí v podloží zemní hráze, *t* - terén, *1* - výpustné potrubí $\bar{C}$ 500 mm, *2* - betonová těsnicí membrána, *3* - eluviální písčitá hlína, *4* - opevnění betonovými tvárnicemi, *5* - požeráková výpust, *a* - náplavová písčitá hlína a písek, *b* - rula, *p* - propadliny na koruně hráze

tován obrázkem 7. Zemní hráz o výšce cca 3,5 m včetně podloží byla utěsněna betonovou membránou. Požeráková výpust byla založena do stlačitelných jílovitopísčitých náplavových hlín a procházela zmíněnou membránou. Po zatížení konstrukce výpustního potrubí násypem hráze a vzdutou vodou v nádrži, nastalo sedání podloží výpustního potrubí. V důsledku toho vznikly trhliny po obou stranách membrány. Těmito trhlinami, byla vyplavována zemina z tělesa hráze do výpustního potrubí, v takovém množství, že došlo k propadání koruny hráze. Tuto poruchu nebylo možno jednoduše sanovat. Proto bylo navrženo vyřadit výpust z provozu zabetonováním výpustního potrubí. Kaverny v tělese hráze bylo nutno odstranit výkopem poškozených částí hráze a zásypem řádně ztuhnutou, nepropustnou zeminou. Uvedené skutečnosti zřetelně dokládají, proč je vždy nutné, doložit sedání podloží pod výpustním objektem, výpočtem dle ČSN 73 1001 /4/. Stejně je doložena nutnost učinit nezbytná opatření pro zajištění filtrač-

ní stability na základové a stykové spáře betonové konstrukce se zemní hrází a podloží dle ČSN P 75 0290 /5/.

Projektování malých vodních nádrží a ochranných hrází v ČR je v současné době podpořeno dostatkem technických norem, technických doporučení a odborné literatury. Tím jsou vytvořeny dobré teoretické základy pro kvalitní a hospodárné projektování vodních nádrží a zemních hrází protipovodňové ochrany. Projektování těchto staveb je zákonem umožněno v souladu s autorizačním osvědčením pro stavby vodního hospodářství, krajinářského inženýrství a pro stavby k plnění funkce lesa.

Z uvedeného je zřejmé, že jde o stavby s poměrně velkou různorodostí. Proto vydala Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků Profesi a etický řád. Ten upřesňuje podmínky pro uplatnění autorizovaných inženýrů při zpracování projektů malých vodních nádrží a ochranných hrází. Součástí těchto podmínek je také to, že projekty vodních nádrží a protipovodňových zemních hrází musí za-

jišťovat komplexní tým autorizovaných inženýrů, sestavený z hydrotechniků, geotechniků, statických betonových konstrukcí, geodetů a krajinářů. Výše uvedené konkrétní příklady politováníhodným způsobem prokazují nezodpovědnost některých autorizovaných inženýrů – vodohospodářů. Ti nepodložené ignorují nutnost přizvat ke spolupráci na projektu další autorizované specialisty, zejména z oboru geotechniky. Investoři předmětných vodních staveb a správní orgány, kteří nekvalitní projekty schvalují, povolují a uvádějí do provozu, si tohoto neudržitelného stavu ke své škodě nejsou vědomi.

V posledních letech a zvláště do budoucna jsou pozemkové úpravy významným inspiračním a také finančním zdrojem výstavby malých vodních nádrží a protipovodňových zemních hrází. Proto se jihomoravská pobočka Českomoravské komory pro pozemkové úpravy dlouhodobě zajímá o kvalitativní vývoj projektové a organizační přípravy vodohospodářské části soustav společných zařízení pozemkových úprav.

Z hloubkového hodnocení neuspokojivé situace vyplynulo rozhodnutí jihomoravské pobočky ČMKPÚ - usilovat o ustavení konzultační komise Českého svazu stavebních inženýrů pro malé vodní nádrže a ochranné hráze. Tato konzultační komise byla ustavena v prosinci 2004. Jihomoravská pobočka ČMKPÚ se nadále aktivně podílí na působení konzultační komise v oboru pozemkových úprav. Cílem zúčastněných je, aby tato konzultační komise, efektivně podpořila zejména projekci a realizaci malých vodních nádrží a ochranných hrází. Iniciátoři jejího ustavení předpokládají, že konzultační komise by měla poskytovat poradenskou službu projektantům i investorům společných zařízení pozemkových úprav. Činnost konzultační komise by mohla významně usnadnit kvalitativní kontrolu projektů pro pozemkové úřady i správní orgány. Nositelé myšlenky si dobře uvědomují, že zmíněná konzultační komise je schopna jen omezeně přispět ke zkvalitnění projektové přípravy staveb společných zařízení pozemkových úprav. Zejména v současné době je proto nutno soustředit úsilí k vytváření komplexního systému podpory investorských funkcí pozemkových úřadů. Tento systém by měl garantovat vysokou kvalitu zadávání, kontroly a schvalování projektů ve spojení s náročným technickým dozorem investora na realizaci staveb i jejich uvádění do provozu.

POUŽITÁ LITERATURA

1. ČSN 75 2410 Malé vodní nádrže. 1997.
2. TNV 75 2103 Úpravy řek. 1998.
3. ČSN 73 0031 Spolehlivost stavebních konstrukcí a základových púd. Základní ustanovení pro výpočet. 1988.
4. ČSN 73 1001 Zakládání staveb. Základová půda pod plošnými základy. 1988.
5. ČSN P 75 0290 Navrhování zemních konstrukcí hydrotechnických objektů. 1993
6. ČSN 73 1208 Navrhování betonových konstrukcí vodohospodářských objektů. 1991.
7. Navrhování sdružených objektů zemních hrází do výšky 15 m. Technické doporučení. Hydroprojekt, 1981.
8. Bilík M.: Navrhování suchých nádrží. VIII. Celostátní odborný seminář, Strážnice, květen 2003.
9. Dumbrovský M., Bilík M.: Návrh protipovodňových opatření v pozemkových úpravách. Jestřábí-Lipno, září 2003.
10. Vaníček I., Kratochvíl J., Bilík M.: Problematika návrhu a výstavby sypaných hrází protipovodňové ochrany. Česká geotechnická společnost ČSSI Praha, 2003.
11. Bilík M.: Optimalizace konstrukcí zemních hrází suchých nádrží a jejich funkčních objektů. Pozemkové úpravy č. 50 a 51, 2005.
12. Bilík M.: Krize v navrhování malých vodních nádrží a ochranných hrází. Česká geotechnická společnost ČSSI, 2005.
13. Kratochvíl J., Ryl T.: Analýza bezpečnosti návodních svahů ochranných hrází při extrémních zatěžování vyvolaných povodněmi. ČGS Praha, 2003.
14. Vaníček I.: Vznik a chování tahových trhlin v zemním těsnění sypaných přehrad. SNTL Praha, 1988.
15. Zástěra Z.: Balvanité skluzy. Hydroprojekt, 1984.
16. Metodický pokyn k posuzování bezpečnosti přehrad za povodní. Věstník Ministerstva životního prostředí, duben 1999.

Aktuální témata pozemkových úprav v roce 2006 - Příbram

Ing. Petr Chmelík, předseda pobočky Praha a Střední čechy ČMKPÚ

Dne 13.dubna 2006 se konal v Příbrami odborný seminář, jehož snahou bylo podchytit aktuální témata pozemkových úprav.

Náplní semináře byly následující odborné přednášky:

- **Výhledy pozemkových úprav do budoucnosti - Ing. Jiří Hladík, ředitel ÚPÚ MZe**
- **Aktualizace technických podmínek, Katalog vozovek polních cest – Ing. Ludvík Věbr, CSc., ČVUT – Fakulta stavební**
- **Údržba polních cest, Metodické doporučení – Ing. Pavel Gallo, GALLO-PRO s.r.o.**
- **Nová teorie disciplíny „Pozemkové úpravy ve vztahu k EU“ – Ing. Václav Mazín, PÚ Plzeň**
- **Zadávání pozemkových úprav dle zákona č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách, současný stav – Ing. Miloslav Jebavý, Gepard s.r.o.**
- **Obvyklé ceny projektových prací a zeměměřických výkonů v pozemkových úpravách – Ing. Zbyněk Pilař, GAP Pardubice, spol. s.r.o., člen pracovní skupiny ČMKPÚ**
- **Geodetická část dokumentace při zpracování pozemkové úpravy – Ing. Ivana Valdová, VÚGTK Zdíby**

Úvodní přednášku přednesl ředitel Ústředního pozemkového úřadu Ing. Jiří Hladík, zabýval se v ní koncepcí plánu činnosti pozemkových úřadů do r. 2008, která předpokládá zahájení nejméně dvou komplexních pozemkových úprav v každém okrese ročně a s tím související finanční zajištění, zároveň bude i nadále pokračovat dokončování restitučního správního řízení, které si vyžádá náklady na geometrické plány a další náklady ve smyslu § 21a zákona o půdě. Ředitel ÚPÚ rovněž uvedl zdroje z nichž mohou pozemkové úřady čerpat finanční prostředky, kterými bude možné částečně nahradit nedostatek peněz pro potřeby pozemkových úprav čerpaných přímo ze státního rozpočtu.

V současné době pozemkové úřady dostávají ze státního rozpočtu pouze finanční prostředky potřebné na úhradu projektovní přípravy a peníze na realizaci pozemkových úprav se pokoušejí získat ze zdrojů EU.

Další část semináře byla věnována problematice polních cest. Na uvedené téma s přednáškou nazvanou „Aktualizace technických podmínek, Katalog vozovek polních cest“ vystoupil Ing. Ludvík Věbr, CSc., (ČVUT – Fakulta stavební), který m.j. uvedl:

Aktualizace Katalogu z roku 1998 byla provedena v návaznosti na ČSN 736109 „Projektování polních cest“, která byla schválena a vydána koncem roku 2004 a v návaznosti na TP 170 (Ministerstvo dopravy konec roku 2004). Při aktualizaci se vycházelo z praktických zkušeností a poznatků vybraných pozemkových úřadů a oslovených projektových organizací.

Katalog je určen nejen pro navrhování vozovek polních a lesních cest, ale i pro ostatní účelové komunikace a dopravní plochy.

V souladu s TP 170 a ČSN 736109 byla nově stanovena návrhová úroveň porušení D2, tj. návrhové období 20 let a zavedeny dva typy podloží podle modulu přetvárnosti a to 45 MPa a 30 MPa. Jednotlivé typy konstrukcí jsou sestaveny do katalogových listů, dělených podle druhů krytu. Katalogové listy nově obsahují možnost alternativní volby konstrukčních vrstev. Nově byly do Katalogu zařazeny vzorové příčné řezy jednotlivých druhů polních cest v souladu s ČSN 736109. Podrobnější informace naleznete v časopise PÚ č.55/2006.

Na vystoupení Ing. Věbra tématicky navázal Ing. Pavel Gallo, (GALLO-PRO s.r.o.) s referátem o „Údržba polních cest, Metodické doporučení“.

Z jeho příspěvku vyjímáme:

Jde o velmi ožehavé téma neboť podle údajů MZe ÚPÚ bylo např. do r.2005 vybudováno 1028 km polních cest. MZe zadalo zpracování „Metodického doporučení“, které obsahuje základní definice, příčiny poškození polních cest a s tím související rozsah údržbových prací. Upozorňuje na skutečnost, že polní cesty přecházejí do majetku obcí a že je nutno, aby obce vyčlenily ve svém rozpočtu příslušnou kapitolu, do které budou přispívat uživatelé polních cest (na základě smluvních vztahů), jedním z návrhů je vytvoření dotačního titulu prostřednictvím Krajských úřadů nebo MZe ČR s možností využití fondů EU.

Novou teorií disciplíny nazvané „Pozemkové úpravy ve vztahu k EU“ se zabýval Ing. Václav Mazín, (PÚ Plzeň):

Jeho referát „Definice oboru pozemkových úprav“ souvisel jak s problematikou údržby polních cest, tak i s problematikou výběrových řízení a cen prací za pozemkové úpravy. Téma nového definování oboru pozemkových úprav bylo

zadáno ČMKPÚ a souvisí s dalším vývojem celé profese a její budoucnosti. Bylo konstatováno, že dnes již nestačí jen navazovat na tradice Skopalíka, případně činnost kulturně-technických inženýrů z 1. republiky či obnovovat katastr nemovitosti, ale musí se nově vymezit obor v rámci inženýrské činnosti a i profesních komor. Cesta vpřed nevede v prohlubování jednotlivých oborů, které vstupují do pozemkových úprav, ale hledání průniku a sjednocení překrývajících se disciplín, jak přírodních věd, tak technických a sociálních. Další nový rozměr a strategický cíl lze spatřovat ve zvýšení kvality života lidí, dlouhodobě udržitelného rozvoje území a nové krajiny, které čerpá z netradičních metod a hodnotících kritérií prostorově funkční optimalizace. Zásadní je také vytvořit hodnotící standardy pozemkových úprav, které by zaručily kvalitu provádění a vytvořily kategorizační stupnici kvalitativního posouzení pozemkové úpravy. Tyto standardy by pak usměrnily tendence v devalvací celého oboru, podbízející nabídky do veřejných soutěží, ale i nekvalitní projektovou činnost i průměrnost práce některých pozemkových úřadů.

V současné době je velmi aktuálním tématem - zadávání veřejných zakázek. Uvedeným se ve svém příspěvku nazvaném „Zadávání pozemkových úprav dle zákona č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách - současný stav“ zabýval – **Ing. Miloslav Jevavý** (Gepard s.r.o.) Je-li kritériem pro zadání veřejné zakázky nejnížší cenová nabídka, nabízejí některé firmy ceny velmi nízké, dle názoru Komory až pod hranici realizovatelnosti zakázky. Pokud je upřednostněným kritériem ekonomická výhodnost nabídky, nastává pro PÚ značný problém stanovit další vhodná kritéria pro zadání KPÚ. Mnoho PÚ pak stanovuje kritéria téměř nesmyslná, případně kritéria protěžující velké firmy, které případnou ztrátovost na zakázce KPÚ pokryjí jinou vlastní činností. Uvedená podmínka v takto založeném konkurenčním prostředí nutí zúčastněné firmy k podhodnocování zakázek, což může ve výsledku vést k nerealizovatelnosti zakázky. Tohoto problému si je vědom i ÚPÚ. Příslušný metodický pokyn pro potřebu PÚ ohledně vhodného postupu však dosud nebyl ÚPÚ vydán. Výbor ČMKPÚ připravuje návrh zařazení kvalitativních podmínek při posuzování pozemkových úprav, z čehož by měly vyplynout i zadávací podmínky při výběrovém řízení.

Problému fakturačních celků a nabídkových cen se věnoval **Ing. Zbyněk Pilař**, (GAP Pardubice, spol. s r.o., člen pracovní skupiny ČMKPÚ) v příspěvku nazvaném „Obvyklé ceny projektových prací a zeměměřických výkonů v pozemkových úpravách.“

V současné době se nachází komplexní pozemková úprava (KPÚ) v krizi. Spe-

cialisté odcházejí do jiných profesí a jsou nahrazováni lidmi s malou zkušeností a mnohdy s absencí vzdělání v potřebných profesích. Neznalostí vlastní profese zapříčiňuje ulehčený pohled na řešené problémy, a tím dochází k razantnímu snižování cen. Již v roce 1998 se většina z nás domnívala, že vše, co se týče technologií zpracování, je jasné. V roce 2006 se dozvídáme, že se ve zpracování dostáváme do úrovně počátků. Příčiny jsou dvě. Absence jakéhosi ocenění prací dílčích etap řešené KPÚ a takřka neexistující kontrola geodetických i projekčních prací.

S povděkem přivítala ČMKPÚ objednávku na zpracování vzorového „ceníku“ pro řešení KPÚ. Byla zvolena pracovní skupina, která na základě konstruktivních diskusí a po zvážení kladů, záporů a na základě řádných propočtů došla k závěru, že v současné době bude vhodné odvíjet cenu z plochy za hektar, dle velikosti řešených katastrů a obtížnější katastry navýšit dle stupňů obtížnosti. Většina dílčích úkonů se vzájemně prolíná, tudíž při ideálním určení ceny by muselo být daleko více položek (fakturačních celků). V jiných MJ zůstaly pouze typy jednotlivých stabilizací, jež lze odhadnout dle členitosti a průběhu hranice MJ = bod a vytyčení po PÚ – MJ = 100m. Tato položka se minimalizuje.

Cílem „ceníku“ je:

- 1) Sjednotit zadávání KPÚ
- 2) Zkvalitnit odevzdávaná díla a výrazně zlepšit kontrolu odevzdávaných děl. Ceník rovněž obsahuje kvalitativní a dodací podmínky.
- 3) Při řádném plnění výše uvedeného vyloučit dumpingové ceny.

Výše uvedený „ceník“ byl předán ÚPÚ, jež jej bude posuzovat s odborníky z PÚ.

Závěrem: V současné době dochází k zakázce takřka všem firmám. Ve výběrových řízeních, kde vyhrává pouze nejnižší cena, výše penále a neuvážené zkracování termínů zhotovení, kde zkušenosti a znalosti jsou považovány ze strany zadavatele za diskriminační vůči tzv. nováčkům v oboru, jsou k dumpingovým cenám tlačeny všechny firmy. Bude-li tento trend pokračovat, nedosáhne KPÚ nikdy řádného uznání a důstojného postavení ve společnosti. Těžko se pak budou hledat specialisté, kteří již najdou uplatnění tam, kde si jejich služeb více váží a nebude mít kdo vychovávat mladou generaci, pro níž galeje nejsou atraktivní.

Jako poslední v řadě nikoliv však významem bylo vystoupení **Ing. Ivany Valdové**, (VÚGTK Zdíby) na téma „Geodetická část dokumentace při zpracování pozemkové úpravy“.

Vystoupení se konkrétně týkalo popisu významných etap geodetických činností, potřebných pro zabezpečení pozemkových úprav. Důraz byl kladen zvláště na terénní práce, které jsou rozhodující pro přesnost lokalizace výsledků pozemkových úprav a jejich předání ke kontrole a následné zavedení do katastru nemovitostí ČR. Tyto práce jsou jednoznačně finančně náročné a vyžadují i moderní technické zabezpečení. V současné době při zpracování geodetické části pozemkových úprav převládají informační technologie, které vyúsťují ve výměnné formáty dat stanovené předpisy ČÚZK pro aktualizace dat katastru nemovitostí ČR. Bylo předvedeno, jak tyto technologie umožňují vyhotovování záznamů podrobných měření změn, měřických náčrtů, výsledné digitální katastrální mapy a jejich transformaci do výměnných formátů, které v neposlední řadě usnadňují i potřebné tradiční výstupy na papír pro doplnění potvrzovacích doložek.

Sdělení redakce: *Českomoravská komora pro pozemkové úpravy ve spolupráci s Ministerstvem zemědělství ČR ÚPÚ připravuje vyhlášení veřejné soutěže:*

Realizace společných zařízení pozemkových úprav (PÚ)

nazvané

➤ **STAVBA ROKU ... PÚ** ◀

Cílem soutěže

je seznámit nejširší odbornou i laickou veřejnost s úrovní a rozsahem realizace společných zařízení, navrhovaných v komplexních, případně jednoduchých pozemkových úpravách. Soutěž je vypsána na podporu kvalitní realizace plánu společných zařízení v rámci pozemkových úprav. Je určena pro stavby realizované na území celé České republiky na základě schváleného návrhu pozemkových úprav.

Navrhuje se hodnotit stavby bez ohledu na rozsah rozpočtových nákladů v TĚCHTO KATEGORIÍCH:

- A) **ZPRÍSTUPNĚNÍ POZEMKŮ** (polní cesty, sjezdy, mosty, brody apod.)
- B) **PROTIEROZNÁ OPATŘENÍ** (meze, průlehy, poldry, záchytné příkopy apod.)
- C) **VODOHOSPODÁŘSKÁ OPATŘENÍ** (úpravy toků, vodní nádrže, mokřady apod.)
- D) **OPATŘENÍ K OCHRANĚ A TVORBĚ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ** (ÚSES, aleje, skupinová a liniová zeleň, solitéry apod.)

V současné době probíhá intenzivní jednání mezi MZe ČR, ČMKPÚ a redakcí tohoto časopisu o legislativně právních podmínkách, stanovení hodnotících kritérií a jmenování odborných porot. Uvítáme případné náměty k vyhlášení soutěže rovněž ze strany zainteresované veřejnosti. Po vyjasnění těchto záležitostí předpokládáme, že vyhlášení celostátní soutěže pro rok 2006 (stavby realizované do konce roku 2005) by mohlo být obsaženo v příštím čísle časopisu „Pozemkové úpravy“.

Venkovská krajina a turismus

PhDr. Eva Cudlínová, Ústav systémové biologie a ekologie AV ČR Na sádkách 7, 37005 České Budějovice

Evropská rurální krajina je úzce spojena s činností člověka, hovoříme o krajíně kulturní, člověkem vytvořené. Zemědělství, které bylo hlavním tvůrcem kulturní krajiny, přestává v současné době hrát svoji určující produkční roli a objevují se různé vize dalšího rozvoje. Ke krajním polohám patří vize krajiny opuštěné na straně jedné nebo krajiny přetvořené na síť supermarketů a průmyslového využití na straně druhé. Mezi těmito krajními body existuje celá škála vizí z nichž jednou je právě turismus jako alternativní možnost nové aktivity venkovských obyvatel, kteří se původně zabývali zemědělskou produkcí. O zemědělské krajíně a jejím dalším vývoji nelze uvažovat aniž bychom hovořili o lidech, kteří v ní žijí.

Rurální krajinu můžeme chápat jako příběh krajiny a jejích obyvatel, kde role vypravěče a posluchače se v průběhu vyprávění střídají. Střídají se však nejen role, ale mění se i obsah těchto rolí a s ním i celý krajinný příběh. Rurální krajina první poloviny minulého století byla především příběhem zemědělským. Role vypravěče a posluchače byly velice vyvážené – vypravěč, farmář vytvářel ráz krajiny, ale zároveň jí i bedlivě naslouchal. Později, s intenzifikací zemědělství přišla určitá disproporce rolí – krajina se stala spíš pasivním subjektem než spoluvůrcem příběhu. Ačkoli došlo ke změně rolí a jejich obsahu, stále to byl příběh rurální. K významné změně krajinného příběhu došlo až v posledních letech, kdy se změnil jak charakter zemědělské činnosti, tak samotná role a význam zemědělství. Zemědělství ztratilo svoje postavení a důležitost a přestává být hlavním zaměstnáním obyvatel na venkově. Tato situace je typická a více či méně shodná v celé střední Evropě. Objevuje se otázka: Čím bude rurální příběh nahrazen? Příběhem ekologické sukcese a následného zalesnění či megaměst a supermarketů? Schválně jsme zvolili tyto dva příklady představující dva krajní póly přístupu „I se fair“ kdy jednou je ponechána volná ruka přírodě a podruhé tržnímu působení. V případě, že se chceme vyhnout těmto oběma krajním variantám, je třeba najít náhradu za zemědělství. Je třeba nalézt alternativu – ekonomickou aktivitu, která by umožnila lidem zůstat žít na venkově a udržovat tvář rurální krajiny tak, jak jsme na ni zvyklí a máme ji rádi. Takovou alternativou se zdá být turismus.

Turismus jako alternativa?

Termín turismus není českého původu, a proto není v české odborné literatuře dlouho používán. Obsahově nejbližší je mu český výraz „cestovní ruch“. Neexistuje jedna definice obsahu pojmu „turismus“. Turismus je definován různými autory různě a to podle toho, které aspekty tohoto jevu jsou předmětem studia (Čeřovský, 1993; Pietrucha, 1997; Vaněček, 1997). Většina autorů se shoduje na tom, že se jedná o aktivity, které jsou realizovány mimo místo trvalého bydliště, ve volném čase, nejsou motivovány výdělečnou činností.

Venkovská turistika může být chápána jako další vlna „znovobjevení“ venkova městem. Existuje zde ale jeden podstatný rozdíl odlišující dnešní situaci od předchozích vln zájmu o venkov a venkovský životní styl. „Romanticko-obrozenec“ vlna v 19. století a vlna „rustikalismu“ v 30tých letech 20. století měly jinou motivaci a tím i jiné aktéry. Představovaly „módní“ vlny (viz např. Librová, 1987, 1988) Hlavní iniciativu měli „příchozí“. (Kušová, Těšitel, Bartoš, 1998).

Má-li se zabránit nebo alespoň zpomalit vyliďňování venkova, významnou roli v turistickém rozvoji musí hrát právě místní komunita. Její roli se ve studiích zabývajících se turismem věnuje jen okrajová pozornost. Vše je zaměřeno na návštěvníka, jeho požadavky a představy. Lidí, kteří na venkově žijí se jen málokdo ptá na jejich názor a spokojenost s turisty.

Jaksi automaticky se předpokládá, že budou turismus podporovat, protože jim přináší možnost obživy jako náhrada za útlum zemědělství. Nikoho nezajímá, zda místní populace nebere turismus jako cizí element jako vměšování se do života obce či lokální komunity. Nezkoumá se míra ztotožnění místních obyvatel s turismem a činnostmi s tím spojenými.

Tento jednostranný přístup k turismu jako aktivitě, která je vnášena do území zvenčí a má být podřízena hlavně přání turistů, dobře ukazuje následující příklad ekonomického hodnocení a oceňování vhodnosti území k určitému typu turistiky. Ekonomický přístup nám přiblíží nahlédnutí do studie holandských autorů Gossena a Langersena, která byla uveřejněna v časopise Landscape and Urban Planning v roce 2000. Zmínění autoři používají k ohodnocení rekreačního potenciálu krajiny metodu „Conjoint analysis“ (souběžné analýzy). Tato metoda vychází z předpokladu, že spotřebitelovo rozhodování o koupi určité ekonomické komodity probíhá na základě souběžného porovnávání a vyhodnocování několika vybraných typických znaků, které daný produkt charakterizují. (Například u auta je to spotřeba benzínu, barva, bezpečnost a cena.) Analogický postup rozhodování se předpokládá i v případě turisty. Turista jako spotřebitel při svém rozhodování o tom, kde a jak stráví svůj volný čas provádí stejný způsob porovnávání jako při koupi jakékoli jiné ekonomické komodity. Posuzuje tedy kvalitu krajiny pokud jde o její estetické působení, dopravní dostupnost, vybavenost rekreačními zařízeními a pod. Vzhledem k tomu, že krajina je velice diverzifikovaný objekt, který nelze směřovat do několika málo reprezentativních ukazatelů, byly charakteristiky krajiny pro účely „conjoint analysis“ sloučeny do dvou skupin. První skupinu „fitness for use“ lze vyjádřit jako technické zabezpečení či obslužnost krajiny (je to množství cyklostezek, míst k odpočinku, přístupnost místa apod.). Druhou skupinou je vnímání kvality krajiny – jejího estetického působení. Také turistické využití bylo rozděleno do několika skupin podle druhu turistiky (plavání, pěší turistika, kanoistika cyklistika a pod). Pro naplnění ukazatelů bylo použito sociologické metody dotazníku a rozhovorů. Na základě vyjádření preferencí lidí k určité krajíně, byla pak rurální krajina rozdělena na více a méně preferované oblasti z hlediska turistiky a jejího rozvoje. Získané výsledky lze pak, podle mínění autorů, použít v regionálním plánování rozvoje turistického ruchu, kdy se rozhoduje o tom, kterou oblast posílit a v čem – budováním naučných stezek, snížením vstupného a pod. (Gossen, Langers, 2000). Vidíme, že turismus je vymezován z hlediska návštěvníků, jejichž preference rozhodují o tom, která místa v krajíně navštíví. Role místní komunity, lidí, kteří v krajíně žijí a vytvářejí zázemí pro turismus není věnovaná téměř žádná pozornost.

Role místní komunity:

Na rozdíl od výše uvedené studie se domníváme, že je to právě hostitelská komunita, lidé žijící ve venkovských turisticky atraktivních oblastech, jejíž názor by se měl při zavádění a podpoře turismu v regionu brát v potaz. Jestliže máme snahu udržet venkov i s jeho populací více či méně takový jaký byl před útlumem zemědělství, je třeba, aby krajina byla udržována nejen jako vnější kulisa k rekreaci. Lidé, kteří v ní žijí by měli pociťovat smysluplnost své činnosti právě tak jako tomu bylo dříve. Neměli by podlehnout dojmu, že jsou jen jakýmsi exponáty v živém skanzenu. Aby k tomu nedošlo, je třeba se venkovské komunitě v souvislosti s turismem věnovat více. Jaká je tato komunita, která má sehrát roli hostitele turistů a pečovat o estetický ráz krajiny? Je třeba si přiznat, že rurální komunita o které dnes hovoříme je poněkud jiná než ta, která se zabývala převážně zemědělskou činností. Změny, kterými rurální komunita prošla a prochází lze rozdělit do dvou skupin na tzv. vnitřní a vnější. Vnitřní změny chápeme jako změny lidských hodnot, postojů a stylu myšlení venkovské komunity. V případě těchto změn máme stále stejnou komunitu po-

kud jde o počet obyvatel, ale jinou pokud jde o její kvalitu projevující se v jiném stylu chování a rozhodování. Změny vnější se týkají migrace ovlivňující složení komunity prostřednictvím odchodu lidí do měst a naopak přistěhování se nových obyvatel pracujících ve městě, ale dávajícími přednost bydlení na venkově. Lidé přicházející z města si s sebou často přinášejí i svůj životní styl a rytmus, a tím zpětně ovlivňují vnitřní hodnoty původní rurální komunity. Obě tyto změny ve svých důsledcích vedou ke změně charakteru rurální komunity.

Změnila se nejen venkovská komunita sama, ale došlo i ke změně její role. Jestliže původní role byla především produkce potravin a péče o krajinu byla jen vedlejším efektem neboli kladnou externalitou zemědělství, dnes se péče o krajinu a její tvář stává jedním z hlavních cílů rozvojových plánů mnoha venkovských regionů. Tato skutečnost podle našeho názoru silně zasahuje do životního stylu venkovské populace. Původní příběh rurální krajiny, který byl především příběhem lokálních obyvatel se mění na příběh pro přichozí zvenčí, pro turisty. Za této situace rozvoj turismu vlastně podporuje péči o krajinu jako o kulisu, kterou oceňují návštěvníci přicházející zvenčí spíše než místní obyvatelé. Jediné co se nezměnilo a co spojuje oba příběhy je krásná krajinná scenérie – tvář krajiny. Tato situace vyvolává důležitou otázku: Je možné zachovat původní ekologické funkce a ráz krajiny v situaci, kdy došlo a dochází k zásadním kulturním změnám ve fungování a roli rurální krajiny a její komunity? Může řešení nabídnout turismus? Jestliže ano, jaká forma turismu?

Integrovaný turismus v území České Kanady:

Snahou o propojení turistiky s životem místní populace je tzv. „integrováný turismus“. Je to forma turismu, která je pro-

Silná a slabá místa území České Kanady z pohledu integrovaného turismu

Silné stránky	Slabé stránky	Příležitosti	Ohrožení
Kvalitní příroda Kulturní bohatství Atraktivita území v blízkosti „železné opony“ Malá obchodní střediska Úzkokolejná dráha Informační střediska	Nedostatek ubytovacích kapacit Nizká míra spolupráce center s okolím Sezónnost turistiky Pasivita místních obyvatel Špatná dopravní dostupnost území	Vytvoření pracovních příležitostí Příležitost pro rodinné farmy a bio zemědělství Možnost vzniku nových aktivit a spolků (umění)	Chybějící kořeny místních obyvatel ke krajině, kde žijí - pasivita a konzervatismus Málo vizí o budoucím rozvoji regionu Ztráta kontroly nad místními zdroji po připojení se do EU Ohrožení přírody turistickou návštěvností

Závěr:

Při hodnocení přínosu turismu v obecné rovině panuje určitá rozpolcenost. Turismus může být jednak požehnáním, jednak hrozbou – záleží na formě a dávkování. Platnost tohoto tvrzení se potvrdila i v našem modelovém území České Kanady. Turistika v tomto území bezesporu přispívá k ekonomickému rozvoji. Prozatím jde o formu tzv. měkkého turismu, který neohrožuje ani kvalitu přírody ani nepříznivě nezasahuje do života místních obyvatel. Ale nebezpečí doprovázející tzv. tvrdý turismus ohrožilo i toto území. Bylo spojeno s kauzou výstavby kempingu a zábavního parku Rajchérův pro holandskou klientelu. Tento záměr se nerealizoval, ale nebyl jistě pokusem posledním. V případě oblasti, která na turismus spoléhá jako na alternativu rozvoje, leží blízko hranic s Rakouskem a má k dispozici jen letní měsíce, je lákavost podobných projektů zcela pochopitelná.

Forma integrovaného turismu se velice přibližuje požadavku přirozeného rozvoje rurálních oblastí, které ztratily svůj zemědělský význam. Podíváme-li se na integrováný turismus ne z pohledu turistů ale rurální komunity, objeví se řada problémů, které jsou s tímto typem rozvoje spojeny. Některé z nich, týkající se podnikatelů a přístupu místní populace jsme uvedli v našem příspěvku. V každém případě jde o jiný druh činnosti než na který byli místní obyvatelé zvyklí, vyžaduje mnohdy i jinou kvalifikaci a pružnost rozhodování, vlastnosti, které dříve nebyly potřeba. Přes uvedené problémy a těžkosti musíme přiznat, že jsme v našem modelovém území České Kanady objevili některé prvky „integrovaného turismu“. Otázkou

pojená s ekonomickým a sociálním rozvojem oblasti v širším kontextu, důležitý je kontakt a spolupráce s místní populací. (SPRITE). Integrovaný turismus by měl být součástí rozvoje regionu, života místních lidí podobně, jako tomu bylo dříve v případě zemědělství. Míru integrovanosti turismu lze pak vztahovat ke kvalitě komunikace turistů a místní populace. Integrovaný turismus ve venkovském prostoru má v České republice nejbližší k tomu, pro co se v devadesátých letech razí termín venkovská turistika.

Pro přiblížení fenoménu „integrovaného turismu“ uvedeme příklad modelového území Česká Kanada v okrese Jindřichův Hradec. Jindřichohradecký okres je svou rozlohou (1944 km čtverečních) největším okresem v České republice a má zároveň jednu z nejmenších hustot osídlení (cca 48 obyvatel na km). Větší část oblasti pokrývá kopcovitá, silně zalesněná žulová Novobystřická vrchovina, nejvýznamnější řekou je Nežárka. Typickým fenoménem je množství potoků, které napájí mnohé rybníky sloužící k chovu ryb, jako shromaždiště vodního ptactva a v létě k rekreaci (Komorník, Ratmírovský, Osika). Území České Kanady je praktickým příkladem rurální krajiny, která je vhodná pro aplikaci integrované formy turismu. Hlavním atraktorem není divoká neporušená příroda, ale malebnost a harmonie extenzivně obdělávané krajiny s množstvím lesů, luk a rybníků. K hlavním turistickým aktivitám patří vodáctví, cyklistika a vodní turistika, aktivity, které patří k létu. Místní zvláštností je funkční úzkokolejná železnice využívaná hlavně pro dopravu turistů. Mezi návštěvníky převažuje česká klientela.

Výsledky našeho šetření lze shrnout do následující tabulky:

však zůstává, do jaké míry a zda vůbec je možné jejich propojení do formy integrace turistického využití území. K tomu, aby tato otázka byla kladně zodpovězena, je podle našeho názoru nutné věnovat větší pozornost místní populaci až ujde o výzkumné studie nebo praktickou finanční pomoc ze strany institucí.

Literatura:

- Čeřovský (1993): Trvale udržitelný turismus. Praha, Environs, Ochrana přírody, roč. 48, č. 4.
Gossen M., Langen F., (2000): Assessing duality of rural areas in the Netherlands: Cindiny the most important indicators for recreation, Landscape and urban planning, Vol.40, No 4, February 1.
Kuřová, D., Těšitel, J., Bartoš, M. (1998): The role of tourism in marginal areas development (Šumava Mts. case). In: Hasman, M., Říha, E. (eds.): Cestovní ruch, regionální rozvoj a školství, Tábor, březen 26. – 27.
Librová, H. (1987): Sociální potřeba a hodnota krajiny, UJEP, Brno
Librová, H. (1988): Láska ke krajině?, Blok, Brno
Pietrucha, D. (1997): Turismus v národních parcích České republiky. Diplomová práce, PFF UP, Olomouc, 75 s.
SPRITE: (1999): Supporting and Promoting Integrated Tourism in Europe's Lagging Regions: EU Proposal., (QLK5-CT-2000-01211 – SPRITE),
Vaněček, D. (1997): Agroturistika. Skriptum, ZF JU, České Budějovice, 168 s.

Sdělení redakce:

Pozemkové úpravy mají možnost, v rámci komplexního řešení venkovského prostoru, vytvořit podmínky pro rozvoj turismu. Jde o víceúčelovost polních cest, vybudování vodních nádrží a prvků USES, vytvoření vhodných ploch pro sportovní a rekreační využití a pod. Redakce proto zařadila článek PhDr. Cudlínové, který upozorňuje na jednu z možností využití zemědělské krajiny a připomíná nutnost úzkého kontaktu s venkovským obyvatelstvem, vesměs s účastníky procesu KPÚ. Názory obyvatel (vlastníků) by se mohly stát i součástí analýz současného stavu v rámci KPÚ.

POZEM a jeho rodina – Proč opět inovace

Ing. Daniela Kaufmannová, Ing. Jan Vorlíček, Marek Nacházal, HSI Praha

Milí čtenáři,

opět jsme dostali příležitost vás poinformovat o novinkách, které do našich nových softwarových jarních verzí přinesla paní Zima. Jak si můžete dále přečíst, nedleli jsme v zimním spánku, nýbrž „zalezli ve firemním doupěti“ jsme intenzivně inovovali naše produkty, a to hned z několika důvodů.

1) Změny legislativy

Občasné změny legislativy nutně vyžadují zásahy do již existujícího softwaru a do plánu softwaru připravovaného. Příkladem výraznější legislativní změny může být změna výměnného formátu katastru nemovitostí, v případě drobnější změny pak

2) Implementace požadavků uživatelů

Historicky pořádáme setkání našich uživatelů, na kterých sbíráme jejich poznatky a zkušenosti, z nichž následně vycházíme při tvorbě nových verzí. Výhodou těchto setkání je, že při nich dochází ke konfrontaci názorů a různých pohledů na tytéž body či problémy, a to do praxe vnáší velmi prospěšný prvek - objektivitu. Proto připomeneme, že tvorba software je vždy o kompromisech a zohlednění požadavků.

3) Nová verze MicroStation

Platforma MicroStation v8, jak se zdá, získává po několika letech převahu nad staršími (tzv. sedmičkovými) verzemi a do běžného chování uživatelů vnesla využití zcela nových možností. My sami za sebe musíme přiznat, že jsme tímto trendem potěšeni hlavně proto, že tyto nové možnosti můžeme promítnout do nových verzí našich aplikačních nadstavb a zvýšit tak míru uživatelského komfortu.

4) Tradice

Pokud jste našimi stálými spolupracovníky či uživateli produktů, pak dobře víte, že jsme se snažili buď na jaře nebo na podzim (lépe v obou případech) přijít vždy s něčím novým. A dobré tradice napomáhají dobrým mezilidským vztahům, které je třeba trvale udržovat, vyvíjet a pěstovat.

Přinášíme vám tedy přehled těch nejdůležitějších inovací, které jsou vám na jaře a v létě roku 2006 k dispozici. Pro přehlednost jsme strukturovali tuto stať do kapitol, z nichž si můžete vybrat pouze to, co se vás týká či vás zajímá.

POZEM v novém kabátě, nad MSTN v8

Když před 4 roky uvedla firma Bentley na trh novou verzi MicroStation, asi sama nepředpokládala, jak pomalé a pozvolné bude její rozšíření na českém trhu. Příčinou k tomuto faktu byla hlavně změna formátu DGN, který přestal být kompatibilní s výkresy vytvořenými v předchozích verzích (samozřejmě, že v nové verzi je možnost konverze do nového formátu DGN, ale není možná jeho přímá nativní podpora). Výrazná vylepšení, která nový formát DGN přinesl, proto dlouho nenacházela uplatnění při práci v prostředí MicroStation. Nicméně doba se po-

sunula a vše se pomalu začíná měnit ve prospěch nových technologií, a tedy i nových verzí MicroStation.

Aplikační nadstavba POZEM pro zpracování komplexní pozemkové úpravy, která je již na trhu několik let, dosud existovala pouze nad starým formátem DGN. Důvod byl nejen v již zmíněném pomalém šíření formátu v8, ale i opožděné distribuci levnějších variant produktů firmy Bentley, taktéž využitelných coby platforma (např. Bentley PowerMap). Nyní, na jaře 2006 cítíme, že již nastal nejvyšší čas na to, aby POZEM 8.00 (POZEM nad novým formátem DGN) spatřil světlo světa.

Jednoduchost, rychlost, komfort

A co tedy nová verze uživateli přinese? V první řadě možnost využívat všech na vylepšení MicroStation v8 při používání funkcí POZEM. Toto se týká hlavně dynamického nájezdu na prvky při kresbě i při označování prvků ve výkresu, lepší práce s vrstvami, možnosti využít historii výkresu, uživatelských práv k výkresům, ale také větší stability výkresu DGN, zrušení omezení počtu vrcholů u útvaru (dříve maximálně 101 vrcholů), velikosti výkresu, počtu vrstev atd.

Co se týče vlastní funkčnosti POZEM v8, můžeme říci, že se jedná o mnohem komfortnější prostředí pro práci s výkresy, rastry a ostatními dokumenty. Pro jejich správu byla vytvořena aplikace Správce systémů, která umožňuje snazší manipulaci nejen s dokumenty, ale i definicí systému, a umožňuje také zadávat a kontrolovat průběh některých činností týkajících se zpracovávání zakázky. Výrazně se také, díky jinému přístupu k databázi, zrychluje většina funkcí pracujících s databází.

Vylepšení nastává i v možnosti editovat databázové údaje, a to přímo z výkresu (kliknutím na příslušný element), nebo pomocí externího editoru databáze (pro složitější zásahy do dat). Všechny důležité protokoly již jsou vedeny ve formátu HTML a dokonalejší je také možnost kresby DKM v POZEM pro následný export do strukturu katastru nemovitostí (dokreslování šipek k parcelním číslům, kresba hranic vyšších správních celků, kresba dalších prvků mapy).

Samozřejmě, že veškerá funkčnost předchozích verzí zůstává zachována. Nová verze POZEM v8 však navíc obsahuje i funkci, která kompletně převede lokalitu z předchozí verze do verze nové, a proto bude možné ihned pokračovat v práci na pozemkové úpravě ve vyšší verzi.

Vám uživatelům přejeme, aby se vám nová verze líbila a hlavně vám přinesla další ulehčení a zefektivnění práce na pozemkových úpravách.

Tvorba geometrických plánů v prostředí GmP

Firma HSI nabízí už několik let celou řadu nadstavb nad MicroStation pro nejrůznější typy uživatelů. Až doposud ovšem mezi touto škálou produktů chyběl specializovaný nástroj pro zpracování geometrických plánů. Minulý čas použitý v předcházející větě naznačuje, že již nechybí. A navíc tato informace může být zajímavá i pro ty, kteří platformu MicroStation dosud nevyužívali, a to díky speciálním cenovým možnostem.

Impulsem k vytvoření nového produktu bylo oznámení ČÚZK o předávání geometrických plánů ve formátu VFK a jelikož firma HSI má s tímto formátem mnohaleté zkušenosti (hlavně s výměnou dat s KN ve formátu VFK v pozemkových úpravách) a navíc díky dlouhému vývoji ostatních aplikací HSI pro geodety a správce inženýrských sítí se vycizelovalo mnoho úloh a řešení, které je možno využít i při zpracování geometrických plánů. Je to například práce s body, kresba podle předem definované struktury, tvorba výstupů, ale i systém správy grafických a negrafických dat.

Nový program dostal název GmP a je dodáván jako samostatný produkt (vč. platformy i bez) nebo jako modul do stávajících produktů MacroGEO a ProGEO. Aplikace pracuje v prostředí platformy Bentley Systems, a to jak nad starým formátem DGN (MicroStation 7.1/J, GeoOutlook v7), tak nad novým formátem DGN (MicroStation V8 2004 Edition, PowerMap 2004 Edition). Pro prezentaci grafických dat proto využívá formát DGN. Negrafická data jsou pak uložena v databázi MS Access. Základní princip produktu je založen na vzájemném propojení grafické a negrafické složky, které umožňuje databázové rozhraní MicroStation.

Funkčnost systému by šlo rozdělit do tří částí. Jednak to jsou funkce pro vstup dat do systému, jednak funkce pro vytvoření nového stavu včetně všech databázových náležitostí a v neposlední řadě funkce pro tvorbu různých výstupů.

1. Vstup do systému

Vstupem dat do systému je samozřejmě v první řadě onen opěvovaný a ze všech stran podporovaný formát VFK (myšleno bez ironie). Z něj si GmP převede negrafická data do pracovních tabulek v MS Access a grafická data převede do formátu DGN. Zároveň během převodu dojde k propojení grafiky s popisnými daty, takže je možné zjišťovat o jednotlivých parcelách veškeré informace z SPI pouhým kliknutím na parcelu ve výkresu.

Systém GmP podporuje i načtení grafiky z formátu VKM do DGN. Podkladem pro zpracování geometrického plánu totiž může být obecné DGN zobrazující katastrální mapu ve vektorové podobě. GmP umí načítat do databáze i výkresu libovolný seznam souřadnic a to dokonce i s podporou kódované kresby, což umožňuje při načtení souřadnic rovnou generovat kresbu.

2. Nástroje pro vytvoření nového stavu

Při kresbě nového stavu se využívá definice, ve které jsou nadefinované veškeré prvky, které nový stav může obsahovat. Vzhledem k tomu, že při kresbě parcely je potřeba mít i návaznost do databáze parcel, je kresba parcely řešena zvláštní funkcí, která umožňuje při kresbě parcely vyplňovat i databázové údaje o parcele, a co více, i tyto údaje přebírat ze současného stavu. Zároveň je po kresbě obvodu parcely možno umístit parcelní číslo, značku kultury, popř. umístění šipky k parcelnímu číslu a popisné parcelního čísla.

Všechny tyto prvky se rovnou napojí k nově vzniklému záznamu v SPI a parcela je tak téměř ihned připravena k exportu do VFK. Ještě je k ní samozřejmě nutno podle grafiky spočítat výměru, popř. bonitní díly, což umožňuje také jedna z funkcí GmP. Systém má i podporu extrakce lomových bodů parcel nového stavu z výkresu včetně zadání čísla náčrtu.

3. Výstupy z GmP

Je-li nový stav nakreslen, je možno ze systému generovat různé výstupy. Prvotním výstupem je již zmiňovaný export do VFK, který v případě existence DKM jako podkladu vygeneruje změnový stav, který umožní na KN přenést změny. GmP také umožňuje vygenerování pouze nového stavu, pomocí kterého je na KN možno data rovněž odevzdávat.

GmP má ovšem podporu i klasických výstupů, jako je vytvoření grafického znázornění geometrického plánu, které na základě ztotožnění původního a nového stavu vyhodnotí rozdílový výkres, který pak patřičně graficky zobrazí. Do tohoto zobrazení je možno automaticky generovat i oměrné míry. Aplikačně dále umožňuje vložení seznamu souřadnic do výkresu, umístění tabulky výkazu výměr, která se předvyplní z databáze, ale částečně je možno vzhled editovat i v dialogu funkce, a umístění hlavičky geometrického plánu.

4. Další vývoj

Tím bychom prozatím a stručně vystihli základní funkčnost produktu GmP. Proč prozatím? Dle zkušeností je možno předpokládat, že se objeví během krátké doby nemálo požadavků a námětů na rozvoj funkčnosti systému ze strany stávajících či potenciálních zákazníků. Z toho lze vyvodit, že podobně jako předchozí úspěšné produkty HSI se bude GmP rozvíjet podobně dynamicky.

ProGEO – užitečný nástroj pro geodety

V uplynulých letech bylo ProGEO vnímáno především jako „malý GIS“ – tedy jako nástroj pro sběr, zpracování, správu a využití prostorových dat. Z této „škatulky“ se snaží vymanit **verze 4.00**, která bude na trh uvedena v květnu 2006 (shoda s termínem uvedení MicroStation XM Edition je čistě náhodná. Zkusme si tedy představit funkčnost systému ProGEO z pohledu geodeta.

Veškeré ovládání dat je soustředěno do *Správce systému*, který obsahuje všechny informace o zakázce (včetně datového modelu), umožňuje spravovat všechny dokumenty související se zakázkou – nejen vlastní výkresy a rastry, ale i seznamy souřadnic, fotografie nebo dokumenty MS Office (technické zprávy, vyjádření, smlouvy apod.). Správce je v nové verzi doplněn o územní správu zakázek – funkce pro vyhledání výkresů podle zadané ohrady, mapového listu, názvu ulice apod.

Práce se seznamem souřadnic

V této oblasti došlo ve verzi 4.00 k největším změnám. Globální nastavení umožňuje definovat způsob zobrazení bodu – počínaje formátem čísla bodu (vlastní nebo úplné číslo bodu), přes zobrazení výšky desetinnou čárkou na značku bodu až po vykreslení kódu nebo poznámky k bodu. Definici zobrazení bodu je možné v průběhu prací měnit a grafickou prezentaci kdykoliv aktualizovat. Funkce pro hromadné načtení seznamu souřadnic bodů do výkresu (2D/3D) a databáze bodů umožňuje vykreslit skupiny bodů na základě kódu bodu nebo využít k tomuto účelu kódy kresby. Kódy kresby dávají možnost zároveň při zpracování naměřeného bodového pole vygenerovat i kresbu (bodové i liniové značky). Pro vykreslování prvek může být v datovém modelu definována i odpovídající skupina bodu (např. pro obvod budovy je definován bod polohopisu). Tuto vazbu pak využívá jak již zmíněná funkce pro načtení seznamu souřadnic, tak i funkce pro vytvoření bodu současně s vlastní kresbou. Touto funkcí můžete současně se zakreslením linie vygenerovat body včetně jejich zápisu do databáze bodů. Pro dodatečné vytvoření bodu jsou samozřejmě k dispozici konstrukční úlohy, které obsahují všechny standardní geodetické úlohy pro určení souřadnic bodu z měřících hodnot. Ke každému bodu jsou evidována 2 vlastní čísla – původní (ze seznamu souřadnic) a nové. Nové číslo bodu můžete bodu přiřadit ručně (editací bodu) nebo dávkově pomocí funkce Přechýlování. Menu pro práci s body doplňují funkce pro vytvoření seznamu souřadnic z kresby a výpisy z databáze bodů podle uživatelské volby.

Kresba

Kresebný aparát systému umožňuje vytvářet kresbu podle datového modelu zakázky. Pro aktivní model jsou nabízeny povolené prvky, jejichž atributy systém nastaví podle definice. Funkce se stará nejen o grafické atributy, ale i o správný typ prvku a předepsanou přesnost kresby. Uživatel má možnost prvky vybírat z roletového menu nebo z palety ikon, případně z historie posledních kreslených prvků. Vedle kreslených standardních prvků – buňky, linie apod. systém nabízí i složitější příkazy – např. vložení buňky i s popisem (včetně možnosti oba prvky spojit do grafické skupiny), šrafování svahů a další. Základní kresebnou funkčnost doplňuje řada speciálních funk-

cí – kótování liniových prvků pravoúhlým nebo šikmým způsobem, staničení liniových prvků, oměrky, tvorba „T“ napojení prvků. Protože řada odběratelů požaduje použití grafických skupin pro vyjádření vztahu mezi prvky, je k dispozici i paleta funkcí pro jejich vytvoření, prohlížení a vyhledávání.

Ke každému nakreslenému prvku je zapsán identifikátor určující jednoznačně jeho zařazení v datovém modelu. Uživatel pak může s prvkem pracovat i v případě, že se jeho grafické atributy změní a neodpovídají již definici. Všechny kontrolní či vyhledávací funkce, pracující dříve na principu určení prvku podle atributů, jsou dnes schopny zpracovat prvek na základě tohoto identifikátoru. Systém si samozřejmě i nadále ponechal možnost určení prvku podle atributů. Použití identifikátoru však přináší značný komfort práce a navíc umožňuje poměrně jednoduché konverze mezi jednotlivými datovými modely.

Tiskové výstupy

Tiskové výstupy jsou koncipovány tak, že veškeré úpravy jsou prováděny pouze ve výstupním souboru a nijak neovlivňují původní výkresy. Uživatel může vytvořit celou řadu šablon s definicí parametrů tisku, takže nemusí nastavení provádět stále znovu. Základní šablony obsahují formát účelové mapy dle ČSN 013411 a obecně definovaný formát. Při tvorbě výstupního souboru je možné provést změnu atributů prvků (řada předpisů požaduje jinou barvu pro digitální podobu a jinou pro výtisk), doplnit soubor o hektometrickou síť, symbol severky či různé popisy. Funkce umožňuje vytvořit najednou více výstupních souborů pro celé zvolené území. Výstupní soubor je pak možné dále upravovat – změnit velikost buněk, textů, měřítko čar, doplnit souřadnice křížků hektometrické sítě, provést oříznutí kresby okolo buněk, textů a další.

Zásuvné moduly

Výše uvedená funkčnost představuje pouze část základního modulu systému ProGEO. Tento základní modul je možné doplnit řadou dalších volitelných modulů – kontrolní moduly, moduly pro čištění topologie kresby, modul pro prohlížení katastrálních dat a tvorbu výstupů z nich, a také již zmíněné GmP.

Pokud jste se s programem ProGEO dosud nesetkali nebo jste funkčnost jeho předchozích verzí neocenili, máte nyní možnost si verzi 4.00 „osahat“ zdarma. K dispozici je také časově omezená demoverze MicroStation v8.

Závěrem

Milí čtenáři, věříme, že jste v tomto ne příliš krátkém článku našli informace, které vnímáte jako podstatné a že vaše očekávání od našich nových verzí bude naplněno. Jakékoliv vaše připomínky pochopitelně uvítáme buď na adrese info@hsi.cz nebo osobně či telefonicky. Přijeme vám krásné léto!



Historie a vývoj katastrální evidence v Českých zemích

Ing. Bohumil Kuba, Praha

Úvod

Člověk od pradávna pociťoval potřebu poznat přírodu, která ho obklopovala, proniknout do jejích tajů a poznání sdělovat ostatním lidem. Tato přirozená potřeba vyvinula v něm schopnost znázorňovat okolní krajinu tak, aby jemu i ostatním lidem poskytovala kdykoliv později možnost orientace v poznaném prostředí. Umění nakreslit mapu bylo během tisíciletí zdokonalováno a není proto divu, že musela přijít doba, kdy začaly vznikat úvahy o využití map nejen k účelům poznání, ale i k dalším ryze praktickým účelům. Je skutečností, že poznatky o tvaru a rozměrech Země byly vždy jednou ze základních součástí světového názoru a ovlivňovaly život a řízení lidské společnosti.

Snahy o nakreslení map jsou známy již dlouhá staletí. Byly motivovány především snahou o základní orientaci v terénu, později i o vytvoření mapových podkladů, které by spolu s výměrami pozemků mohly být základem pro vyměřování daní.

Z historie katastru

Historie katastrální evidence v českých zemích sahá až do 11. století, kdy kníže Oldřich zavedl vybírání daně z lánu u jednotlivých usedlostí. Podklady však byly velmi primitivní a nepřesné, znamenaly však počátek vývoje veřejnoprávního evidenčního nástroje. Ve 14. století byly již prokazatelně prováděny v zemských deskách zápisy soukromých práv a nemovitého majetku šlechty, které směřovaly k ochraně majetku a byly důsledkem soudních sporů o majetek.

Snahy o odhady a soupisy půdy, vedené zájmem o spravedlivější vyměření daní i o zvýšení daňových výnosů nabyly na intenzitě zvláště v 17. století. V roce 1654 vznikla 1. berní rula, označovaná jako 1. rustikální katastr (rola-catastrum rolare). Podchycovala pouze rustikální půdu a její význam spočíval v tom, že poprvé vnesla do berního režimu právní charakter půdy: byla nesvobodná, zdanitelná a nemohla být z evidence vyňata jinak, než koupí a daňovým odvodem ve prospěch státu. Po uplynutí třiceti let vznikla 2. berní rula (2. rustikální katastr), která znamenala pouze úpravu a zpřesnění 1. berní ruly.

I další vývoj byl zajímavý. V roce 1748 byla zavedena 3. berní rula, označovaná jako 1. tereziánský katastr rustikální. Přinesl zásadní změnu v přístupnosti katastru, kdy strany mohly proti jeho obsahu podávat do tří let námítky a směly do něj nahlížet. Poprvé tak vznikl **princip veřejnosti katastrálního operátu** a došlo k částečnému měření terénu zeměměřiči. V dalším období postupně vznikaly katastry josefský a tereziánsko-josefský, které byly charakteristické vždy pro období vlády daného panovníka, neznamenaly v katastrech však žádné velké právní přínosy.

Stabilní katastr

Nejslavnější byl až **stabilní katastr**, který již v preciznosti přípravy měl vynikající právní úroveň. Jejím vyvrcholením byl legislativní akt císaře Františka I. v roce 1817, kdy byl vydán císařský patent o pozemkové dani, který dal základ budoucímu katastru. Podle něj měly být podrobeny dani pozemkové všechny plodné plochy bez ohledu na jejich uživatele. Vycházel ze zásady, že každá země, každá obec a každý držitel půdy má přispívat podle výtežku ze svých pozemků na krytí státních výdání. Podklady pro získání spolehlivého daňového základu

měly vzniknout na základě nového katastrálního mapování (tak byl položen pro území celé monarchie základ budoucího katastru, který v historických zemích bývalého mocnářství je používán na značné části území jako základ katastrů dodnes – podobně je tomu i v českých zemích, např. u mapové části, přibližně na 67 % území).

Podstata budoucího katastru byla vyjádřena již v úvodní preambuli císařského patentu: „Při uvážení nerovností, které vznikají při ukládání pozemkové daně podle dosavadního měřítka rozdělování na celé země, kraje, okresy a obce, jakož i na jednotlivé poplatníky, rozhodli jsme se po zralém uvážení nejúčelnějšího způsobu jak jim odpomoci, zavést ve všech našich německých a italských zemích pevný systém pozemkové daně, levné v zásadách a použití. Našími vedoucími myšlenkami při tomto všeobecně prospěšném opatření bylo: uplatnění pojmu přísné spravedlnosti, vynikajícího povzbuzení zemědělství, podmiňného správným vyměřením pozemkové daně a co největším urychlením jeho ozdravení“.

Po podrobné přípravě zahájily příslušné komise zjišťování držeboznostních hranic a následně bylo započato s podrobným měřením. Práce skončily v Čechách v roce 1843, na Moravě a ve Slezsku již v roce 1836. Následovala další etapa prací spojená s oceňováním pozemků, která stanovovala produkční možnosti jednotlivých kultur.

Stabilní katastr představoval nejdokonalejší evidenci pozemků nejen v Evropě, ale na celém světě. V druhé polovině 19. století začal být využíván jako podklad pro zakládání nových pozemkových knih (knihovni zákon 1871) neboť vytvořil podmínky pro jednoznačnou identifikaci pozemků jako objektů práva. Konstitutivnost zápisů v pozemkových knihách a souběžné vedení katastru zabezpečily i spolehlivou evidenci vlastnictví pozemků (nemovitostí). Na základně prudkého nárůstu změn byl 23. května 1883 vydán zákon o evidenci **katastru daně pozemkové**, který ovlivnil katastrální problematiku na dlouhou řadu následujících let.

Katastrální evidence má tedy na území České republiky téměř 200 letou historii. Charakter a obsah této evidence se postupem let vyvíjel a byl vždy ovlivňován politikou a ekonomickou situací státu. Jeden základní prvek si však pozemková evidence ponechala: byla vždy základem pro naplňování fiskální politiky státu - pro vyměřování daní a dávek, které byly spojeny s držbou pozemků. S rozvojem techniky a pozemkového práva se však vyvíjel i charakter této evidence a její monopolní daňové poslání se postupně rozšířilo na účel všeobecně hospodářský.

Novější dějiny se v této oblasti lidské činnosti začínají psát 16. prosince 1927, kdy byl vydán zákon č. 177 Sb. z. a n., o **pozemkovém katastru** a jeho vedení (katastrální zákon). Jeho cílem bylo další zkvalitnění předchozího (stabilního) katastru tak, aby byl získán nejen řádný přehled pro vyměřování veřejných daní a dávek, které byly spojeny s držbou pozemků, ale aby poskytovat i další údaje, které byl blíže charakterizovaly jednotlivé nemovitosti. Do katastru byly současně zavedeny přesné geodetické základy. Tyto všechny změny jej postupně pozměnily na katastr nového typu a začaly přetvářet jeho původní monopolní daňové poslání na účel všeobecně hospodářský a tím především technický.

Z novodobých dějin katastru

Od 50. let minulého století však byla v důsledku změny politických poměrů v naší republice kontinuita perfektně vedených evidencí katastru a pozemkových knih narušena. V roce 1950 byl novým občanským zákoníkem č. 141/1950 Sb. zrušen intabulační princip zápisů v pozemkových knihách. Vlast-

nická práva k nemovitostem vznikala, měnila se nebo zanikala nadále pouhou smlouvou. Přitom bylo ponecháno na vůli vlastníků nemovitostí, zda zápis změny právního vztahu do pozemkové knihy sami navrhnou. Povinnost knihovat zůstala pouze u organizací. Do pozemkové knihy nebyly důsledně promítány ani změny, které vznikaly na základě scelovacích a přidělových řízení. V souladu se skutečným stavem se přestal udržovat i pozemkový katastr a postupně se tak vytvářela situace, kdy se jen velmi obtížně zjišťovaly údaje o vlastnících nemovitostí, nezbytné pro právní úkony s nemovitostmi.

Stát se orientoval na plánovitý rozvoj národního hospodářství a vyžadoval jiné údaje, které vyjadřovaly skutečné využívání nemovitostí v terénu. Proto v první polovině 50. let byla uskutečněna tzv. **štítková akce** jako rychlý soupis skutečného využívání pozemků v terénu. Byla provedena s využitím mapových i písemných dokladů pozemkového katastru a jejím výsledkem byly souhrnné údaje o pozemcích, známé pod označením „zelené hodnoty“. V roce 1956 bylo přijato vládní usnesení k založení **Jednotné evidence půdy** s její jednoznačnou orientací na evidování skutečného užívání nemovitostí v terénu nejen co do druhů pozemků ale i jejich uživatelů.

Postupem doby však byla velmi těžce pociťována absence řádné evidence vlastnických vztahů k nemovitostem, a proto byl ke dni 1. dubna 1964 přijat zákon č. 22/1964 Sb., který založil novou **Evidenci nemovitostí**. Tato evidence navázala na předchozí Jednotnou evidenci půdy s tím, že bude postupně doplňována evidencí právních vztahů k nemovitostem, založenou na využití zápisů v pozemkové knize, a na přímém šetření u vlastníků nemovitostí. Současně s vydáním tohoto zákona byly zastaveny další zápisy v pozemkových knihách (*pozemkové knihy, vedené u soudů, byly uloženy „do klidu“*).

Zákon o evidenci nemovitostí však neobnovil intabulační princip zápisů a nevytvořil takové možnosti, jaké dříve měly pozemková kniha a pozemkový katastr. Proto evidence nemovitostí mohla nadále plnit úlohu spolehlivého a úplného evidenčního systému jen ve velmi omezeném rozsahu. Zákon také založil nešťastnou koncepci, která byla jednoznačně popsána v důvodové zprávě k zákonu: „*Nová úprava evidence nemovitostí... nebude směřovat k upevnění soukromovlastnických tendencí ...*“, a dále „*Zemědělské a lesní pozemky ve vlastnictví občanů, které jsou ve společenském užívání nebo v náhradním užívání, budou evidovány zjednodušenou formou. Tak např. pozemky, na kterých hospodář jednotná zemědělská družstva, nebudou evidovány na listech vlastnictví podle parcel, neboť vlastnické hranice těchto pozemků v přírodě ani neexistují a nelze je proto v mapě zobrazovat. Obdobně bude nutno postupovat u pozemků státních statků, jestliže státní statek hospodář na pozemcích, které státu vlastnický nepatří. Ve výjimečných případech, kde by dosavadní soukromé vlastnictví ke sdruženým pozemkům bylo třeba zjišťovat (např. při vyvlastnění), bude možno potřebné údaje zjistit z dosavadních operátů a dokladů založených ve sbírce listin pozemkové knihy nebo u orgánu geodézie.*“

Právní praxe brzy poznala nesprávnost tohoto opatření, kdy se ztrácel řádný přehled o vlastnictví jednotlivých pozemků, které byly sloučeny do větších půdních celků a od roku 1967 si vynutila vydávání tzv. identifikací parcel, ve kterých byly porovnávány údaje o parcelách podle dřívějších pozemkových evidencí (tj. bývalého pozemkového katastru, pozemkové knihy, scelovacího a přidělového řízení) s parcelami, popř. jejich částmi podle evidence nemovitostí.

Návrhů na řešení problémů spojených s celým systémem evidování nemovitostí předložily orgány geodézie a kartografie v následujících letech několik. Nebyly však nikdy realizovány, protože podle tehdejších názorů politické reprezentace vždy znamenaly ve svém důsledku posílení vědomí občanů o jejich soukromém vlastnictví.

Proto střediska geodézie i nadále musela zakládat a vést tuto nesystémovou evidenci soukromých pozemků, jejichž hra-

nice v terénu neexistovaly a které užívaly především státní statky, státní lesy a jednotná zemědělská družstva. Její založení známé v praxi pod názvem „komplexní zakládání evidence právních vztahů k nemovitostem“ skončilo až v závěru roku 1987.

Vedení evidence nemovitostí také výrazně ztěžovaly administrativně náročné předpisy vydávané na úseku ochrany zemědělského půdního fondu. Resortu geodézie a kartografie bylo uloženo vést různé pomocné evidence typu „přehled půdních rezerv“, „půda dočasně odňatá zemědělské výrobě“, „dočasně neobdělávaná půda“, dále tzv. „dvojkultury“ u pozemků trvale odňatých zemědělské výrobě atd. Tyto údaje byly vedeny pouze v písemném operátu evidence nemovitostí a u částí parcel chyběla důsledná návaznost na pozemkovou mapu.

Na základě všech uvedených skutečností byl celý systém evidování nemovitostí značně nepřehledný a zejména pak evidence vlastnických vztahů k nemovitostem mimo zastavěná území obcí byla komplikovaná a málo spolehlivá.

Katastr nemovitostí České republiky

Principy řádného evidování nemovitostí byly obnoveny až počátkem 90. let minulého století, kdy novým zákonem č. 265/1992 Sb. byly zásadním způsobem upraveny zápisy vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem a zákonem č. 344/1992 Sb. vznikl Katastr nemovitostí České republiky. Současně byla státní správa katastru nemovitostí svěřena katastrálním úřadům, které vznikly transformací ze zrušených středisek geodézie. V této souvislosti nelze zapomenout na bouřlivá jednání o tom, zda má být obnoven institut pozemkových knih u soudů nebo zda evidenci právních vztahů k nemovitostem začleňnit pod katastr nemovitostí. Závěry však byly jednoznačné a uložila úplné katastrální evidence byla svěřena resortu Českého úřadu zeměměřického a katastrálního.

Katastr nemovitostí se zabývá podrobným evidováním nemovitostí - pozemků, budov, bytů a nebytových prostorů. Představuje soupis, popis a geometrické a polohové určení vybraných nemovitostí na území České republiky a jeho součástí je evidence vlastnických a jiných věcných práv a jiných, zákonem stanovených práv k těmto nemovitostem. Tento ucelený, průběžně aktualizovaný, počítačově ovládaný informační systém o pozemcích, vybraných stavbách (budovách) a o vybraných bytech a nebytových prostorech tvoří jeden ze základních informačních systémů veřejné správy v České republice. Efektivní komunikace katastru nemovitostí s jinými informačními systémy (např. s centrálním registrem obyvatel, automatizovaným daňovým informačním systémem, registrem ekonomických subjektů) vychází z vlastní podstaty katastru, jehož význam a účel je vymezen tak, že „je zdrojem informací, které slouží k ochraně práv k nemovitostem, pro daňové a poplatkové účely, k ochraně životního prostředí, zemědělského a lesního půdního fondu, nerostného bohatství, kulturních památek, pro rozvoj území, k oceňování nemovitostí, pro účely vědecké, hospodářské a statistické a pro tvorbu dalších informačních systémů“.

V první polovině devadesátých let minulého století byla přijata na základě usnesení vlády České republiky koncepce komplexní digitalizace katastru nemovitostí. Jejím záměrem bylo nejen doplnit datovou základnu katastru nemovitostí, ale vytvořit moderní, zdokonalený informační systém katastru nemovitostí který by odpovídal současným i perspektivním potřebám státu a byl srovnatelný s obdobnými systémy v zemích Evropské unie. Úkol byl splněn a je možné konstatovat že informační systém katastru nemovitostí skutečně přinesl zejména:

- zrychlení a zkvalitnění činnosti katastrálních úřadů (katastrálních pracovišť) při vedení katastru nemovitostí,
- dostupnost údajů katastru nemovitostí pomocí dálkového přístupu prostřednictvím sítě internetu, při výrazném snížení počtu osobních návštěv na katastrálních úřadech (ka-

tastrálních pracovištích) a omezení korespondence s nimi (*dálkový přístup k údajům katastru nemovitostí je ve veřejnosti nejvíce vnímaný pokrok v této oblasti*),

- nezávislost získávání údajů katastru nemovitostí na místě vznesení dotazu a místě uložení dat, kdy je možné získat při splnění podmínek, stanovených právním předpisem, úplně nebo vybrané údaje katastru nemovitostí z kteréhokoliv katastrálního území republiky na každém katastrálním úřadu (katastrálním pracovišti) nebo údaje o vybraných katastrálních řízeních (popř. získat v odůvodněných případech údaje o vlastnictví nemovitostí fyzických i právnických osob z území celé České republiky, zejména pro potřebu soudů, Ministerstva vnitra a Ministerstva financí),
- okamžitou vypovídací schopnost, tj. získání nejnovějších údajů v reálném čase při datové shodnosti centrální databáze katastru nemovitostí vedené u Českého úřadu zeměměřického a katastrálního s lokální databází konkrétního katastrálního pracoviště,
- propojení s odvětvovými informačními systémy a registry veřejné správy, které umožní získat pohotové údaje např. pro účely daně z nemovitostí, daně dědické, darovací a daně z převodu nemovitostí, vymáhání daňových nedoplatků, údaje pro stavební a územní řízení na stavebních úřadech, údaje o změnách trvalého pobytu a sídel vlastníků nemovitostí atd.

Na základě dosažení současného stupně automatizace lze konstatovat, že zdokonalený informační systém katastru nemovitostí se ve svém současném pojetí zařadil mezi nejvyspělejší informační systémy v oblasti veřejné správy v České republice a může směřovat konkurovat obdobným informačním systémům v mezinárodním měřítku.

Správa katastru

Jednotné provádění správy katastru nemovitostí, tvorbu a vedení automatizovaného informačního systému katastru nemovitostí České republiky, tvorbu, obnovu a vydávání státních mapových děl, tematických státních mapových děl a řadu dalších úkolů na úseku geodézie a kartografie zajišťuje **Český úřad zeměměřický a katastrální**. Jeho činnost úzce souvisí s vývojem a vedením katastrální evidence za poslední desítky let. Proto je vhodné si připomenout jeho vznik, který se datuje do padesátých let minulého století.

Základem pro vytvoření jednotné geodetické a kartografické služby v Československé republice bylo vydání vládního nařízení č.1/1954, kterým byla k 1. lednu 1954 zřízena Ústřední správa geodézie a kartografie. Tímto aktem byla soustředěna pod jednotné vedení do té doby značně roztržštěná činnost geodetů, kartografů a pracovníků katastrální evidence ať již pod řízením býv. Ministerstva techniky, technických referátů býv. KNV, Ministerstva financí, družstev Geoplan apod. V následujících letech se prokázala opodstatněnost tohoto zásadního rozhodnutí, které přispělo výrazně k následnému rozvoji celé služby. Po roce 1990 došlo sice k několika významným změnám, kdy např. speciální geodetické práce a vyhotovování geometrických plánů zajišťují podnikatelské subjekty a katastrální evidence byla rozšířena o úlohu dřívějších pozemkových knih vedených v resortu Ministerstva spravedlnosti, ale systém jednotného řízení zeměměřického a katastrálního služby zůstal zachován až do dnešní doby.

Dnes je Český úřad zeměměřický a katastrální ústředním správním úřadem zeměměřictví a katastru nemovitostí se sídlem v Praze. Mimo ostatní úkoly jako ústřednímu orgánu veřejné správy byla mu na úseku katastru svěřena přímá správa centrální databáze katastru nemovitostí České republiky v celostátním rozsahu. Stalo se tak z důvodů, aby bylo zajištěno jednotné provádění státní správy katastru nemovitostí zejména

v oblasti metodické, technologické, počítačového ovládání katastru a v jeho širokém veřejném využití m.j. i v informačních systémech veřejné správy.

Vlastní správu katastru nemovitostí vykonávají **katastrální úřady**, které jsou zřízeny jako jiné správní úřady pro zeměměřictví a katastr nemovitostí České republiky, se sídlem ve všech 14 krajích ČR. V čele úřadu je ředitel, kterého jmenuje a odvolává předseda Českého úřadu zeměměřického a katastrálního. V každém katastrálním úřadě jsou zřízena katastrální pracoviště, které sídlí zpravidla v sídlech dřívějších katastrálních úřadů. Legislativně je tato změna zajištěna *Sdělením Českého úřadu zeměměřického a katastrálního č. 263/2005 Sb., jímž se zveřejňuje Seznam katastrálních pracovišť katastrálních úřadů, jejich názvy, sídla a územní obvody, ve kterých vykonávají působnost příslušného katastrálního úřadu*.

Správa katastru nemovitostí je velmi obsažná a náročná. Katastrální úřady (katastrální pracoviště) rozhodují o řadě skutečností souvisejících s vedením katastru nemovitostí a svá rozhodnutí vydávají podle obecných předpisů o správním řízení, pokud zákony, kterými se řídí katastr nemovitostí, nestanoví jinak. Přitom se řídí zásadou, že údaje katastru nemovitostí je nezbytné udržovat v souladu s aktuálním právním stavem. Děje se tak řadou způsobů, zejména:

- průběžnou aktualizací datové báze. Údaje souboru popisných informací katastru nemovitostí jsou vedeny automatizovaně v lokálních počítačových sítích na všech katastrálních pracovištích katastrálních úřadů. Aktualizují se interaktivně, v reálném čase, přímo na podkladě listin, které jsou předkládány katastrálnímu úřadu (katastrálnímu pracovišti) k rozhodnutí a k zápisu do katastru nemovitostí a na základě dalších skutečností, zjištěných tímto úřadem při vedení katastru nemovitostí (*změny v obsahu katastru nemovitostí jsou replikovány do centrální databáze v intervalu maximálně 2 hodin*),
- plněním ohlašovací povinnosti vlastníků a jiných oprávněných osob, obcí a orgánů veřejné správy,
- revizí údajů katastru nemovitostí za součinnosti obcí a pozvaných vlastníků nemovitostí,
- obnovou katastrálního operátu novým mapováním prováděným na základě místního šetření v terénu,
- přejímáním výsledků komplexních a i jednoduchých pozemkových úprav,
- přejímáním údajů z jiných informačních systémů,
- využitím výsledků zeměměřických činností, prováděných podnikatelskými subjekty (geometrické plány, digitální katastrální mapa vzniklá při pozemkových úpravách).

Závěr

Katastrální evidence prošla téměř dvoustetletým, mnohdy komplikovaným vývojem. Z historického pohledu však prokázala svoji nepostradatelnost ve vývoji společnosti, byl v různých politických zřízeních. Proto i poslání a současná úroveň katastru nemovitostí svědčí o nutnosti jeho existence i v dalších letech.

V katastru nemovitostí bude dále prohloubena automatizace prací, která umožní další zkvalitnění v poskytování jeho údajů širokému okruhu vlastníků nemovitostí i dalším zájemcům. Lze předpokládat, že bude dosaženo takového stavu, který v návaznosti na připravovanou novelizaci občanského zákoníku vytvoří podmínky pro plnou materiální publicitu vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem a který bude trvale přispívat k právnímu pořádku a právní jistotě vlastníků nemovitostí v naší republice.



Orientační přehled činností technického dozoru investora při realizaci společných zařízení pozemkových úprav

Ing. Václav Kopeček, Pozemkový úřad Vyškov,
Ing. Jaroslav Martének, Agroprojekt PSO s.r.o. Brno

Pozemkové úpravy jednoduché, zejména však komplexní, znamenají provedení celé řady operací. Jednou z nejdůležitějších, v krajině dobře viditelnou, je uskutečnění investic do vytváření soustav společných zařízení. Z povahy věci vyplývá, že uskutečňování investic staví pozemkové úřady do pozice investora s plnými právy a zodpovědností. Základní etapou výkonu investorských činností je organizační příprava investice. Jedná se o složitý soubor prací spočívající v uvážlivém výběru částí soustavy společných zařízení k uskutečnění investice, o projektovou přípravu ukončenou vydáním stavebních, nebo jiných předepsaných povolení a o zabezpečení prostředků k financování investice.

Úspěšně ukončená příprava investice znamená pro investora – pozemkový úřad, plnění povinností v navazující fázi investorské činnosti. Tato fáze je spojena s organizací výběru zhotovitele, s vybudováním investice a končí jejím předáním subjektu, který bude vybudované dílo nadále provozovat a spravovat.

Realizace staveb společných zařízení vyžadují svým charakterem jejich zhotovení dodavatelským způsobem. Tento způsob nevyžaduje odborné vedení stavby investorem ve vztahu k stavebnímu úřadu. Nezabývá však investora přímé odpovědnosti za průběžnou kontrolu kvality dodávek a prací, sledování hospodárnosti a účelnosti vynaložených veřejných prostředků. Tato odpovědnost investora je přímo spojena s plněním níže vyjmenovaných povinností technického dozoru nad realizací staveb. Technický dozor investora, podle stavebního zákona (č. 50/1976 Sb. v platném znění, § 44 a násl.), patří mezi vybrané činnosti ve výstavbě (§46a), vyžadující autorizaci v příslušném oboru podle zákona č. 360/1992 Sb. o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě (§§ 4, 5 a 17 až 19). Z hlediska živnostenského zákona č. 455/1991 Sb. v platném znění, náleží tato činnost mezi živnosti vázané, skupiny 213.01 „Projektová činnost ve výstavbě“ OKEČ 74.20.10 Projektování staveb (Architektonické a inženýrské služby). V praxi to tedy znamená, že se jedná o vysoce profesionální činnost, vyžadující autorizaci podle výše citovaného zákona č. 360/1992 Sb. nejčastěji pro obory dopravní stavby, stavby vodního hospodářství a krajinného inženýrství.

Technický dozor investora při realizaci staveb uskutečňuje zejména tyto povinnosti:

- seznámení s podklady vzešlými z přípravy investice, s projektem, s obsa-

hem smluv a s obsahem stavebního nebo jiného povolení,

- odevzdání staveniště zhotovitelům a vedení zápisů do stavebního (montážního) deníku,
- odevzdání základního směrového a výškového vytyčení stavby zhotoviteli,
- účast na kontrolním zaměření terénu dodavatelem před zahájením prací,
- dodržení podmínek stavebního povolení a opatření státního stavebního dohledu po dobu realizace stavby,
- péče o systematické doplňování dokumentace, podle které se stavba realizuje a evidence dokumentace dokončených částí stavby,
- projednání dodatků a změn projektu z pohledu nákladů, lhůt výstavby a parametrů stavby,
- informování příslušné organizační složky investora o závažných okolnostech v průběhu stavby
- kontrola věcné i cenové správnosti a úplnosti oceňovacích podkladů a faktur, jejich souladu s podmínkami uvedenými ve smlouvách. Předkládání k úhradě investorem.
- kontrolu těch částí dodávek, které budou v dalším prostupu zakryté nebo se stanou nepřístupnými, zapsání výsledku kontroly do stavebního deníku,
- předávání připravené práce dalším zhotovitelům pro navazující činnosti,
- spolupráce s autorským dozorem při zajišťování souladu realizovaných dodávek s projektem,
- sledování předepsaných a dohodnutých zkoušek materiálů, konstrukcí a prací, kontrola jejich výsledků a shromažďování dokladů, které prokazují kvalitu prováděných prací a dodávek (certifikáty, atesty, protokoly a pod.),

- sledování vedení stavebních a montážních deníků v souladu s podmínkami uvedenými v příslušných smlouvách,
- uplatňování námětů, směřujících k zhoštění budoucího provozu (užívání) dokončené stavby,
- hlášení archeologických nálezů,
- spolupracuje s pracovníky zhotovitelů při provádění opatření na odvrácení nebo na omezení škod při ohrožení stavby živelnými událostmi,
- kontrola postupu prací podle časového plánu a smluv, včetně přípravy podkladů pro uplatnění majetkových sankcí za nedodržení závazků,
- kontrolu řádného uskladnění materiálu, strojů a konstrukcí,
- příprava podkladů pro závěrečné hodnocení stavby,
- přípravu podkladů pro odevzdání a převzetí stavby nebo jejich částí a účast na jednání o odevzdání a převzetí,
- kontrola dokladů zhotovitele k odevzdání a převzetí dokončené stavby,
- kontrolu odstraňování vad a nedodělků zjištěných při přebírání v dohodnutých termínech,
- účast na kolaudačním řízení,
- kontrolu vyklizení staveniště dodavatelem,
- zabezpečení činnosti a spolupráce odpovědnými geodety (vyhl. č. 200/1994 Sb.)
- příprava podkladů pro předání ukončené investice konečnému uživateli.

Jen kvalitní a kvalifikované naplnění všech těchto povinností umožní investorovi splnit závazky vůči jeho zdroji finančních prostředků. Investice do společných zařízení pozemkových úprav, pořízená využitím veřejných prostředků, je však ukončena až převedením do majetku správce nebo provozovatele. V rozhodující většině se jedná o převod do majetku obcí. Obce jako orgán veřejné správy mají následně plnou majetkovou zodpovědnost za společná zařízení. Proto je nutno celý soubor investorských činností, zejména výkon technického dozoru investora, směřovat k tomu, aby majetkové převzetí ukončené investice proběhlo bez zbytečných komplikací. Rozhodně není správné práva a potřeby obcí v tomto směru jakkoliv podceňovat.



XI. celostátní odborný seminář komplexních pozemkových úprav - Strážnice, 2. - 4. května 2006

Ing. Zdeněk Burian, 1. místopředseda ČMKPÚ

Celostátní seminář KPÚ s mezinárodní účastí, známý jako „STRÁŽNICE 2006“ vstoupil letos do své druhé desítky. Při ohlédnutí zpět na minulé ročníky lze konstatovat, že to bylo úspěšných 10 let, kdy zvyšující se kvalita seminářů a exkurzí odpovídal i rostoucí počet účastníků a zastoupení hostů, představitelů resortu a samosprávy až po ministra zemědělství a velvyslance Rakouska.

Z programu a obsahu přednášek jednotlivých ročníků seminářů lze vysledovat i postupný růst a vývoj profesionality Pozemkových úřadů, projektových organizací a dodavatelských organizací realizace, stejně tak jako růst technického a personálního vybavení oboru. Naše výsledky jsou oceňovány i kolegy v okolních státech a ze zahraničí je zájem o exkurze na naše pozemkové úpravy. Např. letošní celoněmecká konference konaná v Pasově ve dnech 29. – 31. května nemohla ani zdaleka uspokojit všechny zájemce o exkurzi do ČR (o této exkurzi napíši příště). Dokázali bychom docílit ještě výraznějších úspěchů, kdyby nás nebrzdil chronický nedostatek financí a tříštění sil na plnění dalších důležitých úkolů.

Pozemkové úpravy mají u nás jednu z nejstarších tradic v Evropě. Letošní rok je rokem významných výročí pro obor pozemkových úprav, jejichž připomenutí na semináři jsem považoval za důležité a chci je připomenout i zde.

1. Letos uplyne 150 let od zahájení scelovacích řízení v Českých zemích

Na základě nového katastrálního operátu jej zorganizoval v letech 1856–1858 v Záhlinicích na Kroměřížsku nadšený propagátor scelování a jeho „Spiritus agens“ – František Skopalík, místní rodák, pozdější starosta obce, poslanec moravského a říšského sněmu. Později byl za tento revoluční čin vyznamenán císařem, byl pozván carem do Ruska k poskytnutí rady a získal další ocenění. Ukázalo se, že scelování je tím potřebným přínosem pro úspěšné a ekonomické zemědělství. Podle vzoru Záhlinic bylo dobrovolně sceleno ještě 17 moravských obcí.

František Skopalík přispěl i k vydání říšského a zemského moravského scelovacího zákona, které byly následně podkladem pro pozemkové úpravy v pravém slova smyslu (český sněm scelovací zákon nepřijal).

Na Moravě a ve Slezsku bylo podle zákona do roku 1940 sceleno 323 obcí o výměře 151 500 ha. V roce 1940 byl vládním nařízením „Moravský scelovací zákon“ přijat pro celé území Čech a Moravy.

2. Letos uplyne rovněž 15 let od vzniku pozemkových úřadů a vydání zákona č. 229/1991 Sb., o půdě a zákona č. 284/1991 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech

Zákon č. 229/1991 Sb. vrátil zemědělský majetek vyjmenovaným původním vlastníkům a ustanovil pozemkové úřady, které celý akt restitucí zabezpečily. Zákon č. 284/1991 Sb. stanovil postup pozemkových úprav a specifikoval okresní pozemkové úřady a ústřední pozemkový úřad a náplň jejich práce.

Na zákony navazovaly související zákony a vyhlášky, jejich novely. Pozemkové úřady původně personálně početně podceněné bylo nutné posílit z důvodů neočekávaného náporu žadatelů o restituce.

Pozemkové úřady zvládly v celém světě nevídaný úkol navrácení majetku zemědělským restituentům prakticky do r. 1996 (s výjimkou větších soudních případů) nejen „de jure“. Dokázaly zabezpečit také vyčlenění pozemků pro hospodařící zemědělce i v nereálných, zákonem požadovaných termínech (až do 1 měsíce od podání žádosti). Postupně přešly od řízení jednoduchých pozemkových úprav ke komplexním pozemkovým úpravám a k jejich realizaci. Vracení majetku zemědělcům po 50 letech socializace a s hranicí pozemků v terénu neznatelnými a zoranými do velkých celků, v tak krátké době, byl výkon, který nebyl dosud doceněn.

PRŮBĚH SEMINÁŘE:

Úterý 2. 5. 2006

První den byl věnován příjezdu účastníků ze vzdálenějších míst, jejich ubytování a vybavení potřebnými náležitostmi a informacemi. Seminář začínal netypicky v úterý, protože v pondělí byl státní svátek.

Na první den jsme původně nepočítali s programem, a to z důvodu většiny účastníků známých. Protože však již první den přijelo cca 70 zájemců, uspořádali jsme operativně besedu účastníků semináře v prostoru „Interstudentu“. Díky vzácnému pochopení vedení Střední odborné školy bylo i potřebné „materiální zabezpečení“ a hrála nám vynikající cimbálová muzika žáků školy. Pro mnohé se beseda značně protáhla, ale na zahájení semináře druhý den byli ukázněně všichni včas.

Sborník přednášek

U příležitosti významných výročí a vstupu našich seminářů do druhé desítky, zvolili jsme novou formu sborníku.

Sborník je ve formátu A4. Má barevnou lákavou obálku, připomínající zmíněná výročí na přední straně, zadní strana obálky je vzpomínkou na Františka Skopalíka a zahrnuje rovněž ukázky z exkurzí navštíveného okresu Břeclav.

Obsah je rovněž částečně barevný. Zahrnuje mapu trasy exkurze, ukázky realizace z exkurze a barevné ukázky z některých referátů. Protože scelovací práce začaly před 150ti lety na Moravě, zařadili jsme do sborníku barevnou prezentaci jednotlivých Pozemkových úřadů Jihomoravského kraje. Každý okres má vyhrazeny dvě stránky. Na první je v tabulce charakteristika okresu a stav provedených pozemkových úprav, doplněný barevnou mapou. Na druhé stránce jsou barevné ukázky realizace návrhů pozemkových úprav a projektů společných zařízení.

Další část sborníku obsahuje referáty přednášejících v pořadí podle programu, až na malé výjimky u těch, kterým se nepodařilo referát včas dodat.

Přednášky – středa 3. 5. 2006

Seminář zahájili společně Ing. Burian a Ing. Procházka. Ing. Burian představil nového předsedu představenstva „Komory“ a přivítal přítomné zahraniční a významné hosty a všechny účastníky. Dále také řídil průběh semináře.

Starosta města Strážnice, Ing. Jaroslav Šašík přivítal účastníky a vyslovil přání úspěchů v oboru a pozvání k dalším, již tradičním seminářům ve Strážnici.

Ing. Mojmír Procházka referoval o aktuální činnosti „Komory“ a jejích výhledových úkolech.

Jako zástupců těch, pro které se pozemkové úpravy dělá, bylo dáno nejprve slovo Ing. M. Dorazilovi, od kterého jsme chtěli slyšet, jak se jeví potřebnost pozemkových úprav pro vlastníka, uživatele a restituenta. Přednesl i náměty na potřebná zlepšení v legislativě a financování. Starosta obce Lednice, pan JUDr. Libor Kabát mluvil velice poutavě o problémech obce, samosprávy a potřebě pozemkových úprav, jak je chápe jako předseda mikroregionu LEDNICKO-VALTICKÝ AREÁL.

Náměstek ministra zemědělství, pan Ing. Stanislav Kozák a vrchní ředitel ZA a ÚP pan Ing. Michael Novotný byli na poslední chvíli delegováni k plnění jiných úkolů. Tedy i za ně promluvil ředitel ÚPÚ, pan Ing. Jiří Hladík, jehož projev byl očekáván s velkým zájmem. Promluvil hlavně o koncepci činnosti Pozemkových úřadů na léta 2006 – 2008, o usilovném jednání na zabezpečení finančních prostředků na r. 2006 a nadějnějším výhledu na příští léta podle schválené koncepce. Podrobnosti lze zjistit z jeho příspěvku ve sborníku semináře.

Ředitelka Pozemkového úřadu v Hodoníně, paní Ing. Pavla Velísková z pověření svých kolegů zasvěceně referovala o pozemkových úpravách v Jihomoravském kraji.

Následně byl vyhrazen prostor pro zahraniční hosty

Pan **Dr. Peter Hancvencl**, zplnomocněný zástupce z rakouského velvyslanectví byl rovněž svou vládou delegován jinam a dal proto svůj pozdrav a své vyjádření k semináři uveřejnit ve sborníku.

Ing. Johann Hierer z Úřadu pro zemní vývoj v Landau a.d. Isar na naši žádost referoval o tom, jak se v Německu získávají pozemky pro výstavbu velkých liniových staveb. Referoval tedy o přípravě pozemků pro velké stavby a o vyrovnání škod způsobených stavební činností v krajině i vlastníkům pozemků.

Dr. Ing. Josef Janouch z pracoviště bavorského ministerstva zemědělství v Landau a.d. Isar promluvil o vlivu agrární reformy z r. 2003 na zemědělství v Bavorsku, což by mohlo analogicky působit obdobně i u nás. Obšírný referát má ve sborníku.

Ředitel odboru pozemkových úprav na Ministerstvu podohospodářství v Bratislavě promluvil na téma „Pozemkové úpravy na Slovensku v následujícím desetiletí jako partner venkovské krajiny“.

Další přednášky ze souvisejících oborů a z oboru vlastního

Nová předsedkyně výkonného výboru Pozemkového fondu ČR, paní **Ing. Arch. Jiřina Böhmová** a místopředseda **Ing. Jaroslav Vigner** promluvili na téma činnosti Pozemkového fondu v pozemkových úpravách. Pan **Ing. Tomáš Herman** zajímavě a pro nás potěšitelně promluvil o významu pozemkových úprav pro výstavbu dálnice.

Zástupce ředitele ÚPÚ pan **Ing. Kamil Kaulich** objasnil postupy při pozemkových úpravách v územích s přiděly. Na jeho přednášku navazovalo vystoupení ředitelky Pozemkového úřadu ve Znojmě, paní **RNDr. Dagmar Benešové** o zkušenostech s prováděním pozemkových úprav v katastrálních územích s nedokončeným přidělovým řízením na Znojemsku.

Obsahem přednášky paní **Ing. Jany Pivcové** z ÚPÚ byl návod, jak využívat fondy EU pro realizaci návrhů KPÚ. O postavení obcí v procesu pozemkových úprav zaslíbeně hovořila paní **Doc. JUDr. Ivana Průchová** z Právnické fakulty v Brně. Z hlediska perspektivy oboru jsme považovali za přínosné zařadit úvahu pana **Ing. Václava Mazína**, ředitele PÚ Plzeň o vymezení pozemkových úprav jako vědní disciplíny a profesního oboru. Paní **Ing. Jana Podhrázká, PhDr.**, z VÚMOP Brno hovořila o významu pozemkových úprav v ochraně vodních zdrojů a doložila to výsledky výzkumu na území realizovaných úprav na okrese Jihlava v povodí vodárenské nádrže (viz sborník). Závěrem pohovořili pánové **RNDr. Josef Glos a RNDr. Jiří Kocián** z Agerisu Brno k problémům, stručně nazvaným „NATURA 2000-ÚSES-KPÚ, kterým chtěli upozornit na možnosti změn v krajině plánování v závislosti na vytváření evropské ekologické sítě a tudíž i procesu tvorby KPÚ.

Společenské setkání

Nedílnou součástí seminářů je společenský večer, kde si účastníci mohou v příjemném prostředí kulturního domu pohovořit, vyměnit si zkušenosti, radosti i problémy, pobavit se a zatančit si.

Každý účastník obdržel již tradičně láhev vína dle svého výběru, kde na etiketě bylo logo semináře a obdržel rovněž skleničku s barevným logem a datem konference (mnozí mají již pěknou sbírku, každý rok jiná barva).

Pro letošní rok jsme zajistili nefolklorní hudbu, schopnou hrát jakýkoliv repertoár. Hráli podle přání, zejména k tanci a dokázali vyvolat dobrou náladu. Dokladem bylo to, že téměř všichni přítomní zůstali až do ukončení ve 24.00 hod. (někteří přetáhli čas). Dle vyjádření mnohých byla všeobecná spokojenost.

Exkurze – čtvrtek 4. 5. 2006.

Exkurzi připravil Pozemkový úřad Břeclav.

S ohledem na vzdálenost exkurze a množství zastávek uposlechli účastníci rady pořadatelů a jeli většinou přistavenými

autobusy. To umožnilo podávat účastníkům výklad již během cesty autobusem. V každém autobuse byl průvodce z Pozemkového úřadu Břeclav. Zvláště pan ředitel **Ing. Haar** vynikal širokými znalostmi o zajímavostech okresu a svým výkladem všechny potěšil.

První zastávku jsme učinili u „Hraničního zámečku“, který je přesně dělen hranicí mezi bývalým Rakouskem a Moravou (z doby mocnářství). Novým soukromým majitel byl zdevastovaný zámek nádherně zrekonstruován a je zde vynikající hotel. Místo má řadu zajímavostí.

Exkurze pokračovala podle původního programu a podle lokalit, vyznačených v mapce sborníku.

U každé lokality byl podán po vystoupení z autobusu výklad. Uprostřed exkurze bylo v terénu připraveno a podáno pracovníky pozemkového úřadu občerstvení (káva, čaj, nealko, pivo, víno).

Realizace společných zařízení po pozemkových úpravách v působnosti Pozemkového úřadu Břeclav.

1. k.ú. Sedlec u Mikulova – první KPÚ v působnosti PÚ Břeclav zahájena již v r. 1992, původní řešení po blocích, první blok dokončen již v r. 1993, první zpevněná komunikace vybudována v r. 1994, financovány ze státního rozpočtu. Postupně byly vybudovány dvě další komunikace financované ze jedna ze SAPARDu a jedna z Operačního programu. Vedle této komunikace byl vysázen biokoridor.
2. Prezentace obnovy barokní krajiny v rámci řízení o KPÚ v k.ú. Mikulov. Ve stádiu projektu.
3. Výsadba biokoridorů, alejí a obnova rybníka v k.ú. Nový Přerov. Kombinace financování realizace společných zařízení. K. ú. Nový Přerov se nachází v jihozápadní části okresu Břeclav, velmi silně ohrožené větrnou erozí.

V rámci řízení o KPÚ byly navrženy biokoridory, jednostranné aleje a obnova rybníka. Biokoridory financoval PÚ Břeclav ze SAPARDu, aleje byly vysázeny z rozpočtu obce a státního rozpočtu a obnova rybníka byla financována s využitím prostředků Státního fondu životního prostředí.

4. Obnova lužního lesa v k.ú. Brod nad Dyjí - 79 ha výsadby lužního lesa. Ing. Haarem bylo dohodnuto mimořádné povolení průjezdu po hrázi Novomlýnské nádrže, což se málokdy podaří (mimořádně, o týden později byl nad nádrží obrovský víchr, velké škody, záplavy, ohrožení životů). Výklad nám, podali zaslíbené lesáči a litovali jen, že nemáme více času.

K celé exkurzi je třeba dodat, že desítky hektarů nově vysázených vinic mají také ten přínos, že jsou protierozně orientovány. To znamenalo s každým vlastníkem dohodnout nově přidělené pozemky, které jsou zcela jinak orientovány, než pozemky původní, mnohdy kolmo na původní směr. Projednání takovýchto změn představuje obrovskou práci přesvědčovací a v jiných okresech to bývá velmi problematické.

Exkurzi jsme zakončili dobrým obědem v Dolních Duna-jovicích (je zde m. j. rodný dům prvního rakouského prezidenta, kam směřují často návštěvy z Rakouska).

I když jsme se snažili dodržet časový harmonogram, vrátili jsme se do Strážnice až v 15.30 hod. Podle mnohých vyjádření účastníků toho nikdo nelitoval a byla všeobecná spokojenost. I počasí nám vydrželo a končili jsme za sluníčka.

Můžeme s klidným svědomím konstatovat, že seminář byl úspěšný. Při rozloučení byla častá přání, abychom zajistili seminář i v příštích letech a stejně tak i mezinárodní konferenci v Jestřábí na Lipně.



Pozemní komunikace a pozemkové úpravy

Ing. Jiří Blažek, Brno

Pozemní komunikace veřejné i neveřejné tvoří podstatnou část stavebních prací při realizaci pozemkových úprav. V rámci pozemkových úprav se provádí další stavební i nestavební práce, které budou dle zák. č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) s účinností od 1. 1. 2007 nově posuzovány, projednávány a povolovány.

Vlastní procesní postupy, práva sousedů a účastníků řízení se řídí zák. č. 500/2004 Sb., správní řád. Daná práva se výrazně nezměnila, neboť nedošlo ke změně pravomocí stavebních úřadů.

Stavební úřad je jedním z orgánů, kteří do povolování staveb zasahují. Rozsah závažných stanovisek dotčených orgánů stanovených speciálními předpisy zůstává a pokud stavebníkovi některé chybí nebo jsou negativní, stavební úřad podání odloží, se stavbou nesmí být započatá, navíc není možnost odvolání. Stanoviska jsou závazným podkladem pro vydání některých rozhodnutí formou opatření obecné povahy.

Nový stavební zákon v ustanovení § 4 a nový správní řád v základních zásadách činnosti správních orgánů ukládají orgánům územního plánování a stavebním úřadům přednostně využívat zjednodušující postupy, co nejméně zatěžovat dotčené osoby a zejména u jednoduchých staveb, pokud to lze, vydat jedno rozhodnutí.

Zákonný proces povolování, jeho zjednodušení předpokládá přesné vymezení:

1. Základního pojmu předmětu řízení
 - a) pojmy z hlediska stavebního zákona jsou uvedeny v ustanovení §§ 2, 79, 80, 81, 103, 104
 - b) zařídění staveb dle Klasifikace stavebních děl CZ –CC vydává na základě vyhl. č. 321/2003 Sb., a Standardní klasifikace produkce SKP platná od 1. 1. 2003
 - c) další pojmy dle speciálních předpisů (např. zákon o pozemních komunikacích, předpisy o životním prostředí, zákon č. 72/1994 Sb., o bytech, energetický zákon č. 458/2000 Sb., apod.
 - d) obecných výrazů – opravy, udržovací práce, rekonstrukce, obnova, modernizace, vymezených v daňových a účetních předpisech.
2. Druhu staveb a zařízení v příslušném stupni žádosti a dokumentace
3. Stanovení jednoznačného způsobu užívání
4. Jednici stavebního řízení, její dílčí části schopné samostatné technicko-ekonomické funkce, dobu trvání konstrukce a technické parametry stavby
5. Negativních limitů působících proti ochraně veřejného zájmu.

Při realizaci společných zařízení komplexních pozemkových úprav (komunikace, vodní toky, nádrže, rybníky, terénní úpravy atd.) bude nezbytné znát v daném katastrálním území stav územně plánovací dokumentace především:

- územního plánu obce, řeší plošné a prostorové uspořádání krajiny a koncepci veřejné infrastruktury, vymezuje zastavěné a nezastavěné území
- regulační plán obce nebo její části, neboť může nahradit plán společných zařízení komplexních pozemkových úprav.

Oba tyto dokumenty se vydávají formou opatření obecné povahy, podle správního řádu. Proti opatření obecné povahy se nelze odvolat ani podat rozklad, obnova řízení je nepřipustná. Soulad opatření obecné povahy s právními předpisy lze zajistit:

- přezkumným řízením (do 3 let od nabytí účinnosti opatření)
- žalobou dle § 101 soudního řádu správního ve smyslu požadování nápravy

Mezi opatření obecné povahy náleží „územní souhlas“, § 96 stavebního zákona, jenž je podmínkou pro realizaci staveb, terénních úprav, zařízení a udržovacích prací nevyžadující stavební povolení ani ohlášení.

A. Stavby nevyžadující stavební povolení ani ohlášení

Dané stavby, zařízení, terénní úpravy jsou uvedeny v § 103 zákona a při řešení pozemkových úprav se lze setkat s:

- a) budovami pro zemědělství a stavbami pro plnění funkcí lesa do 70 m² zastavěné plochy, 5 m výšky, mající jedno podlaží, nepodsklepené, skleníky (40 m²), stavby pro chovatelství (16 m²)
- b) stavbami technické infrastruktury a doprovodnými technickými zařízeními
 - povrchová zařízení pro rozvod nebo odvod vody
 - stavebními úpravami vodovodů a kanalizací, beze změny trasy
 - konstrukce chmelnic, vinic, sadů
 - zařízení pro zeměměřičské účely

- informativní značky na pozemních komunikacích
- oplocení pozemku
- opěrné zdi do 1 m výšky
- terénní úpravy (násypy a výkopy do 1,5 m výšky nebo hloubky do 300 m²
- skladové plochy do 200 m²
- propustky na účelových komunikacích
- stavební úpravy pozemních komunikací a udržovací práce dle vyhl. č. 104/1997 Sb.

Uvedené stavby vyžadují územní souhlas. Územní souhlas nelze vydat, obsahuje-li závazné stanovisko dotčeného orgánu, podmínky nebo vyjadřuje nesouhlas.

Žadatel o územní souhlas předloží:

- doklad prokazující vlastnické právo nebo smlouvu nahrazující toto právo
- závazná stanoviska, popřípadě rozhodnutí dotčených orgánů podle zvláštních právních předpisů
- stanovisko vlastníků veřejné dopravní infrastruktury
- technický popis záměru a příslušné výkresy
- souhlasy osob (vlastník pozemku stavby, vlastník sousedních pozemků)

Obsahové náležitosti budou upřesněny prováděcím předpisem

B. Stavby vyžadující ohlášení

Ohlašování jednoduchých staveb, terénních úprav, zařízení a udržovacích prací.

Dané stavby jsou vymezeny v ustanovení § 104 stavebního zákona. Podmínkou jejich provedení na základě ohlášení bez předchozího rozhodnutí nebo územního souhlasu je:

- soulad s obecnými požadavky na výstavbu
- soulad s územně plánovací informací
- umístění v zastavěném území nebo zastavitelné ploše (§ 103, odst. 2, písm. a až d)
- prokazatelný doklad (vyjádření) o informování vlastníků sousedních pozemků a staveb. Vlastníci mohou vznést do 15 dnů námitky u příslušného stavebního úřadu
- stavby uvedené v odst. 2, písm. a až d vyžadují dokumentaci (bude stanovena předpisem), ostatní stavební prvky pak zjednodušenou dokumentací.

Mezi tyto stavby náleží např. sjezdy z pozemních komunikací na sousední nemovitosti, stavební úpravy a udržovací práce dle vyhl. č. 104/1997 Sb.

Pokud neumí nebo nezná stavebník podmínky v území pro ohlášení jednoduchých staveb, doporučují podat na stavební úřad žádost o poskytnutí územně plánovacích informací s popisem svého

záměru a stavební úřad bude povinen poskytnout stavebníkovi přesné a závazné informace o tom, jaké formální požadavky musí splnit, aby mohl stavbu realizovat. Stavební úřad musí sdělit zda stavba vyžaduje ohlášení nebo stavební povolení, zda musí získat územní rozhodnutí nebo územní souhlas, které dokumenty a doklady musí opatřit. Tento postup doporučuji užít, neboť nový stavební zákon je výrazně složitější. Proces ohlášení stavby se blíží stávajícímu stavebnímu povolení a každá možnost zjednodušení a souladu s § 4 zákona bude významná.

Stavby, které nelze zařadit pod výše uvedená ustanovení, podléhají územnímu rozhodnutí, stavebnímu řízení a kolaudačnímu souhlasu.

C. Místní a účelové komunikace

Zákon č. 13/1997Sb., o pozemních komunikacích, v pozdějším znění stanovuje místní komunikace (veřejně přístupné nebo nepřístupné provozu silničních motorových vozidel) a účelové komunikace. Důležité je vymezení součástí a příslušenství komunikací, silničního pozemku a silniční vegetace.

Vyhl. č. 104/1997 Sb., kterou se provádí zákon o pozemních komunikacích vymezuje v příloze údržbu a oprava na pozemních komunikacích.

Přesné definování technických veličin a pojmů bude rozhodující pro užití postupu ve stavebním řízení (ohlášení, bez ohlášení, stavební povolení) a s tím spojených nezbytných správních úkonů, doložení dokladů, stanovisek a dokumentace.

Časová zátěž a odborná náročnost se může u obdobných případů správnou volbou výrazně odlišovat.

□ □ □

Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě

Ing. Bohumil Rusek, místopředseda ČKAIT

Redakce časopisu *Pozemkové úpravy* požádala vedení České komory autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě o přestavení Komory svým čtenářům a členům ČMKPÚ.

Zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (dále jen stavební zákon) v § 46a definuje projektovou činnost (zpracování územně plánovací dokumentace a zpracování dokumentace staveb pro vydání územního rozhodnutí a stavebního povolení včetně statických dynamických výpočtů konstrukcí staveb) a vedení realizace stavby (činnost stavbyvedoucího stavby) jako vybrané činnosti ve výstavbě.

Tyto vybrané činnosti ve výstavbě mohou podle stavebního zákona vykonávat pouze fyzické osoby, které získaly oprávnění k výkonu těchto činností podle zvláštního předpisu, kterým je zákon č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě (dále jen *autorizační zákon*).

Autorizačním zákonem byly zřízeny dvě komory Česká komora architektů (ČKA) a Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě (ČKAIT) jako samosprávné stavovské organizace se sídlem v Praze a s působností pro Českou republiku.

ČKAIT sdružuje jako řádné členy všechny autorizované inženýry a autorizované techniky činné ve výstavbě. Jako hostující členy může Komora sdružovat osoby, které obdržely oprávnění obdobné autorizaci podle autorizačního zákona vydané v zahraničí, pokud Komora toto oprávnění uzná.

Komora je právnickou osobou.

Do působnosti Komory náleží zejména:

- pečovat o stavební kulturu a o kulturu utváření prostředí,
- spolupůsobit při ochraně veřejných zájmů v oblasti výstavby, architektury a územního plánování,
- udělovat, odnímat a pozastavovat autorizaci,
- vést seznamy autorizovaných osob

a tyto seznamy včetně jejich změn uveřejnit i způsobem umožňujícím dálkový přístup,

- vést seznamy osob registrovaných jako osoby usazené či hostující (příslušníky zemí EU) a tyto seznamy včetně jejich změn uveřejnit i způsobem umožňujícím dálkový přístup,
- pečovat o vysokou úroveň výkonu činnosti autorizovaných osob,
- organizovat zkoušky odborné způsobilosti,
- vést disciplinární řízení,
- vydávat vnitřní předpisy Komory,
- vydávat ceníky a honorářové řády,
- podporovat odborné vzdělávání a napomáhat šíření odborných informací,
- spolupracovat s orgány státní správy a místní samosprávy,
- posuzovat návrhy obecně závazných předpisů dotýkajících se výkonu odborných činností,
- spolupracovat s institucemi podnikatelského a obchodního charakteru a mezi sebou navzájem,
- spolupracovat s obdobnými zahraničními institucemi,
- hájit stavovské zájmy autorizovaných osob,
- podporovat sociální zájmy autorizovaných osob,
- spolupracovat s vypisovateli soutěží a výběrových řízení, posuzovat soutěžní podmínky a bránit konání neregulérních soutěží a výběrových řízení,
- spolupůsobit při pojišťování autorizovaných osob sdružovaných Komorou,
- vydávat doklady osobám za účelem umožnění jejich volného pohybu podle práva Evropských společenství.

Autorizovaný inženýr a autorizovaný technik je ten, komu byla udělena autorizace podle autorizačního zákona a je zapsán v seznamu vedeném ČKAIT.

ČKAIT uděluje autorizaci pro obory:

Pozemní stavby, dopravní stavby, stavby vodního hospodářství a krajinného inženýrství, mosty a inženýrské konstrukce, technologická zařízení staveb, technika prostředí staveb, statika a dynamika staveb, městské inženýrství, geotechnika, požární bezpečnost staveb, stavby pro plnění funkcí lesa.

Komory jsou oprávněny stanovit dílčí specializace v rámci oborů a v těchto specializacích rovněž uděluje autorizaci. ČKAIT ustanovila dvě dílčí specializace: zkoušení a diagnostika staveb a energetické auditorství.

Komora uděluje na podkladě písemné žádosti autorizaci tomu, kdo je občanem České republiky, nebo je státním příslušníkem jiného členského státu Evropské unie než České republiky, je plně způsobilý k právním úkonům, je bezúhonný, získal požadované vzdělání, vykonal odbornou praxi v předepsané délce, úspěšně složil zkoušku odborné způsobilosti a složil předepsaný slib.

Vzděláním se pro jednotlivé druhy autorizace udělované ČKAIT rozumí:

- pro autorizaci autorizovaný inženýr
 - vysokoškolské vzdělání získané studiem v příslušných studijních oborech v bakalářském studijním programu trvajícíjm nejmeně čtyři roky nebo magisterském studijním programu,
- pro autorizaci autorizovaný technik
 - vysokoškolské vzdělání získané studiem v příslušných studijních oborech v bakalářském nebo magisterském studijním programu, anebo střední či vyšší odborné vzdělání.

Komora může ve zdůvodněných případech uznat za vzdělání též vzdělání příbuzného oboru nebo směru, ve výjimečných případech podložených zejména úspěšnou odbornou činností uchazeče může též povolit výjimku z předepsaného vzdělání.

Délka odborné praxe je pro jednotlivé obory autorizace udělované ČKAIT předepsána takto:

- pro autorizaci autorizovaný inženýr - nejméně tři roky je-li uchazeč absolventem magisterského studijního programu, nejméně pět let, je-li uchazeč absolventem bakalářského studijního programu nebo jiného příbuzného vzdělání,
- pro autorizaci autorizovaný technik - nejméně tři roky pokud má uchazeč požadované vysokoškolské vzdělání magisterského nebo bakalářského studijního programu a nejméně pět let, pokud má uchazeč požadované středškolské vzdělání.

Předmětem zkoušky odborné způsobilosti je ověření znalostí potřebných pro výkon příslušných odborných činností, zejména ověření odborných znalostí, pokud nejsou součástí uchazečova uznaného odborného vzdělání a ověření znalosti platných právních předpisů upravujících výkon příslušných odborných činností, popřípadě činností souvisejících.

ČKAIT má tyto orgány stanovené autorizacím zákonem:

- shromáždění delegátů ČKAIT
- představenstvo,
- předsedu ČKAIT,
- dozorčí radu,
- stavovský soud,
- autorizační radu.

Shromáždění delegátů je nejvyšším orgánem ČKAIT. Představenstvo je povinno svolat tento nejvyšší orgán nejméně jednou za rok. Požádá-li o to dozorčí rada nebo jedna třetina řádných členů je představenstvo povinno svolat shromáždění delegátů nejpozději do tří měsíců. Způsob výběru delegátů a podmínky schopnosti se usnášet určují vnitřní předpisy ČKAIT.

Shromáždění delegátů volí přímou a tajnou volbou na dobu tří let z řádných členů Komory členy představenstva, dozorčí rady a stavovského soudu a členy těchto orgánů také tajným hlasováním odvolává, schvaluje řády Komory, zejména profesní a etický, organizační, volební a jednací, disciplinární a smírcí a honorářový řád, schvaluje výši příspěvků členů Komory, schvaluje výši náhrad za ztrátu času výkonem funkcí v orgánech Komory, projednává a schvaluje zprávy o činnosti ostatních orgánů Komory, může zrušit nebo změnit rozhodnutí představenstva, může rozhodnout o zřízení dalších pomocných orgánů a stanovit jejich práva a povinnosti, snáší se i o dalších otázkách, které si vyhradí k rozhodování, schvaluje rozpočet.

Představenstvo je statutárním orgánem Komory. V rozsahu své působnosti zejména svolává řádné nebo mimořádné shromáždění delegátů a připravuje odkla-

dy pro jeho jednání, spravuje majetek Komory a prostřednictvím kanceláře Komory zabezpečuje veškeré administrativní činnosti Komory, chrání a prosazuje zájmy členů Komory, navrhuje členy autorizační rady, schvaluje specializace v rámci oborů autorizace, odpovídá za řádné vedení seznamu autorizovaných osob, informuje členy o činnosti Komory a vykonává publikační, dokumentační a ediční činnost, rozhoduje ve všech věcech v působnosti Komory, pokud o nich nerozhodují jiné orgány. Představenstvo Komory volí a odvolává ze svého středu předsedu a alespoň dva místopředsedy Komory. Předseda zastupuje Komoru navenek.

Dozorčí rada je nejvyšším kontrolním orgánem Komory. V rámci své působnosti zejména kontroluje veškerou činnost Komory, především plnění usnesení valné hromady, popř. shromáždění delegátů, dodržování povinností stanovených tímto zákonem, jinými obecně závaznými právními předpisy a vnitřními předpisy vydanými Komorou, má právo nahlížet do veškerých dokladů Komory, vyžadovat stanoviska a další podklady, dohlíží nad řádným výkonem činnosti autorizovaných osob. Dozorčí rada volí a odvolává ze svého středu předsedu a dva místopředsedy. Předseda zastupuje tento orgán navenek a řídí jeho činnost. Jménem dozorčí rady podává návrhy na zahájení disciplinárního řízení.

Stavovský soud volí a odvolává ze svého středu předsedu a místopředsedu. Předseda zastupuje tento orgán navenek, řídí jeho činnost a podepisuje jeho rozhodnutí. Stavovský soud může rozhodnout o ustavení dílčích, nejméně tříčlenných disciplinárních senátů a přenést na ně svoji rozhodovací pravomoc. Jejich předsedu volí stavovský soud. Stavovský soud, popřípadě pověřené disciplinární senáty jsou oprávněny vyžadovat předložení dokladů, jejichž obsah budou považovat za významný pro rozhodnutí.

Autorizační rada je orgán Komory oprávněný rozhodovat na podkladě vykonaného autorizačního řízení o udělení autorizace. Autorizační rada v rozsahu své působnosti jmenuje zkušební komise, navrhuje autorizační řád a stanoví obsah a způsob provádění zkoušek, navrhuje vytváření specializací v rámci oborů autorizace. Členy autorizační rady jmenuje na návrh Komory ministr pro místní rozvoj na dobu tří let. V případě, že autorizační rada opakovaně porušuje autorizační řád Komory, může ministr pro místní rozvoj členy autorizační rady odvolat.

Podrobnosti o organizaci Komory, o jejích orgánech, o působnosti a pravomoci těchto orgánů a o počtech jejich členů stanoví Organizační řád Komory. Podrobnosti o volbách a disciplinárním řízení stanoví volební a disciplinární řády.

Podrobnosti o podmínkách autorizace stanoví autorizační řád. Podrobnosti o právech a povinnostech autorizovaných osob stanoví profesní a etický řád.

Náklady na činnost Komory jsou kryty zejména z členských poplatků, z poplatků za udělení autorizace, z poplatků za úkony pro členy Komory, z poplatků za úkony pro nečleny Komory, z pokut, z příspěvků a darů.

Veškeré funkce v orgánech Komory jsou čestné; Komora hradí pouze náklady spojené s výkonem těchto funkcí a náhrady za ztrátu času. K zajištění administrativních a odborných činností Komory slouží kancelář Komory, případně její regionální a oblastní pobočky.

ČKAIT má sídlo v Praze a má regionální uspořádání do dvou sekcí. Pro oblast Čechy má regionální sekce kancelář v Praze, pro oblast Morava je kancelář regionální sekce v Brně. Komora má dále své oblastní kanceláře ve všech krajských městech.

V současné době ČKAIT sdružuje celkem 24 173 autorizovaných osob. Nejvíce osob je autorizováno pro obor pozemní stavby (cca 57 %). Na příklad v oboru dopravní stavby jsou autorizovány 1702 osoby (cca 7 %), v oboru stavby vodního hospodářství a krajinného inženýrství 2205 osob (cca 9,1 %) a v oboru stavby pro plnění funkce lesa 32 osoby (cca 0,13 %).

ČKAIT od doby jejího ustavení autorizacím zákonem získala v procesu výstavby významné postavení. Je respektovaným partnerem orgánům státní správy při tvorbě zákonů a vyhlášek v oblasti stavebnictví. Je členem mezinárodních inženýrských organizací a má bilaterální smlouvy o vzájemné spolupráci s řadou inženýrských komor a svazů evropských i mimoevropských zemí.

Komora zřídila Informační centrum ČKAIT, které vydává pro autorizované osoby periodikum Zprávy a informace a řadu příruček a publikací, které slouží autorizovaným osobám orientovat se ve stavební legislativě a přinášejí nejnovější poznatky v jednotlivých autorizačních oborech. ČKAIT je spoluvydavatelem několika stavebních časopisů a spolupředatelem řady odborných seminářů a konferencí.

Prioritou ČKAIT posledních let je organizace dalšího vzdělávání autorizovaných osob. Za tímto účelem Představenstvo ČKAIT jmenovalo Radu pro rozvoj profese, která postupně zpracovává obsáhlý soubor metodických pomůcek pro všechny obory, pro které Komora uděluje autorizaci. Metodické pomůcky jsou každoročně doplňovány a vydávány na CD, které je distribuováno všem autorizovaným osobám.

Další informace o České komoře autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě je možno získat na webových stránkách Komory www.ckait.cz.

Zodpovězení dotazů k zákonu č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách

Českomoravská komora pro pozemkové úpravy zorganizovala ve dnech 15. a 23. května t. r. semináře k výše uvedenému zákonu. Přednášel pan JUDr. Petr Hanák a na dotazy účastníků zodpovídal průběžně během přednášky. Na semináři v Brně dne 23. května byl ale vznesen dotaz, k jehož zodpovězení si JUDr. Hanák vyžádal čas a možnost předchozí konzultace.

Protože se jedná o problém, který může zajímat větší počet účastníků semináře, přislíbil jsem, že odpověď zveřejním v časopise "Pozemkové úpravy", což tímto činím.

**Ing. Zdeněk Burian
1. místopředseda ČMKPÚ**

Odpověď JUDr. P. Hanáka na dotaz:

Konzultoval jsem na ÚOHS výklad § 51 odst. 5 zákona, tedy problematiku na kterou se ptal Ing. Skřípský - způsob prokazování splnění kvalifikace v případě podání společné nabídky

ky více dodavateli - dle § 50 odst. 1 písm. b) až d), tj. profesních kv.předpokladů, ekon.+finančních kv. předpokladů a technických kv.předpokladů. Nynější nová zákonná úprava stanoví, že uvedené kv.předpoklady v případě podání společné nabídky musí prokázat všichni dodavatelé "společně" (dřívější zák. 40 v § 30 odst. 5 stanovil, že tyto kv.předpoklady musí v případě společné nabídky splnit "alespoň jeden z dodavatelů"). Na úřadě mi bylo ředitelem odboru Mgr. Lízalem řečeno, že právě nová zákonná úprava umožňuje, aby určitý kv. předpoklad (např. požadovanou výši obrátu 3 miliardy ročně) splnili společně, tzn. když např. podají společnou nabídku tři dodavatelé, tak jeden doloží obrát 1.5 miliardy, druhý 1 miliardu a třetí 0.5 miliardy a společně to dělá požadované 3 miliardy. Proto byla tato nová zákonná úprava přijata, aby byl odstraněn dosavadní stav dle zák. 40, který v podstatě diskriminoval a potlačoval účel, za kterým se sdružovali k podání společné nabídky, tedy aby společně prokazovali požadované kv.předpoklady.

Je to tedy slíbené stanovisko, které jsem na přednášce avizoval, že projednám a dodatečně sdělím.

□ □ □



**Česká společnost krajinných inženýrů,
Český svaz stavebních inženýrů**

ve spolupráci s



Úniou krajinných inžinierov Slovenska,

Odborem vodního hospodářství České akademie zemědělských věd,

Zemědělskou vodohospodářskou správou

a Českou zemědělskou univerzitou v Praze

si Vás dovoluji pozvat na konferenci

KRAJINNÉ INŽENÝRSTVÍ 2006

**konanou ve dnech 21. a 22. září 2006
v České zemědělské univerzitě v Praze 6 – Suchbátka**

ODBOURNÉ ZAMĚŘENÍ KONFERENCE

■ Sekce I. Vodní hospodářství krajiny

Formy a způsoby zajištění protipovodňové prevence - se směřováním zejména k opatřením v povodí, k jejich racionálnímu, všestranně podloženému návrhu v kontextu daného území, k jejich reálnému prosazení. Související vazby, zkušenosti z konkrétních situací.

■ Sekce II. Stavby pro plnění funkce lesa

Vodohospodářská problematika staveb pro plnění funkce lesa, aktuální otázky výstavby a účinnosti objektů hrazení bystřin a lesní dopravní sítě, historie a budoucnost odvodňování lesních půd, protipovodňová ochrana v bystřinných povodích, revitalizační úpravy na bystřinách, problematika správy staveb pro plnění funkce lesa.

■ Sekce III. Krajinné plánování a pozemkové úpravy

Analýza a návrhy optimálního řešení managementu krajiny a vodohospodářských aspektů při zpracování krajinných plánů a projektů komplexních pozemkových úprav.

Erozní procesy v povodí – prvky a parametry návrhu protierozních opatření.

PŘIHLÁŠKY :

Ing. František Kulhavý, CSc., Nová 209, 530 09 PARDUBICE

Tel./Fax : 466 430 357, mobil : 728 570 148, E-mail : fr_kulhavy@quick.cz

Podrobný program a přihlášky po 1. 07. 2006 na : <http://web.quick.cz/cski>

Fotografie k článku Pozemkového úřadu Sokolov



Krajková PS 04 - informační tabule

16. MEZINÁRODNÍ KONFERENCE POZEMKOVÝCH ÚPRAV v Jestřábí na Lipně

se koná ve dnech

11. – 13. září 2006.

Orientační výše vložného vč. exkurze 3 400,- Kč.

Pozvánky na uvedené akce budou rozesílány v dostatečném předstihu.

Zájemci se mohou předběžně přihlásit u tajemníka ČMKPÚ

Ing. A. Svobody,

Novotného lávka 5, 116 68 Praha 1

- tel./fax: 221 082 270.

Dotazy zodpoví:

Ing. Z. Burian,

místopředseda pro vzdělávání a propagaci ČMKPÚ

- tel.: 567 321 301; mobil: 606 323 178.